

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 5.

ÅREN

1876—1880.

KALMAR LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

I afseende på länets yttre gränser och deraf beroende område har under den tidrymd, som denna underdåniga berättelse omfattar, ingen förändring egt rum. Detsamma gäller i fråga om länets allmänna naturbeskaffenhet; och åberopas derföre i dessa hänseenden, hvad derom i föregående femårsberättelser blifvit yttradt.

Deremot hafva under denna tid fyra af länets socknar samt i och med detsamma två härad fått sina gränser och områden förändrade derigenom, att

dels genom kungl. brefvet den 27 juli 1877 de förut i jordeboken för Madesjö socken i Södra Möre härad upptagna hemmanen $\frac{1}{2}$ mantal Högerås och $\frac{3}{8}$ mantal Sigtingsryd, hvilka sedan år 1817 i ecklesiastikt hänseende tillhört Kristvalla socken i Norra Möre härad, blifvit jemväl i allt öfrigt afskilda från Madesjö och lagda till Kristvalla socken, samt

dels, enligt kungl. brefvet den 2 augusti 1878, hemmanen 1 mantal Abbetorp, 1 mantal Geltorp, $\frac{1}{2}$ mantal Mjösingsmåla, $\frac{5}{8}$ mantal Näfversjö och 1 mantal Rugstorp, eller tillhopa $4\frac{1}{8}$ mantal, förflyttats i så väl ecklesiastikt som verldsligt hänseende från Ryssby socken i Norra Möre härad till Bäckebo socken i samma härad.

Genom dessa öfverflyttningar af hemman från en till annan socken har förmedlade hemmantalet blifvit *minskadt* i Madesjö socken, och följaktligen i hela Södra Möre härad, med $\frac{7}{8}$ man-

tal, och i Ryssby socken med $4\frac{1}{8}$ mantal, men med motsvarande mantalsbelopp *ökadt* för Kristvalla och Bäckebo socknar äfvensom med $\frac{7}{8}$ mantal för Norra Möre härad i dess helhet. I följd häraf och i anledning äfven af folktillökningen i allmänhet hafva, på sätt här nedan förmäles, förändringar med afseende på territorialvidden, hemmantalet och folkmängden erfordrats i de uti förra femårsberättelsen intagna uppgifter om så väl fögderi-indelningen som länets fördelning, hvad landsbygden angår, i sockuar.

Fögderiindelningen.

F ö g d e r i e r.	Areal af fast mark i kvadratmil.	Förmedlade hemmantal.	Folkmängd år 1880, enligt prester skapets uppgifter.
Norra och Södra Tjusts härads.....	21555	67452	45,215
Sevedes och Tunaliäs "	15532	37508	28,272
Aspelands och Handbörds "	19040	42310	31,897
Stranda och Norra Möre "	12257	47585	30,516
Södra Möre "	14793	61342	46,552
Ölands Norra Mots "	5786	40171	19,558
Ölands Södra Mots "	5933	40517	17,592
Eller tillsammans	94896	3,36785	219,632

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-42.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.....	1.
Tab. Litt. A. Förteckning å Kalmar läns socknar jemte uppgift om deras areal, hemmantal, folkmängd och civila indelning.....	2-3.
2. Invånare.....	4.
3. Näringar.....	9.
Tab. Litt. B. Spanmåls utförsel till och införsel ifrån utrikes orter åren 1876-1880.....	11.
Tab. Litt. C. Uppgift om Kungl. Stuteriet på Ottenby åren 1876-1880.....	13.
Tab. Litt. D. Utskeppning af trävaror till utrikes orter från Kalmar län åren 1876-1880.....	15.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	20.
Tab. Litt. E. Uppgift å antalet och drägtigheten af de fartyg, som under hvardera af åren 1876-1880 från eller till utrikes orter blifvit in- och utklarade vid tullkamrarne i Kalmar län.....	29.
5. Kameralförhållanden.....	30.
6. Politi.....	31.
Tab. Litt. T. Skuldfordringsmål, handlagda af länsstyrelsen.....	36.
Tab. Litt. U. Sammandrag af de från magistrater och kronofogdar i länet infortrade uppgifter om utmätningssärenden under åren 1876-1880.....	36.
Tabellbilagor	43-52.
Tab. N:o 1. Folkmängden i Kalmar län åren 1876-1880.....	43.
Tab. N:o 2. Allmänna vägar och skjutsning i Kalmar län åren 1876-1880.....	44.
Tab. N:o 3. Hemman och jordlägenheter samt stadsjordar m. m. i Kalmar län år 1880.....	45.
Tab. N:o 4. Brandförsäkrings-inrättningarnes verksamhet i Kalmar län åren 1876-1880.....	46.
Tab. N:o 5. Fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar i Kalmar län år 1880.....	47.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 5.

ÅREN

1876—1880.

KALMAR LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

I afseende på länets yttre gränser och deraf beroende område har under den tidrymd, som denna underdåniga berättelse omfattar, ingen förändring egt rum. Detsamma gäller i fråga om länets allmänna naturbeskaffenhet; och åberopas derföre i dessa hänseenden, hvad derom i föregående femårsberättelser blifvit yttradt.

Deremot hafva under denna tid fyra af länets socknar samt i och med detsamma två härad fått sina gränser och områden förändrade derigenom, att

dels genom kungl. brefvet den 27 juli 1877 de förut i jordeboken för Madesjö socken i Södra Möre härad upptagna hemmanen $\frac{1}{2}$ mantal Högerås och $\frac{3}{8}$ mantal Sigtingsryd, hvilka sedan år 1817 i ecklesiastikt hänseende tillhört Kristvalla socken i Norra Möre härad, blifvit jemväl i allt öfrigt afskilda från Madesjö och lagda till Kristvalla socken, samt

dels, enligt kungl. brefvet den 2 augusti 1878, hemmanen 1 mantal Abbetorp, 1 mantal Geltorp, $\frac{1}{2}$ mantal Mjösingsmåla, $\frac{5}{8}$ mantal Näfversjö och 1 mantal Rugstorp, eller tillhopa $4\frac{1}{8}$ mantal, förflyttats i så väl ecklesiastikt som verldsligt hänseende från Ryssby socken i Norra Möre härad till Bäckebo socken i samma härad.

Genom dessa öfverflyttningar af hemman från en till annan socken har förmedlade hemmantalet blifvit *minskadt* i Madesjö socken, och följaktligen i hela Södra Möre härad, med $\frac{7}{8}$ man-

tal, och i Ryssby socken med $4\frac{1}{8}$ mantal, men med motsvarande mantalsbelopp *ökadt* för Kristvalla och Bäckebo socknar äfvensom med $\frac{7}{8}$ mantal för Norra Möre härad i dess helhet. I följd häraf och i anledning äfven af folktillökningen i allmänhet hafva, på sätt här nedan förmäles, förändringar med afseende på territorialvidden, hemmantalet och folkmängden erfordrats i de uti förra femårsberättelsen intagna uppgifter om så väl fögderiindelningen som länets fördelning, hvad landsbygden angår, i sockuar.

Fögderiindelningen.

F ö g d e r i e r.	Areal af fast mark i kvadratmil.	Förmedlade hemmantal.	Folkmängd år 1880, enligt prester skapets uppgifter.
Norra och Södra Tjusts härads.....	21555	67452	45,215
Sevedes och Tunaliäs "	15532	37508	28,272
Aspelands och Handbörds "	19040	42310	31,897
Stranda och Norra Möre "	12257	47585	30,516
Södra Möre "	14793	61342	46,552
Ölands Norra Mots "	5786	40171	19,558
Ölands Södra Mots "	5933	40517	17,592
Eller tillsammans	94896	3,36785	219,632

Tab. Litt. A. Förteckning å Kalmar läns socknar jemte uppgift om deras areal, hemmantal, folkmängd och civila indelning.

S o c k n a r n a s n a m n.	Qvadrat- mil af fast mark.	Förmed- lade hem- mantalet.	Folkmängden. enligt hus- förhållningarna.			Väglängd från sockne- kyrkan till länsresiden- set i hela och tionde- dels mil.	Enligt den civila indelningen tillhöra socknarna:			
			1870.	1875.	1880.		länsmans- distrikt.	härad.	fögderi.	domsaga.
Gårdserum	1:223	27:75	2,388	2,353	2,344	23:4	Norra Tjusts öfre.	Norra Tjusts.	Tjusts.	Norra och Södra Tjusts härauds.
Tryserum	1:491	43:25	2,986	3,008	2,924	23:1				
Hannäs	0:969	22:37	1,688	1,709	1,715	23:4				
Yxnerums skate	0:254	2:75	360	338	346	24:5				
Ukna	1:339	43:38	2,950	2,887	2,967	22:0				
Dalhem (hvad deraf tillhör länet) ...	1:247	26:12	1,633	1,683	1,690	20:0				
Ed	1:128	51:33	3,282	3,639	3,627	20:0				
Eds kapell	0:957	31:38	1,556	1,529	1,576	21:5				
Lofta	1:105	79:06	3,271	3,202	3,296	19:0				
Loftahammar	0:996	40:12	2,341	2,385	2,478	21:0				
Gamleby	0:991	48:38	2,483	2,723	2,857	18:5	Södra Tjusts öfre.	Södra Tjusts.	Tjusts.	Norra och Södra Tjusts härauds.
Odensvi	1:138	47:50	1,824	1,905	1,907	18:1				
Hallingeberg	1:208	34:63	2,673	2,819	2,873	17:8	Södra Tjusts nedre.	Södra Tjusts.	Tjusts.	Norra och Södra Tjusts härauds.
Törnsfall	0:764	25:75	1,455	1,405	1,523	17:5				
Loeknevi	1:292	24:75	2,554	2,635	2,507	16:5	Södra Tjusts nedre.	Södra Tjusts.	Tjusts.	Norra och Södra Tjusts härauds.
Blackstad	0:729	22:00	1,671	1,629	1,648	16:8				
Gladhammar	1:056	25:75	2,302	2,757	2,729	16:0	Södra Tjusts nedre.	Södra Tjusts.	Tjusts.	Norra och Södra Tjusts härauds.
Vesterrum	1:265	29:63	2,042	2,051	1,959	15:8				
Hjorted	2:105	47:12	3,915	4,013	4,249	14:5	Sevedes norra.	Sevede.	Sevede och Tunaläns.	Sevede och Tunaläns.
Rumskulla (hvad deraf tillhör länet)	0:819	26:17	1,299	1,273	1,246	14:5				
Södra Vi	2:016	45:17	3,084	3,190	3,361	14:9	Sevedes södra.	Sevede.	Sevede och Tunaläns.	Sevede och Tunaläns.
Djursdala	0:602	17:75	1,133	1,204	1,232	15:1				
Frödinge	1:294	38:37	2,105	2,092	2,112	15:0	Sevedes södra.	Sevede.	Sevede och Tunaläns.	Sevede och Tunaläns.
Vimmerby landsförsamling	1:323	32:50	2,344	2,431	2,523	14:0				
Pelarne	0:456	26:38	814	842	859	14:8	Tunaläns.	Tunaläns.	Tunaläns.	Tunaläns.
Hvena (utom Hvena skate)	1:835	43:62	3,294	3,395	3,414	12:8				
Tuna skate	0:364	7:00	606	608	635	13:5	Tunaläns.	Tunaläns.	Tunaläns.	Tunaläns.
Tuna (utom Tuna skate)	1:630	29:25	2,490	2,475	2,511	13:5				
Misterhult	3:421	71:00	6,723	6,459	6,615	11:0	Aspelands östra.	Aspelands.	Aspelands och Handbörds.	Aspelands och Handbörds.
Kristdala	1:772	37:37	3,849	3,741	3,764	10:8				
Mörlanda	2:470	47:50	4,063	4,170	4,279	9:7	Aspelands östra.	Aspelands.	Aspelands och Handbörds.	Aspelands och Handbörds.
Tveta	0:632	15:50	1,018	980	1,078	10:1				
Hvena skate	0:292	4:37	472	562	756	12:0	Aspelands östra.	Aspelands.	Aspelands och Handbörds.	Aspelands och Handbörds.
Målilla	1:812	26:00	3,024	3,062	2,244	10:5				
Gårdveda (Gottfridsdal)	0:548	13:92			864	10:7	Aspelands vestra.	Aspelands och Handbörds.	Aspelands och Handbörds.	Aspelands och Handbörds.
Lönnerberga (hvad deraf tillhör länet)	0:711	24:37	1,246	1,319	1,288	13:2				
Virserum (hvad deraf tillhör länet) ...	1:188	43:00	2,405	2,351	2,386	11:0	Aspelands vestra.	Aspelands och Handbörds.	Aspelands och Handbörds.	Aspelands och Handbörds.
Järeda	0:682	19:75	1,004	1,002	978	11:5				
Karlstorps skate	0:492	17:75	661	680	633	13:0	Handbörds östra.	Handbörds.	Handbörds.	Handbörds.
Högsby	3:520	79:37	6,701	6,974	6,880	7:0				
Långemåla	1:234	23:19	1,978	2,051	2,035	5:7	Handbörds östra.	Handbörds.	Handbörds.	Handbörds.
Fliseryd	2:237	38:00	3,427	3,397	3,438	6:5				
Fagerhult	1:622	46:63	2,625	2,690	2,787	7:5	Handbörds vestra.	Handbörds.	Handbörds.	Handbörds.
Kräkmåla	1:600	23:75	2,140	2,162	2,251	6:5				
Döderhult	2:559	43:94	4,210	4,581	4,977	8:6	Stranda norra.	Stranda.	Stranda.	Stranda.
Mönsterås	1:467	69:25	5,104	5,252	4,866	5:0				
Ålem	1:535	63:75	4,455	4,574	4,673	3:9	Stranda södra.	Stranda.	Stranda.	Stranda.
Ryssby	1:402	62:13	4,191	4,330	3,675	1:9				
Åby	1:088	68:50	3,068	2,953	2,957	1:5	Norra Möre öfre.	Norra Möre.	Norra Möre och Stranda.	Norra Möre och Stranda.
Bäckebo	1:921	27:62	2,268	2,347	2,876	3:6				
Kalmar landsförsamling	0:140	16:25	491	489	506	—				

S o c k n a r n a s n a m n.	Qvadrat- mil af fast mark.	Förmed- lade hem- mantalet.	Folkmängden, enligt hus- förhörslängderna.			Väglängd från sockne- kyrkan till länsresiden- set i hela och tionde- dels mil.	Enligt den civila indelningen tillhöra socknarna:			
			1870.	1875.	1880.		länsmans- distrikt.	härad.	fögderi.	domsaga.
Dörby	0·279	31·25	1,170	1,159	1,194	0·8	Norra Möre nedre.			
Kläckeberga	0·328	33·37	1,135	1,184	1,170	0·8				
Förlösa	0·494	33·67	1,582	1,643	1,699	1·3				
Kristvalla	1·045	26·12	1,945	1,999	1,953	3·3	Södra Möre nordöstra.			
Ljungby	1·104	77·96	3,627	3,493	3,834	1·4				
S:t Sigfrid	0·388	14·75	1,065	1,085	1,075	2·0				
Hossmo	0·137	21·21	670	725	739	1·0	Södra Möre östra.	Södra Möre.	Södra Möre.	Södra Möre.
Mortorp	0·887	25·13	2,015	2,065	2,105	2·0				
Oskar	0·620	12·25	1,883	1,973	2,049	3·5				
Arby	1·565	32·25	1,738	1,707	1,767	2·0	Södra Möre södra.			
Karlstunda		13·63	1,847	1,866	1,923	3·0				
Hagby	0·210	30·75	1,289	1,310	1,278	2·1	S. Möre s. östra.			
Halltorp	0·464	40·00	1,423	1,451	1,429	3·0				
Våxtorp	0·120	18·58	812	878	880	2·4				
Söderåkra	0·915	76·79	4,832	4,914	4,958	3·8	Södra Möre vestra.			
Torsås	1·993	64·08	6,453	6,463	6,634	4·3				
Gullabo	1·216	22·12	2,954	3,102	3,240	6·5				
Vissefjärda (hvad deraf tillhör länet)	1·872	67·92	4,913	5,140	5,320	5·3	S. Möre norra.			
Madesjö med Nybro köping.....	3·301	95·99	8,778	9,315	9,321	3·1				
Böda	1·088	31·31	2,016	2,082	2,194	9·0				
Högby	0·549	36·31	2,748	2,803	2,855	8·1	Åkerbo.			
Källa	0·230	19·00	927	966	981	7·5				
Persnäs	0·486	30·96	1,732	1,840	1,876	7·0				
Föra	0·314	20·00	953	985	1,017	6·0	Slättbo.	Ölands Norra Mot.	Ölands Norra Mot.	
Löt	0·283	22·44	959	945	967	5·5				
Alböke	0·363	19·00	909	960	910	5·0				
Köping	0·421	37·50	1,734	1,733	1,714	4·2	Runstens.			
Ekby	0·102	11·38	440	433	382	4·7				
Bredsåtra	0·244	23·25	988	991	969	5·0				
Gärdslösa	0·451	47·37	1,899	1,899	1,860	4·5	Möckleby.			Ölands.
Långlöt	0·277	20·81	687	689	660	3·6				
Repplinge	0·378	31·44	1,258	1,252	1,210	3·5				
Högsrum	0·362	20·06	1,175	1,092	1,086	2·5	Möckleby.			
Runstens norra del	0·239	30·75	893	889	877	2·7				
Runstens södra del	0·161	13·87	385	389	408	2·7				
Norra Möckleby	0·313	30·44	1,154	1,141	1,127	2·2	Möckleby.			
Sandby	0·382	19·88	701	689	718	2·4				
Gårdby	0·174	14·75	590	611	556	2·1				
Hulterstad	0·455	21·00	1,287	1,235	1,207	3·9	Gräsgårds.	Ölands Södra Mot.	Ölands Södra Mot.	
Stenåsa	0·374	23·50	858	886	852	3·1				
Segerstad	0·299	14·75	606	613	574	4·7				
Gräsgård	0·298	24·94	956	977	981	5·3	Gräsgårds.	Ölands Södra Mot.	Ölands Södra Mot.	
Ås	0·209	16·50	640	626	628	6·2				
Ventlinge	0·184	13·63	661	628	646	5·4				
Sinedby	0·243	18·00	614	593	591	3·7	Algutsrums.			
Södra Möckleby	0·313	15·81	1,160	1,117	1,068	4·3				
Kastlösa	0·480	38·81	1,176	1,160	1,152	3·2				
Resmo	0·311	17·87	734	741	783	2·3	Algutsrums.			
Mörbylänga	0·254	20·75	955	971	1,109	3·0				
Vickleby	0·328	16·63	800	837	871	1·8				
Torslunda	0·490	39·81	2,044	2,039	1,980	1·3	Algutsrums.			
Glömminge	0·307	21·38	1,178	1,168	1,141	1·7				
Algutsrum	0·358	22·85	1,164	1,198	1,200	1·2				

Af de 99 landssocknar, som antingen helt och hållet tillhöra detta län eller hvilkas största del är, jemte kyrkan, här belägen, hade år 1880 hvar för sig

24	en befolkning under	1,000	personer.
34	» öfver 1,000 men under	2,000	»
21	» » 2,000 »	3,000	»
9	» » 3,000 »	4,000	»
6	» » 4,000 »	5,000	»
1	» » 5,000 »	6,000	»

2. Invånare.

Enligt bifogade **tabell N:o 1** uppgick vid 1880 års slut länets hela *folkmängd*, beräknad efter presterskapets summariska uppgifter, till 245,105 personer. Den utgjorde år 1870 233,110 och år 1875 239,847 personer. Folktilökningen, som under qvinnevänniet 1871—75 motsvarade 2·89 procent, har således under sistförflutna femårsperiod uppgått till endast 2·19 procent.

Såsom vanligt faller största delen af folkstockens tillväxt på städerna, hvilkas sammanräknade folkmängd,

som år 1870 utgjorde	20,332,
» 1875 ökats till	22,891, eller med 12·59 procent
och » 1880 »	25,473, » 11·28 »

då deremot landsbygdens befolkning visar en betydligt mindre ökning, eller

från år 1870 då den utgjorde	212,778,
till » 1875 » »	216,956, motsvarande en ökning af 1·90 procent
till » 1880 » »	219,632, » 1·23 »

Af länets hela folkmängd,

som år 1870 utgjorde	233,110, belöpte sig på städerna	20,332	eller 8·72 proc.
» 1875 »	239,847, »	22,891	» 9·56 »
» 1880 »	245,105, »	25,473	» 10·39 »

Af länets befolkning år 1880 tillhörde 119,891 eller 48·92 procent det manliga och 125,214 eller 51·08 procent det kvinnliga könet. Särskildt för städerna utgjorde samma år mankönet 46·33 och qvinkönet 53·67 procent samt särskildt för landsbygden det förra könet 49·21 och det senare 50·79 procent af den respektiva folkmängden.

Af den officiella befolkningsstatistiken för åren 1876—1880 inhentas för öfrigt följande rörande Kalmar län.

Antalet ingångna *äktenskap*, som utgjorde 1,286 år 1870 och 1,519 år 1875, har

år 1876 uppgått till	1,597
» 1877 »	1,559
» 1878 »	1,464
» 1879 »	1,504
» 1880 »	1,385

eller i medeltal för hvartera af dessa år till 1,502 eller något mindre än under femårsperioden 1871—1875, då det årliga medeltalet af i länet ingångna äktenskap utgjorde 1,552.

De i länet lefvande födda barnens hela antal har uppgått till

År.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Motsvarande i procent af folkmängden.
1876	3,637	3,546	7,183	2·98
1877	3,807	3,411	7,218	2·98
1878	3,740	3,399	7,139	2·90
1879	3,759	3,436	7,195	2·93
1880	3,474	3,390	6,864	2·80

3	en befolkning öfver 6,000 men under	7,000	personer.
1	» »	7,000	»

I afseende på den *ecklesiastika indelningen* har i detta län under sistförflutna femårsperiod i öfrigt icke inträffat någon annan förändring, än att Borgholms stad från och med den 1 maj 1878 blifvit icke allenast särskild församling utan äfven eget pastorat. Derförinnan utgjorde denna stad en del af Köpings församling och af det prestgäll, som omfattade Köpings och Ekby socknar.

Årliga procentmedeltalet af de lefvande födda barnen i förhållande till länets hela folkmängd har således under dessa fem år icke uppgått till mera än 2·92, då detsamma deremot under åren 1871—1875 utgjorde 3·01.

Det har i förra femårsberättelsen blifvit anmärkt, att af de lefvande födda barnen flera tillhöra det manliga, än det kvinnliga könet. Så har äfven varit förhållandet under de fem åren 1876—1880, i det att af alla de dessa år vid lif födda 35,599 barnen, 18,417 eller nära 52 procent varit af man-, men endast 17,182 eller ej fullt 48 procent af qvinkön. Att oaktadt denna det manliga könets öfvervigt i afseende på antalet af födda barn förhållandet är motsatt, när hela folkmängden beräknas, synes hafva sin förklaringsgrund deruti, att dels dödligheten är relativt något större bland mankönet och dels flere män än kvinnor vanligen förekommit bland antalet af till främmande länder utvandrade personer.

Af de lefvande födda barnens antal hafva de *af oäkta börd* uppgått

år 1876 till	534, eller	7·43 procent
» 1877 »	548, »	7·59 »
» 1878 »	543, »	7·66 »
» 1879 »	545, »	7·57 »
» 1880 »	535, »	7·79 »

eller i medeltal för hvarje år 7·60, då deremot under femårsperioden 1871—1875 af lefvande födda barn inom detta län efter medelberäkning 8·23 procent årligen voro af oäkta börd. Minskningen häntyder på någon förbättring i sedlighetstillståndet.

Under nedannämnda år hafva af detta läns befolkning *aflidit*:

År.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Dödlighetsproc. i förhållande till hela folkmängden.
1876	2,258	2,057	4,315	1·80
1877	2,410	2,208	4,618	1·91
1878	2,184	2,115	4,299	1·77
1879	1,901	1,766	3,667	1·50
1880	1,991	1,961	3,952	1·61

Vid jemförelse med förhållandet under åren 1871—1875, då de afidnes antal i årligt medeltal räknadt uppgick till 1·71 procent af folkmängden, har dödlighetsprocenten under åren 1876—1880 efter sådan beräkning ökats till 1·72. Högst var dödligheten år 1877, då 4,618 personer afled, och minst år 1879, då antalet döde uppgick till endast 3,667, utvisande till fördel för sistnämnda år en ganska betydlig skilnad. Också inhentas af befolkningstabellen, att länets folkmängd, beräknad efter presterskapets uppgifter, var den 31 december 1879 större än vid samma tid under något af periodens öfriga år.

I senaste femårsberättelsen uppgafs, hurusom *Kalmar läns folkmängd i förhållande till rikets hela folkstock* utgjort

år 1871	5.58 procent
» 1872	5.54 »
» 1873	5.51 »
» 1874	5.49 »
» 1875	5.48 »

Detta läns under nämnda fem år alltjemt ökade underlägsenhet i folktillväxt, relativt till riket i sin helhet, har fortfarande ända till och med år 1879, hvarefter en ringa förändring inträdd. Berörda procentförhållande utgjorde nemligen:

för år 1876	5.44
» 1877	5.39
» 1878	5.38
» 1879	5.36
» 1880	5.37

Om detta län i afseende på nativitet och mortalitet jemföres med hela riket, företer sig under sistnämnda fem år icke heller någon synnerlig olikhet; ty de lefvande födda barnens antal motsvarade:

år 1876 i Kalmar län	30	och i hela riket	31	per 1,000 personer,
» 1877 » »	30	» »	31	» »
» 1878 » »	29	» »	30	» »
» 1879 » »	29	» »	31	» »
» 1880 » »	28	» »	29	» »

och antalet aflidne:

år 1876 i detta län	18	och i hela riket	20	per 1,000 personer,
» 1877 » »	19	» »	18	» »
» 1878 » »	18	» »	18	» »
» 1879 » »	15	» »	17	» »
» 1880 » »	16	» »	18	» »

Likasom under föregående femårsperioder egt rum, har äfven under den senast förflutna visat sig en icke så ringa *skiljaktighet mellan de folkmängdsuppgifter*, som med ledning af husförhörlängderna lemnats af presterskapet, och dem, som grundat sig på mantalslängderna. Folkmängdsberäkningen har fortfarande hvarje år varit något högre enligt de förra uppgifterna, än enligt de senare. Orsaken dertill torde vara, dels att flere utan attest bortflyttade personer kvarstå i husförhörsböckerna, äfven sedan de afförts ur mantalslängderna, samt dels den folktillökning, som stundom inträffar under tiden mellan mantalskrifningarna och årets slut, då presterskapet upprättar sin befolkningsstatistik.

Efter mantalsuppgifterna skulle länets folkmängd hafva utgjort:

år 1875.....	115,750 man- och 122,083 qvinkön eller tillhopa	237,833 personer,
» 1880.....	119,629 » » 125,115 » »	244,744 »

utvisande för hela folkstocken under mellanliggande tiden en tillökning af 6,911 personer, eller 2.91 procent af 1875 års folkmängd, i stället för att folktillväxten under samma tid utgjort efter presterskapets uppgifter endast 5,258 personer, motsvarande 2.19 procent.

Utvandring till främmande länder har äfven under nu ifrågasvarande qvinqvennum ganska betydligt minskat folkmängdens tillväxt. Det är dock nästan uteslutande på landsbygden, som detta förhållande egt rum, hvaremot af städernas invånare högst få emigrerat. Enligt fogderiuppgifterna har under nedan nämnda år utvandringen dels till Amerika, dit de fleste begifvit sig, och dels till andra länder, omfattat följande antal personer:

År.	Utflyttade till								
	Amerika.			Andra länder.			Tillhopa.		
	Man-kön.	Qvin-kön.	Summa.	Man-kön.	Qvin-kön.	Summa.	Man-kön.	Qvin-kön.	Summa.
1876	225	165	390	31	26	57	256	191	447
1877	145	140	285	54	32	86	199	172	371
1878	172	154	326	73	39	112	245	193	438
1879	396	312	708	36	26	62	432	338	770
1880	1,078	799	1,877	67	43	110	1,145	812	1,957
Summa	2,016	1,570	3,586	261	166	427	2,277	1,736	4,013

Under femårsperioden 1871—1875 uppgick de från länet utvandrades sammanräknade antal till 3,939 personer, deraf 2,200 man- och 1,739 qvinkön. Ofvan intagna siffror visa för sistförflutna qvinqvennum någon, ehuru obetydlig, tillökning i de manliga emigranternas antal, under det att antalet af de qvinklaga varit nästan alldeles lika. Afses uteslutande de, som utvandrat till Amerika, har deras antal från förstnämnda till nu ifrågasvarande period ökats med 271 personer, hvaremot under den senare antalet till andra länder utflyttade varit 197 mindre än under förra perioden. Enligt förra femårsberättelsen var utflyttningen till Amerika betydligast under åren 1871, 1872 och 1873, då den omfattade respektive 966, 928 och 708 personer, mot endast 344 och 369 de nästföljande båda åren. Under åren 1876, 1877 och 1878 uppgick de till Amerika emigrerade antal i årligt medeltal till allenast 334, men steg ansenligt år 1879 och ökade sig år 1880 till inemot sex gånger nyss anförda medeltal. Denna utflyttningens aftagande närmast efter år 1873 låter till någon del förklara sig af de tillfällen till arbetsförtjenst, som dels den ökade skogsafverkningen och dels flera i länet och dess granskap förehafda jernvägsbyggnader den tiden beredde; men svårare är att finna någon antaglig förklaringsgrund för emigrationens utomordentligt starka ökning de två sistförflutna åren, enär under desamma icke kunnat förmärkas någon synnerlig minskning i de arbeten här i länet, som afsett vare sig jordbruket och dess binäringar eller handeln, industrien och sjöfarten. Måhända kan, då utvandringen företrädesvis haft Norra Amerika till mål, nu anmärkta förhållande, att utflyttningen dit under sista femårsperiodens tre första år var jemförelsevis ringa, tillskrivas den stagnation i affärlifvet och den deraf följande arbetsbrist, som under åren 1874—1878 varit rådande inom de Nordamerikanska fristatørne. Om de under nämnda år erhållna underrättelserna angående svårigheten för arbetare att finna bergning i Norra Amerika från utflyttning dit afhållit mången på ombyte eller äfventyr begifven person, så förefaller det icke så besynnerligt, att, när efter 1878 konjunkturen för arbetare i den stora republiken började att åter förbättras, utflyttningen dit antog vida större dimensioner än förut. I allt fall har en lång tids erfarenhet visat, att utvandringsslusten periodvis ökats och hastigt likasom en smitta gripit omkring sig, men efter ett eller annat års förlopp börjat aftaga och småningom återgå till ett mera normalt förhållande. Tid efter annan har länsstyrelsen på lämpligt sätt fäst länets arbetande befolknings uppmärksamhet på vådan af att obetänksamt utbyta ett säkert, om än knappt, bröd i hemlandet mot en oviss och ofta bekymmersam tillvaro i ett främmande, långt aflägsset land.

De till andra främmande länder än Norra Amerika utflyttade hafva i allmänhet varit unga män och qvinnor, som af agenters eller kommissionärers lockande förespeglingar låtit förläda sig att genom kontrakt på viss tid såsom drängar eller pigor antaga tjänst vid jordbruk i Danmark eller Tyskland. Icke sällan har den sålunda utflyttade vid den aftalade tjänstetidens slut funnit sig i saknad af medel till sin återresa och därför nödgats stanna kvar i tjänsten eller antaga sådan hos någon annan i det främmande landet. Åtskilliga gånger har också inträffat, att någon från detta län till Danmark eller Tyskland utflyttad tjänstevinna under vistelsen der födt oäkta barn, som fallit fattigvården till last, hvilket, i fall qvinnan, efter i vistelseorten gällande lag, ej hunnit förvärfva hemorts rätt derstädes, haft till följd att, efter föregående ministeriel skriftväxling, så väl modren, om hon ännu lefvat och varit till finnandes, som barnen skickats hit till länet för att öfverlemnas till fattigvårdsstyrelsen i den kommun, som modren vid sin, stundom flera år förut skedda, utflyttning tillhört.

Om någon utflyttning till främmande länder under denna femårsperiod icke hade förekommit, skulle tillökningen af länets folkmängd, som, enligt hvad här ofvan på grund af presterskapets uppgifter meddelats, omfattat 5,258 personer eller 2.17 proc. af länets år 1875 antecknade folkmängd, antagligen hafva uppgått till ett personantal af 9,271, motsvarande 3.97 proc. af 1875 års folkmängd.

I afseende på *befolkningens ekonomiska och sedliga tillstånd* innehålla de till länsstyrelsen i och för femårsberättelsen inkomna uppgifter hufvudsakligen följande, nämligen från

Kalmar. Någon större dödlighet har under dessa fem åren icke förekommit; men hösten 1880 utbröt i förstaden Malmen en tyfoidepidemi, som under kort tid angrep nära 300 personer, utan att dock mer än 4 å 5 procent af de insjuknade afledo. Sjukdomen höll sig nästan uteslutande inom en viss trakt. Vid undersökning befunnos de brunnar, hvarur befolkningen i denna trakt vanligen hemtat dricks- och matkokningsvatten, innehålla vatten af i hög grad ohelsosam beskaffenhet, till hvilken olägenhets afhjelpande tjenliga åtgärder genast vidtogos, hvarjemte de förut illa reglerade vattenafloppen å Malmen förbättrades och de till de smittade bostäderna hörande afträdena desinficerades. För öfrigt inrättades provisoriska sjukhus, en ytterligare läkare anställdes, och penningar insamlades till understöd åt fattiga sjuka. Lyckligtvis upphörde sjukdomen efter ett par månaders förlopp. Den ekonomiska ställningen har i allmänhet varit någorlunda god. Ovanligt många större och mindre byggnadsföretag, synnerligast i de nya stadsdelarne, hafva lemnat ökade tillfällen till arbetsförtjenst, som ock beredts genom flera för staden utförda större arbeten. Svårare brott hafva med få undantag ej förekommit och antalet af ringare brott och förseelser har minskats. På det religiösa området hafva meningsskiljaktigheter fortfarande visat sig. Utom en förut befintlig metodistförsamling, som, fastän den har egen kyrka, icke vunnit någon stor utbredning, men hvars medlemmar på senare tiden utträdt ur svenska kyrkan, finnes här ett temligen talrikt separatistiskt samfund, som för ett par år sedan åt sig uppbyggt ett stort bönehus eller kyrka. Emellertid har icke förmärkts någon minskning i antalet af åhörare uti stads- och slotts-församlingarnas kyrkor, hvilkas utrymme, åtminstone vid högmessogudstjänsterna, plägar vara fullt upptaget.

Vestervik. Den ekonomiska ställningen i staden, dels i allmänhet och dels beträffande särskildt den arbetande klassen, kan

anses vara temligen god. Sedlighetstillståndet föranleder icke till någon synnerlig anmärkning.

Vimmerby. Befolkningens ekonomiska ställning, som under år 1876 visade sig någorlunda god, försämrades 1877 och än mera 1878, började 1879 åter något höja sig och blef under 1880 icke obetydligt förbättrad. Den under femårsperiodens början minskade penningetillgången så väl i staden som den omkringliggande landsbygden, hvarigenom handel och andra näringar ledo, torde varit förnämsta orsaken till det ekonomiska betrycket under åren 1877 och 1878. Sedlighetstillståndet har under hela perioden varit temligen godt och, att döma af det minskade antalet brott och förbrytelser, visat tecken till förbättring, hvartill torde hafva i väsentlig mån bidragit, att stadens utskänkningsställen hållits stängda icke allenast under sön- och helgdagar utan ock nästföregående söcknedagsaftnar efter klockan 6. Det har derigenom blifvit för den lösa och arbetande befolkningen mindre lätt att åkomma rusgifvande drycker å tider, då samma befolkning varit ledig från arbete.

Oskarshamn. Dena stads under perioden 1871—1875 hufvudsakligen genom inflyttningar föranledda, anseliga folktillökning fortgick äfven under år 1876, då befolkningens antal ökades från 4,186 till 4,814 eller med 628 personer, hvilken tillväxt var den största, som i staden under något år egt rum. Men sedan med år 1877 betydligt försämrats konjunkturen för handel och sjöfart, på hvilka näringar välståndet i Oskarshamn nästan uteslutande beror, har stadens folkmängd endast i ringa mån ökats och år 1880 till och med lidit någon, ehuru obetydlig, förminskning. Om än under den nu mera öfverståndna handelskrisen en och annan konkurs yppats bland stadens handlande och affärsmän, har det stora flertalet af dem likväl utan rubbning fortsatt sin verksamhet, till fördel äfven för stadens arbetande befolkning, åt hvilka man ock skaffat arbetsförtjenst genom betydliga, för stadens räkning utförda arbeten. Dagspenningen har hela tiden för en fullt arbetsduglig karl uppgått i medeltal till 2 kronor om sommaren och 1 krona om vintern. Någon allmän nöd har således icke förekommit, och det allmänna välståndet i staden anses nu vara lika tillfredsställande, som före år 1877. Endast få gröfre brott hafva föröfvats, och någon ökning har ej skett i antalet af mindre brott och förseelser, af hvilka de vanligaste varit fylleri, oljud och förbrytelser mot städernas ordningsstadga m. m. Folkundervisningen gör framsteg, och det allmänna sedlighetstillståndet har ej försämrats. Den metodistförsamling, som redan länge funnits i Oskarshamn, existerar ännu, men synes ej vara stadd i tillväxt. Åtskillige af stadens invånare, som omfatta den s. k. Waldenströmska försöningsslåran, hafva på senare tiden åt sig uppbyggt ett eget bönehus, utan att de dock legalt skilt sin från den svenska kyrkan. En annan del, som kallar sig »rena lutheraner» och icke är fullt belåten med statskyrkans verksamhet, har ock förskaffat sig eget samlingshus, der vanligen två till tre gånger i hvarje vecka hålles predikan, oftast af kringresande kolportörer. Dessa religiösa skiljaktigheter hafva emellertid ännu icke haft någon störande inverkan på samhällsfriden i staden.

Borgholm. Den ekonomiska ställningen har i allmänhet varit någorlunda god, ehuru en och annan af stadens köpmän måst göra konkurs. Stadens arbetande befolkning har haft tillräcklig arbetsförtjenst under den blidare årstiden, men icke alltid om vintern. I sedligt hänseende har tillståndet varit till-

fredsställande. Inga andra urbota brott hafva förekommit, än några få stölder. Af mindre förbrytelser och förseelser mot ordnings- och polislagarne hafva de flesta begåtts vid marknader och å torgdagar, då staden besökes af den kringliggande landsbygdens befolkning. Ingen religiös splittring eller sektbildning har försports.

Tjusts fögderi. Orten har under ifrågavarande tid icke varit hemsökt af någon allmänt härjande farsot. Lunginflammation, difteri och nervfeber hafva visserligen i en och annan trakt kraft icke så få offer, men dock lyckligtvis hvarken varit så länge rådande eller vunnit den utbredning, att de märkbart inverkat på den normala dödligheten. Befolkningens ekonomiska tillstånd anses vara i allmänhet tillfredsställande. Dock klagas i åtskilliga socknar öfver bördan af kommunalutskylderna, som ökats genom bidrag till jernvägsanläggningar. Folkets hvardagslif är enkelt och sparsamt, fastän öfverflöd ofta ses råda vid gästabad och samqväm. Hemma i husen finnes sällan bränvin, men under färder till stad eller marknad öfverträdes stundom både nykterhetens och måttlighetens bud. Åt folkundervisningen egnas fortfarande mycken omsorg och icke ringa pekuniära uppoffringar, hvarom stora, prydliga skolhus och ökade lärarekrafter bära vittne. De senaste åren har antalet af dem, som från denna ort utvandrat till Amerika, ökats. Såsom anledning dertill uppgifves dels mindre god skörd och i följd deraf minskade arbetstillfällen i hemorten, samt dels lockande förespelningar af möjligheten att snart komma till välstånd i det aflägsna landet. Eljest har den lösa befolkningen i detta fögderi icke för vana att söka arbetsförtjenst i andra orter. Folket är i allmänhet gudfruktigt, fridsamt och laglydigt. Spridda grupper af baptister och metodister förekomma på några ställen; men ännu har icke någon från statskyrkan afvikande församling blifvit auktoriserad.

Sevedes och Tunaläns fögderi. Ehuru ingen egentlig farsot under dessa år härjat i fögderiet, hafva der likväl förekommit flera fall af difteri och skarlakansfeber, deraf barn och yngre personer afidit; dock utan att den ena eller andra sjukdomen tagit någon starkare fart. Den ekonomiska ställningen är i allmänhet god bland den jordegande befolkningen, som, under det den inbergat endast medelmåttiga skördar, förstått att föra ett tarfligt och sparsamt lefnadssätt. Arbetarebefolkningen deremot lider icke sällan under vintrarne betryck, i följd af minskade tillfällen till arbetsförtjenst, hvarpå blifvit brist, sedan jernvägsarbetena i orten upphört och skogsafverkningen blifvit mindre liflig än förut. Dessa omständigheter antagas också hafva i väsentlig mån föranledt den betydligt ökade utvandringen till Amerika, som under de två senaste åren förekommit, men hvartill jemväl bidragit de förföriska lockelserna om lättheten att i Amerika finna riklig utkomst. Många af de dit utflyttade hafva till resan erhållit penningar af sina förut i Amerika bosatte anförvandter. Om än de flesta af allmogen föra ett enkelt hvardagslif, märkes dock hos de yngre en tilltagande böjelse för lyx i afseende på klädedräkten. I allmänhet är befolkningen sedlig. Spritdrycker förtäras sällan utom vid besök i städerna eller å marknader och auktioner. Men deremot har åtgången af maltdrycker ökats, synnerligast sedan flere egare af större bryggerier företagit sig att i bygderna kringsända och utsälja sådana drycker, hvilka äfven icke sällan aflemnas i afnämarnes hem. Folkundervisningen omfattas öfver allt med nit och omsorg af kommunerna och har gjort vackra framsteg. Flera nya skolhus hafva tillkommit och antalet af skollärer ökats. I religiöst

hänseende har icke öppet framträdtt någon skismatisk rörelse, ehuru baptismen här och der har några anhängare, dock utan att någonstades hafva vunnit större utbredning. I flera af socknarna pläga kringresande lekmannapredikanter hålla religiösa föredrag.

Aspeldans och Handbörds fögderi. Någon svårare farsot har icke under denna tidrymd ökat dödligheten bland fögderiets befolkning. Ortens allmänna välstånd, som under perioden 1871—1875, i följd af gynsam konjunktur i trävaruhandeln, goda skördar och den då färdigbyggda Nässjö—Oskarshamns-jernvägens inflytande på näringslifvet, visade en glädjande uppblomstring, har under de senaste fem åren varit mindre tillfredsställande, hvartill såsom orsaker uppgifvas knappa skördar, ringare efterfrågan af skogsprodukter samt lägre försäljningspris å landbruksprodukter. Allmogens lefnadssätt är, såsom tillförene, enkelt och sparsamt. Till hvardags- och arbetsdräkter begagnas vanligen hemmagjorda väfnader, men till bättre kläder köper allmogen, synnerligast de yngre deribland, oftast kläde eller fabriksstyg. De flesta möbler och husgerådssaker tillverkas inom orten. Förtärandet af spritdrycker synes vara i aftagande. Inom fögderiet idkas hvarken tillverkning, minutförsäljning eller utskänkning af bränvin, och allt lönkrögeri kan sägas hafva upphört. Den förut öfverklagade försäljningen af dåligt vin har minskats, likasom utskänkningen af maltdrycker, hvilken senare inom detta fögderi numera eger rum endast vid en jernvägsstation och, med viss inskränkning, å skjutsanstalterna. Dock hålla åtskilliga landthandlande maltdrycker för afhämtning till salu, hvarigenom på ett skadligt sätt ökas tillfällena att åtkomma och till öfverflöd förtära dylika drycker. I afseende på befolkningens sedlighet uppgifves, att gröfre brott sällan förekommit, samt att ett aftagande förmärks i antalet jemväl af ringare brott och förseelser, med undantag af kyskhetsförbrytelser, som icke så sällan förspörjas. Folkundervisningen har gått framåt, och flera nya skolhus hafva uppförts. Genom den s. k. »lekmanverksamheten» har i orten uppstått och underhållits en andlig rörelse, som ställt sig emot statskyrkan, omfattande mot denna i väsentlig mån afvikande lärosatser. Anhängarne af denna nya lära hafva, ehuru deras antal ej är synnerligen stort, bildat särskilda nattvårdsföreningar. Inom en af socknarna finnas några få baptistfamiljer.

Norra Möre och Stranda fögderi. Dödligheten inom fögderiet har under detta qvinneium icke ökats genom någon farsot af svårare art. Det ekonomiska tillståndet har, i allmänhet taget, varit tillfredsställande och det så väl bland den jordbrukande klassen, som hugnats med fullt medelmåttiga och delvis goda skördar, som ock för arbetarebefolkningen, hvilken alla åren haft tillräcklig arbetsförtjenst. Icke sällan, synnerligast vid skördetiderna, har förefunnits brist på arbetare, enär flere af dessa tagit för sed att vartiden söka arbete på främmande orter. Likasom i uppgiften till förra femårsberättelsen, yttras äfven nu, att allmogens forna enkelhet i lefnadssätt blifvit mindre allmän, i det den ofta efterträds af böjelse för lyx och öfverflöd. Härigenom har mången förslösat en förut hopsparad förmögenhet och kastats in på vingleriets förderliga bana. Fog till klagan öfver det allmänna sedlighetstillståndet finnes icke. Något brott af synnerligen grof beskaffenhet har icke förekommit. De svåraste hafva varit barnamord och stölder. Bränvinssupandet och dryckenskapen synas vara i aftagande; men vid större folksamlingar, såsom å marknader eller auktioner,

äfvensom vid hemfärder från städer eller andra sådana ställen, der sprit- eller maltdrycker utskänkas, träffas ännu mängen i öfverlastadt tillstånd. Säkert torde emellertid vara, att antalet förminskats af personer, som gjort omätligt förtärande af rusdrycker till en vana. I nästan alla kommuner har man egnat nit och penningar åt folkundervisningen. Flera nya skolhus hafva blifvit uppbyggda och ett ökad antal lärare anstälts. Att befolkningen derigenom vunnit i upplysning och sedlighet, anses gifvet. Inom tre af strandsocknarna hafva bildat sig föga talrika metodistiska religionssamfund, som hvar för sig hafva ett eget kapell eller bönehus. Bekännare af annan skismatisk lära förekomma väl äfven, men till mycket ringa antal.

Södra Möre fögderi. Folkmängdens tillväxt har fortgått utan att störas af någon härjande farsot. Det ekonomiska tillståndet synes i allmänhet vara förbättradt, hvilket tillskrifves gynsamma skördar och nöjaktiga försäljningspris å jordbruks- och ladugårdsalster. Härigenom hafva ortens jordbrukare satts i stånd att mera ordentligt än förr fullgöra sina förbindelser samt att derjemte förbättra sitt jordbruk medelst odlings- och andra arbeten, till stort gagn äfven för den lösa befolkningen, som derigenom fått arbetsförtjenst. Från en temligen utbredd böjelse för lyx och öfverflöd har allmogen mer och mer återgått till enkelhet och sparsamhet i sitt lefnadssätt. Också göras flera besparingar än förut, och dessa insättas flitigt i bankinrättningar. Sedlighetstillståndet kan, öfver hufvud taget, sägas vara godt. Under perioden hafva dock förekommit fem fall af mord och tre af dråp i bråd skilnad; men då fögderiet räknar omkring 46,000 personers folkmängd och i forna tider varit delvis illa beryktadt för sin befolknings vildsinthet, kan förekomsten af dessa brott under en tid af fem år icke gerna anses såsom bevis på allmän osedlighet. Flera brott mot eganderätten hafva väl äfven föröfvats; men af dem hafva många varit begångna af kringstrykande personer, tillhörande andra orter. Mindre brott, såsom slagsmål och ordningsföreseelser, hafva minskats, sedan de flesta marknader och torgdagar indragits. Fyllerilasten synes vara i aftagande, hvilket tillskrifves den ökade svårigheten att åtkomma spritdrycker, som nu få utskänkas endast å ett ställe i hela fögderiet och icke heller försäljas i minuter än å ett ställe i Nybro köping. Lönkrögeriet kan nu sägas vara utrotadt. Det florerade längst i Söderåkra socken, men efter ihärdiga och långvariga bemödanden har det slutligen lyckats kronobetjeningen att få bugt på lönkrögarna, af hvilka några, för att undgå påföljden af hopade böter, sistlidet år emigrerade till Amerika. Folkundervisningens inflytande på befolkningens upplysning och hyfsning gör sig med hvarje år allt mera märkbart. Färdighet i räkne- och skrifkonsten är numera nästan allmän bland den yngre generationen af allmogen, och ganska ofta träffas unga hemmansegare, som ej allenast skriva en vacker handstil och ega förmåga att riktigt lösa hvarjehanda ej så lätta räkneproblem, utan äfven kunna på oklanderligt sätt behandla svenska språket i skrift. Begäret att genom läsning utvidga det i folkskolorna inhemtade kunskapsförrådet synes och hafva blifvit mera allmänt, och denna läslust tillfredsställes genom socknebibliotek, tidningar och tidskrifter. Det religiösa lifvet företer icke något anmärkningsvärdt. Man är i allmänhet den evangelisk-lutherska bekännelsen trogen. Endast undantagsvis har oppositionen mot denna kyrka mågtat samla en större krets omkring sig, och ingenstädes hafva skismatiska rörelser

ledt till bildande af eget kyrkosamfund. Baptism och metodism synas allt mer förlora terräng och undanträngas af den s. k. nyevangeliska riktningen, hvars anhängare här och der låtit uppföra egna bönehus. Under femårsperioden har ett äktenskap mellan bekännare af baptismen blifvit inför kronofogden med borgerlig vigsel fullbordadt.

Ölands Norra Mots fögderi. Ingen allmän farsot har under perioden hemsökt fögderiet. Inom vissa byalag hafva väl förekommit spridda fall af smittkoppor och nervfeber; men den normala dödligheten kan ej sägas hafva genom dessa, snart upphörda sjukdomar, ökats. Befolkningens ekonomiska ställning visar sig åtminstone till det yttre god och borde äfven i verkligheten vara det, emedan ingen allmän missväxt förekommit och hvad allmogen haft att sälja blifvit väl betaldt. Emellertid har antalet af utsökningsärenden i fögderiet betydligt ökats, likasom jordens skuldsättning genom nya inteckningar. Härtill anses hafva i väsentlig mån bidragit allmogens tilltagande böjelse för lyx och vällefnad; hvilken böjelse understödes af lättelheten att få penninglån i bankerna och köpa öfverflödsvaror i de många landthandelsbodarna. Det kan dock icke nekas, att mycket af de upplånade penningarne användts till nyodlingar och andra förbättringar å hemmanen, hvilka företag gifvit den icke besutna befolkningen en lönande arbetsförtjenst. Af ortens yngre manliga befolkning plägar dock en ganska stor del om vårarna begifva sig bort för att antingen idka sjöfart eller på andra orter söka en arbetsförtjenst, som icke skulle saknas dem, om de stannade hemma. Men gammal vana i förening med böjelse för ombyte förmår dem likväl att från våren till sent på hösten hålla sig borta från hemmen. Många af ortens unga män hafva antagit sjötjenst å dels svenska och dels utländska handelsfartyg samt låta på flera år icke afhöra sig i hemorten. En och annan hemför vid återkomsten så mycket penningar, att han kan förskaffa sig eget jordbruk. Med ett enda undantag har något gröfre brott under perioden icke blifvit inom fögderiet begånget. Dryckenskapslasten har märkbart aftagit, hvilket, om ock folkets ökade upplysning och känsla för sedlighet dertill bidragit, måhända härrört af svårigheten att få i mindre parti köpa brännvin eller andra spritdrycker. Några skismer i kyrkligt hänseende hafva icke försports. Sockenbibliotek finnas inom några kommuner.

Ölands Södra Mots fögderi. Den besutna allmogen befinner sig i allmänhet i temligen välbergad ställning. Också visar sig, såväl i klädeklädnad som i anordning af bostäder, ett ökad begär efter prydlighet och bekvämlighet; men det befaras, att vid tillfredsställandet af detta begär allmogen ej sällan öfverskrider sina årsinkomster. Ett faktum är, att årligen ökats totalsumman af de skulder, för hvilka den fasta egendomen i fögderiet är intecknad. Oftare än förr inträffar, att hemmansegare, som ännu äro fullt arbetsföra, upplåta hemmanen till sina barn, med skyldighet för dessa att till föräldrarna i deras lifstid utgöra vissa undantagsförmåner, hvilka stundom äro så dryga, att de närma sig i värde hvad för hemmanet skulle kunna erhållas i årlig arrendeafgift. Denna osed gifver anledning till mycken misshällighet och många andra olägenheter, bland hvilka må nämnas, att de förre egarna egnat sig åt ett sysslolöst lefnadssätt och de nye endast med svårighet och ansträngdtt arbete kunna berga sig. Arbetarebefolkningen har tillräcklig utkomst och saknar icke tillfällen till arbete i orten mot ganska hög dags-

penning. Icke dess mindre plägar en stor del af denna befolkning öfver somrarne begifva sig bort för att söka arbete på andra orter. Sällan förekommer numera något gröfre brott, och äfven dryckenskapsbegäret synes aftaga. Om än svårigheten att åtkomma brännvin bidragit till sistnämnda förhållande, måste dock erkännas, att dertill medverkat den känsla för sedlighet och anständighet, som folkundervisningen framkallat. Med en

ökad upplysning hos folket har följt en allmännare spridning inom orten af hvarjehanda tidningar. Inom åtskilliga kommuner har man skaffat sig sockenbibliotek, hvilka dock icke mycket begagnas. Religiösa skismer och sektväsende hafva inom denna ort, om de än någon gång yppats, aldrig tagit någon fart eller vunnit någon utbredning.

3. Näringar.

A) **Jordbruk.** Enligt de båda hushållningssällskapens uppgifter utgjorde *ytvidden af den odlade jorden*, reducerad från tunnland till kvadratref:

	I norra distriktet.	I södra distriktet.	Summa för hela länet.
År 1880.....	568,484	1,098,451	1,666,935.
» 1875.....	543,956	1,021,278	1,565,234.
Tillökningen skulle således under dessa 5 år hafva utgjort	24,528	77,173	101,701.

Denna ökning af åkerjordens areal, motsvarande $6\frac{1}{2}$ procent af den för år 1875 antecknade ytvidden, gifver vid jemn fördelning på länets 3,368 förmedlade hemman en qvot af omkring 30 kvadratrefvar för alla fem åren eller i medeltal 6 kvadratrefvar årligen per hemman. Att denna medelberäkning af hvarje hemmans ökade åkervidd icke är för hög, kan så mycket säkrare antagas, som under dessa år nästan öfverallt i länet förmärkts en liflig verksamhet i nyodlingsarbeten, hvartill kommer att derunder utförts flera sjösänkings- och aftappningsföretag, genom hvilka betydliga vidder af förut vattendränkta eller sank mark förvandlats till åker.

Såväl för uppgörande af planer och förslag till nya aftappnings- och odlingsföretag, som ock med afseende på bättre indelning och kultur af den redan befintliga åkerjorden, hafva de af *statens landtbruksingenjörer*, som inom detta län fått sig verksamhet anvisad, varit flitigt anlitade ej mindre af större gods-egare, än äfven af ett år från år ökad antal till allnogeklassen hörande jordbrukare. Den af desse ingenjörer, som varit sysselsatt inom största delen af länet, eller Aspelands, Handbörds, Norra Möre, Stranda och Södra Möre härad samt på Öland, har lemnat följande redogörelse:

»Under perioden 1876—1880 hafva inom södra Kalmar län planer till jordförbättringar för olika agronomiska ändamål uppgjorts på en sammanlagd areal af 22,821 tunnland, deraf:

för indelning till vaxelbruk (på 11 egendomar).....	3,911 tunnland.
» afdikning af kärr för beredning till odling.....	14,729 »
» sjösänkning och derigenom vunnen mark.....	953 »
» omläggning af åker genom öppna och täckta diken	3,228 »
Summa	22,821 tunnland.

Af ofvanstående sammandrag framgår, att verksamheten i väsentlig mån tagits i anspråk för höjande af den gamla åkerjordens afkastning, dels genom införande af ändamålsenliga afdikningsmetoder och dels genom jordens indelning i ordnade växtföljder. I stället för den bristfälliga afdikningen till 2 à 3 fots djup, som för få år tillbaka var vanlig inom orten, har man numera öfvergått till åkerjordens torrläggning till 4 fots djup, och hafva för vinnande af detta mål betydliga omkostna-

der blifvit nedlagda på fördjupningen af de äldre aflopsdikena och omläggningen af de genom tegdiken sönderstyckade åkrarna i regelbundna fält.

De betydligaste förbättringsarbetena hafva dock omfattat kärr- och mossmarkers afdikning för beredning till odling. Arealen af den mark, som sålunda blifvit för odlingen tillgodogjord, uppgår till 14,729 tunnland och utgöres af följande, mera framstående företag:

Upprensningen af Virserumsån, genom hvilket företag 274 tunnland vattenskadade marker, tillhöriga Virserums, Ösjögle m. fl. byar i Virserums socken, vunnits för odlingen;

Sänkning af sjön Välen, hvarigenom 411 tunnland ringa afkastande kärr och mossar å egorna till byarne Fagerhult, Uddaryd m. fl. i Fagerhults socken blifvit torrlagda och odlingsbara;

Afdikning af Lunda och Dahlby mossar i Kastlösa socken på Öland. Arealen af den genom detta dikningsföretag förbättrade jorden utgör 329 tunnland;

Upprensning af Snärje- och Norrbäckarne, hvarigenom för odlingen vunnits 252 tunnland kärr och mossar, tillhöriga Böle, Stojby m. fl. hemman i Ryssby socken;

Sänkning af Grytsjön i Bäckebo socken, hvarigenom 335 tunnland dels öfversvämmade kärrmarker och dels sjöbotten, tillhörande Balebo, Kettilstorp m. fl. byar i Bäckebo socken, vunnits för odling och foderproduktion;

Afdikning af vattenskadade marker, tillhörande Hylkebo, Skärfsjö m. fl. byar i Karlslunda socken. Genom detta dikningsföretag hafva 458 tunnland ringa afkastande kärrmarker blifvit för odlingen tillgodogjorda;

Upprensning af Skärröbäcken inom Torsås och Söderåkra socknar, hvarigenom 607 tunnland med god jordmån försedda kärrmarker å egorna till Getnabo, Torsås, Sloalycke m. fl. byar vunnits för odlingen;

Upprensning af Svartån inom Vissefjerda, Karlslunda och Oskars socknar, hvarigenom 1,142 tunnland dels vattenskadade kärrmarker, dels sjöbottnar, tillhöriga Förlångsö, Kammarbo, Grötsjö m. fl. byar, förbättrats och blifvit odlingsbara;

Afdikning af kärr och mossar, tillhörande byarne Bockara, Skrufhult, Elsebo m. fl. i Mörlunda och Högby socknar, hvilket företag omfattar 800 tunnland kärr- och mossmarker, som blifva torrlagda och odlingsbara;

Sänkning af Ryttare- och Vassgölarne inom Oskars socken, hvarigenom 100 tunnland kärrmarker tillgodogjorts för odlingen;

Afdikning af Dykärret i Källa och Högby socknar på Öland, hvarigenom 106 tunnland, tillhöriga Qvarnstad och Bläsinge byar, vunnits för odling;

Upprensning af Applerumån i Döderhults socken, hvilket företag medfört en jordvinst af 65 tunnland, belägna å egorna till hemmanen Sörevik, Applerum m. fl.

Med endast ett par undantag äro de omnämnda företagen fullbordade och de vunna markerna uppodlade; men härförutom äro flera större afdikningsföretag under utförande, såsom *upprensning af Alsterån* för afdikning af öfversvämmande marker å egorna till Lamnhult och Barnebo hemman i Långemåla socken, *upptagning af Tigerstad kanal* i Mörlunda socken samt *upprensning af Nötån* i Högsby socken m. fl., genom hvilka dikningsföretag flera hundra tunnland hittills ringa gifvande kärrmarker komma att förvandlas till fruktbarande fält.

För att underlätta utförandet af en del dikningsföretag, har läneunderstöd till ett belopp af 137,050 kronor af allmänna medel kommit södra länsdelen till godo.

Af det ofvan anförda torde framgå, att verksamheten inom jordbruket i södra Kalmar län under den förflyttna femårsperioden varit ganska omfattande.»

Af *länets åkerjord* blef, enligt hushållningssällskapens uppgifter, åren 1875 och 1880 till olika ändamål *användt* så mycket, som här nedan angifves i procentförhållande till den för hvarterdera året antecknade totala åkervidden, nemligen till odling af:

	höst-säd.	vårs-säd och haljväxter.	potatis o. andra rot- frukter.	spånads- växter.	gräs.	till tråde.
år 1875...	26 ⁸⁰	28 ⁸⁰	6 ⁷⁰	0 ⁴⁰	12 ⁵⁰	24 ⁸⁰ proc.
» 1880...	25 ⁵⁰	29 ⁵⁰	6 ¹⁴	0 ³⁶	11 ⁹⁰	26 ⁶⁰ »

Åkerjordens användande under de för jämförelsen valda två åren, af hvilka hvarterdera är det sista i sin femårsperiod, har således för begge åren varit någorlunda lika. Skiljaktigheterna visa sig egentligen endast deruti, att 1880 odlats något mera vårsäd men mindre höstsäd än 1875 samt användts något mera jord till tråde men mindre areal till gräs än under 1875.

Enligt de allmänna omdömen, som länsstyrelsen vid det årliga insändandet af kronolänsmännens skörderapporter afgifvit, har *skörden* varit:

År 1876...	nära medelmåttig.
» 1877...	för höstsäd under medelmåttan.
	» vårsäd fullt medelmåttig.
	» potatis god.
» 1878...	» hö och halm betydligt under medelmåttan.
	till myckenhet mer än medelmåttig.
» 1879...	» beskaffenheten god.
» 1879...	medelmåttig.
» 1880...	fullt medelmåttig.

För alla fem åren tillsammans torde man komma verkliga förhållandet närmast, om man antager, att skörden allmänast så utfallit, att höstsäd gifvit medelmåttig, vårsäd något mer än medelmåttig samt potatis nära god afkastning, men att hö- och halmskörden deremot icke varit ens medelmåttig. Härvid bör dock bemärkas, att de förhållanden, som inverka på grödans utveckling och mognad samt mer eller mindre fördelaktiga skörd, måste förete många skiljaktigheter inom ett län, hvilket, såsom detta, har en utsträckning från norr till söder af nära 30 mil och derjemte omfattar trakter af mycket olika naturbeskaffenhet.

Af de hufvudsakligaste sädeslagen, jemte potatis, har, enligt hushållningssällskapens uppgifter, under ifrågakommande period

Skördarne. Markegångsprisen å spannmål.

skördats i årligt medeltal följande kvantiteter, beräknade för hela länet i kubikfot, utan afdrag för utsäde, nemligen, i afrundade tal:

Hvete	143,400	kubikfot.
Råg	1,862,500	»
Korn	842,300	»
Hafre och blandsäd	2,448,000	»
		eller tillhopa 5,296,200 kubikf. säd (utom ärter, bönor, vicker m. m.)
samt Potatis	3,445,000	kubikfot.

För perioden 1871—1875 beräknades årliga medelskörden i länet, efter hushållningssällskapens uppgifter, hafva utgjort af hvete, råg, korn samt hafre och blandsäd tillhopa 4,590,768 och af potatis 3,293,180 kubikfot. Under sistförflyttna qvinqvennum skulle således produktionen hafva i årligt medeltal ökat för säd med 705,432 kubikfot, hvilken ökning nästan uteslutande faller på sädeslagen råg och hafre, samt för potatis med 151,820 kubikfot.

Af uppgifterna angående myckenheten af säd, som under hvarterdera af de fem senaste åren inom de särskilda tullkammardistrikten i länet *utskeppats till eller sjöledes införts från* utländska orter, meddelas sammandrag i följande tab. Litt. B.

Under femårsperioden 1871—1875 uppgick öfverskottet af länets spanmålsutförsel, beräknadt i årligt medeltal, till endast 391,347 kubikfot eller 169,133 kubikfot mindre än under den senare tiden. Det har icke varit möjligt att utreda, huru mycket säd det ena eller andra året från Kalmar län, dels såsom råvara och dels i form af mjöl, sjö- eller landvägen afförts till andra inrikes orter; men all anledning finnes för antagande att hvad af länets spanmålsöfverskott blifvit på sådant sätt inom riket afsatt, hufvudsakligast till Kronobergs, Jönköpings och Blekinge län samt Stockholm och Norrland, i sammanräknad myckenhet närmast sig det till utlandet afskeppade. I de två senaste femårsberättelserna har blifvit beräknadt, att detta län i medelmåttiga år producerar, utöfver eget behof, omkring 900,000 kubikfot diverse spanmål till afsalu; och då under åren 1876—1880 sädesproduktionen varit något större än förut, anser länsstyrelsen nämnda beräkning kunna utan öfverdrift tillämpas äfven på den senaste femårsperioden.

De årliga *markegångsprisen* å länets hufvudsakligaste sädeslag hafva, beräknade i kronor och öre per kubikfot, varit följande.

		Sädeslag.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
På fasta landet.....	Hvete	3 ⁵⁰	3 ⁷⁵	3 ¹⁰	3 ¹⁸	3 ³⁴	
	Råg	2 ⁶⁷	2 ⁸⁰	2 ²⁵	2 ²⁰	2 ⁶⁰	
	Korn	2 ⁵⁰	2 ⁴⁴	2 ¹⁸	2 ⁰⁰	2 ²⁰	
	Hafre	1 ⁵⁰	1 ³⁵	1 ⁰⁴	1 ⁰⁰	1 ¹⁷	
På Öland	Hvete	3 ⁵⁰	3 ⁷⁵	3 ¹⁰	3 ¹⁸	3 ³⁴	
	Råg	2 ³⁸	2 ⁴⁶	1 ⁹⁶	1 ⁹⁰	2 ⁵⁵	
	Korn	2 ⁴⁰	2 ⁴⁴	2 ¹⁸	2 ⁰⁰	2 ²⁵	
	Hafre	1 ³⁴	1 ³⁵	1 ⁰⁴	1 ⁰⁰	1 ¹⁷	

Saluprisen i länets städer vid den årstid, april månad, då skeppningen vanligen tagit sin början, hafva i allmänhet öfverstigit *markegången* samt utgjort efter medelberäkning för alla åren per kubikfot:

anslagna statsmedel, 1,000 kronor tillskjutits af Blekinge läns hushållningssällskap, men öfriga 2,500 kronor betalats af Kalmar läns södra hushållningssällskap. Denna station, vid hvilken äro anställda en föreståndare och en assistent, har år från år blifvit mer och mer flitigt anlitad för undersökningar och yttrandens afgifvande angående föremål, som äro af vikt dels för jordbruket, såsom jordarter, frösor, gödnings- och foderämnen m. m., dels för industrien, t. ex. tekniska preparater och vid fabriker begagnade råämnen eller åstadkomna tillverkningar, samt dels för välbefinnandet och helsotillståndet i allmänhet, såsom brunnars och källors vatten, i handel förekommande drycker, födoämnen, frukter m. m., om hvilket allt fullständig redogörelse årligen aflennas och intages i hushållningssällskapets tryckta handlingar. Den nitiska och för orten i flera hänseenden gäneliga verksamhet, som utöfvats vid kemiska stationen, har föranlett bildandet år 1879 af en med anslag från hushållningssällskapets kassa understödd förening, som, under sedermera antagen benämning af »Kalmar frökontor», tillhandagår jordbrukare med anskaffande af pålitligt utsädesfrö till säd och foderväxter. Detta frökontor har redan under sistlidet år varit i en liflig verksamhet för fullgörande af en mängd requisitioner. Genom omsorgsfulla efterforskningar samt upprepade prof och försök har kontoret vunnit kännedom om de ställen, der den ena eller andra frösorarten kan erhållas af bästa beskaffenhet och till billigaste pris; och derigenom att frökontoret ej allenast verkställer inköpen i större myckenhet samt, om möjligt, hos den, som i första hand försäljer varan, utan äfven, vid utlemnandet till requirerterna, icke belastar dessa med högre provision, än som motsvarar frakt och andra oundgängliga kostnader, har priset ställt sig för requirerterna vida billigare, än om de skulle sjelfva gjort inköpen hos fröhandlare. Men den största fördelen af denna anstalt är, att då frökontoret icke utlemnar något frö, som ej blifvit på kemiska stationen undersökt och godkänt, de jordbrukare, som anlita kontoret, kunna vara förvissade, att det frö, de derifrån erhålla, är till grobarhet och öfrig beskaffenhet fullgodt, hvarigenom de undvika den ganska ofta erfarna olägenheten, att inköpt utsädesfrö, fastän till utseendet godt, lemnat ringa samt dålig och med ogräs blandad skörd.

Utom ett år 1877 af båda hushållningssällskapen gemensamt, i närheten af Hultfreds jernvägsstation i Aspelands härad hållet, med utställning af kreatur och slöjdalster förenadt, *landtbruksmöte*, hafva dylika möten sommartiden hvarje år egt rum inom hvarterda hushållningssällskapets verksamhetsområde, hvarvid också förekommit ej mindre öfverläggningar och beslut rörande sällskapens angelägenheter, än äfven allmänna samtal, meddelanden och meningsutbyten i frågor, som angå ortens jordbruk, näringar och ekonomiska välbefinnande. Bland dessa landtbruksmöten voro synnerligen framstående de, som höllos år 1879 i Kalmar och år 1880 i Vestervik. Å hvarterda af dessa båda möten hade på ändamålsenligt sätt och i rymliga lokaler anordnats en med hänsyn till ortens förhållanden ganska storartad utställning af föremål inom tre särskilda hufvudafdelningar, omfattande: 1:o kreatur, 2:o redskap och maskiner och 3:o industriprodukter. De utställda artiklarne voro ovanligt talrika och tillhörde, synnerligast inom 2:dra och 3:dje afdelningarne, ej blott ortens egne invånare, utan ock andra orters jordbrukare och industriidkare, af hvilka ett betydligt antal efterkommit den allmänna inbjudningen att i utställningarne deltaga. Hvarterda

Kemisk station. Landtbruksmöte. Trädgårdsskötsel.

mötet förededde ett stort tillopp af besökande från så väl alla delar af distriktet som främmande orter. Ett betydligt antal pris utdelades i penningar och medaljer. För mötet i Vestervik utbetalte Norra Hushållningssällskapet till hvarjehanda anordningar 11,563 kronor 6 öre, till pris i penningar 3,163 kronor och till belöningsmedaljer 1,186 kronor 62 öre eller tillhoppa 15,912 kronor 68 öre, hvilken betydliga utgift dock i någon mån minskades genom influten betalning för inträdesbiljetter och för försålda byggnadsmaterialier m. m. Kalmarmötet kostade tillsammans 17,759 kronor 24 öre, deraf till penningepremier och medaljer åtgingo 5,660 kronor 96 öre; men då för sålda inträdesmärken och kataloger inflöto 6,546 kronor 47 öre samt kreatursafgifter och efter mötet försåldt virke m. m. inbringade tillhoppa 3,988 kronor 48 öre, så reducerades verkliga möteskostnaden till 7,224 kronor 29 öre, hvaraf i anslag af statsmedel erhöillts 1,500 kronor och i enskilda premiebidrag 123 kronor, så att hushållningssällskapets slutliga utgift inskränkte sig till 5,601 kronor 29 öre. För öfrigt må nämnas, att begge hushållningssällskapen hafva häradsvis bildade underafdelningar, inom hvilka tid efter annan hållas mindre landtbruksmöten, ofta med utställning af samt prisutdelning för kreatur, landtbruksredskap och slöjdalster.

Angående *trädgårdsskötseln* får länsstyrelsen hufvudsakligen åberopa hvad derom meddelats i nästföregående femårsberättelse. Denna gren af landtushållningen omfattas i flera trakter af länet med ökad intresse, hvilket visat sig, bland annat, deraf, att den gartner, som hvarterda hushållningssällskapet aflönar, allt mer och mer tagits i anspråk för meddelande af anvisningar och biträde vid anläggning af nya eller förbättring af gamla trädgårdar. Vid flera fasta folkskolor finnas numera väl vårdade trädgårdar och planteringsland, till många af hvilka ortens hushållningssällskap lemnat trän och buskväxter. Å de större landtbruksmötena hafva utställningarne omfattat jemväl hvarjehanda alster af ortens trädgårdsodling, som dervid tillvunnit sig rättvist beröm. Från Öland och trakterna kring Kalmar afsattes nästan hvarje höst en betydlig myckenhet af äpplen och päron till främmande orter.

B) Boskapskötseln. Till jemförelse upptages här, med ledning af hushållningssällskapens uppgifter, *antalet underhållna större kreatur* för sista året inom hvardera af de två senaste femårsperioderna:

År.	Hästar		Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt.	Får.	Svin.
	under 3 år.	öfver 3 år.						
1875	4,144	18,577	38,193	1,881	63,646	39,824	111,251	19,164
1880	4,861	18,106	38,524	1,965	65,492	39,189	108,311	20,031
Ökning	717	—	331	84	1,846	—	—	867
Minskning	—	471	—	—	—	635	2,940	—

Att antalet af vissa slags kreatur blifvit något förminskadt och af de öfriga slagen endast obetydligt ökad, kan, då länets landtbruk i allmänhet gått framåt, icke tillskrivas någon annan orsak, än att under de senaste fem åren, med undantag af ett enda, fodertillgången varit så knapp, att mången jordbrukare nödgats minska sin ladugårdsbesättning.

Om på länets 3,368 förmedlade hemman lika fördelades det för år 1880 antecknade kreatursantalet, skulle deraf belöpa på hvarje fullt hemman:

Unghästar	1.48
Hästar öfver 3 år	5.36
Oxar	11.41
Tjurar	0.52
Kor	19.36
Ungnöt	11.54
Får	33.98
Svin	5.91.

Vid jernförelse mellan de båda särskilda hushållningssällskapsdistrikten företer sig likväl en icke så ringa skiljaktighet i afseende på det antal kreatur, som efter medelberäkning underhålls på hvar hemman, hvilket medeltal år 1880 utgjorde:

Hästar, äldre och yngre.....	4.37	i norra och	7.89	i södra distriktet,
Nötboskap af alla slag	50.71	»	39.37	»
Får	42.22	»	27.41	»
Svin	5.81	»	5.97	»

Med undantag af sistnämnda kreaturslag, som underhålls till i det närmaste lika antal per hemman i båda distrikten, är, i förhållande till hemmantalet, nötboskapen långt talrikare i norra än i södra distriktet, men hästantalet deremot betydligt ringare i det förra än i det senare. Af hästar finnes proportionsvis det ojemförligt största antalet på Öland, der det motsvarar 11.44 på hvar hemman, eller mera än 2½ gånger medeltalet i norra länsdelen.

Till befrämjande af en förbättrad ladugårdsskötsel hafva länets båda hushållningssällskap under de senaste fem åren vidtagit flera åtgärder, hvaribland må nämnas med prisutdelning förenade utställningar af gödboskap och ladugårdsalster saut understöds lemnande till orten tillhörande elever, hvilka genomgått hästskötareskolan vid Klämestorp, hofbeslagkursen vid Alnarp eller mejeriskolan vid Bergqvara. Årligen har Södra Hushållningssällskapet anslagit 6,000 kronor af sin kassa till räntefria lån för inköp af tjenliga afvelsdjur. Begge hushållningssällskapen hafva årligen, det norra med 1,000 och det södra med 1,850 kronor, bidragit till löner och arvoden åt de inom länet anställda veterinärer, äfvensom anslagit medel till premiering af hästar, i hvilket sistnämnda afseende beviljats:

År.	Af länets Norra		Af länets Södra	
	Landsting. Kronor.	Hushållningssällskap. Kronor.	Landsting. Kronor.	Hushållningssällskap. Kronor.
1876.....	500	500	500	1,000
1877.....	500	500	500	1,000
1878.....	500	500	500	1,000
1879.....	—	1,000	500	1,200
1880.....	—	1,000	1,000	2,000

Vid hästpremieringarna hafva belöningar i dels penningepremier och dels skådepenningar utdelats för följande antal hästar, nemligen:

i norra distriktet:

År.	Hingstar.	Fölston.	Unghästar.	Summa hästar.
1876.....	4	3	25	32
1877.....	4	8	29	41
1878.....	3	14	50	67
1879.....	3	4	33	40
1880.....	4	6	30	40

i södra distriktet:

1876.....	5	11	45	61
1877.....	4	16	45	65
1878.....	4	31	68	103
1879.....	5	19	78	102
1880.....	7	38	67	112

Häraf kan slutas, att åtminstone inom södra länsdelen ortens hästegare med ökad intresse omfatta dessa premieringar. Af derom inkomna rapporter inhentas ock, att på några premieringsplatser i länet de senare åren uppvisats prisgiltiga hästar till långt större antal, än som kunnat med befintliga anslag prisbelönas. Otvifvelaktigt hafva premieringarna jemte stuteriet vid Ottenby verksamt bidragit till den förbättring af hästafveln, som i flera trakter af länet synes hafva inträdt. Oftare än förr uppfodas nu äfven hos allmogen vackra unghästar, och å marknaderna, synnerligast på Öland, förekomma vanligen många i orten uppdagna 3 å 4 års hästar af den storlek och beskaffenhet i öfrigt, att de betalts med 300 till 500 kronor stycket. Fran

Tab. Litt. C.

Uppgift om Kungl. Stuteriet på Ottenby åren 1876—1880.

År.	Vid hvarje års slut underhållet antal af								Främmande ston betäckta af stuteriets hingstar.		Försäljning af hästar.			Stuteriets alla inkomster halva utgjort.		
	äldre hästar.			föl och unghästar.				Summa häst-kreatur.	Vid stuteriet.	Å hingst-stationerna.	Antal sålda		Försäljnings-summa.	Kronor.	öre.	
	Moder-ston.	Hingstar.	Arbets-hästar.	Pattföl.	1:sta året.	2:dra året.	3:dje året.				4:de året.	äldre hästar.				yngre hästar.
1876.....	43	14	8	—	31	29	27	2	154	72	307	2	19	16,405	49,928	55
1877.....	46	13	8	—	30	30	29	6	162	66	334	1	17	17,211	53,046	83
1878.....	48	13	5	—	30	27	27	5	155	62	270	1	25	32,101	55,327	95
1879.....	43	15	11	—	33	29	26	6	163	56	333	2	15	14,269	50,263	41
1880.....	40	12	11	—	26	31	27	2	149	45	270	2	33	23,795	36,997	97

och med år 1879 har en så kallad remontmarknad hållits i Kalmar dagen efter den årliga hästauktionen vid Ottenby.

Såsom i föregående femårsberättelser blifvit omnämndt utgör *uppfödandet och försäljandet af nötkreatur* en icke obetydlig inkomstkälla för allmogen i de trakter af länet, som hafva vidsträckta betesmarker, hvilket är förhållandet i skogsbygderna å fastlandet äfvensom i vissa delar af Öland. Denna inkomst har dock under åren 1876—1880 icke varit fullt lika god som förut, emedan prisen på gödboskap nedgått. Att afsättningen af lefvande kreatur emellertid icke varit ringa, skönjes, bland annat, af den i södra hushållningssällskapets handlingar förekommande uppgift, att år 1880 endast från Kalmar och kringliggande trakt till främmande orter afförts dels på jernväg och dels med ångfartyg tillhopa 2,450 nötkreatur, 315 hästar, 197 svin och 3,197 stycken gäss, hvarförutan nästan hvarje från Kalmar norrut afgående ångbåt härifrån medfört större eller mindre myckenhet af färskt kött och fläsk.

Under perioden hafva tillkommit flera nya *mejerier*, de flesta genom bolagsföreningar af kringboende innehafvare utaf större koladugårdar. Dessa mejerier åstadkomma i allmänhet ganska godt smör, hvaraf obetydligt säljes i orten och det mesta öfver Malmö eller Göteborg afsättes till England. Fördelen af denna handtering uppgifves hafva ökats sedan år 1880, då de förut låga prisen å mejerismör på engelska marknaden började stiga.

Markegångsprisen å de allmännast förekommande ladugårdsprodukter hafva under hvardera af de två senaste femårsperioderna varit, beräknade i medeltal, följande:

	Åren 1871—75.	Åren 1876—80.
Smör..... per centner	69 kr. 50 öre,	68 kr. 70 öre,
Ost..... " " "	38 " 12 " "	40 " 60 " "
Fläsk (salt)..... " " "	34 " — " "	33 " 50 " "
Kött (torrt)..... " " "	23 " 30 " "	23 " — " "
Talg..... " " "	36 " 50 " "	31 " 40 " "
En skatteoxe om 3 centner.....	71 " — " "	66 " — " "

hvaraf synes framgå, att prisen å de flesta af ladugårdarnes förnämsta alster under det senaste qvinqvennet icke varit för producenterna fullt så förmånliga, som under det närmast föregående, men att prisfallet likväl varit i allmänhet ringa.

Under nu ifrågavarande fem år har bland husdjuren i länet icke yppats någon mera allmänt spridd *farsot*.

Utom två *länsveterinärer*, som åtnjuta lön af staten och äro stationerade, den ene i Kalmar och den andre i Gamleby köping, finnas inom länet sex, hufvudsakligen af landstingen och hushållningssällskapen aflönade distriktsveterinärer, nemligen en i Vimmerby för norra delen af länet, en i Staby för Handbörds och Aspelands härad, en i Mönsterås för Stranda härad, en i Torsås för större delen af Södra Möre härad, en i Mörbylånga för Ölands Södra Mot och en i Borgholm för Ölands Norra Mot. I sistnämnda distrikt var intill år 1874 anställd en djurläkare, som aflönades af staten på det sätt, att han hade åborätt till två mindre kronohemman; men sedan denne djurläkare sagda år aflidit, indrogs tjänsten, och de till densammas aflöning anslagna hemmanen blefvo derefter för kronans räkning försålda, hvaremot bestämdes, att ett årligt anslag af statsmedel till belopp af 500 kronor skulle utgå såsom bidrag till arfvodet åt den af landsting och hushållningssällskap aflönade distriktsveterinären derstädes med vilkor, att denne vore en behörigen examinerad och godkänd

veterinär. Den i Kalmar stationerade länsveterinären har särskildt arfvode af södra hushållningssällskapet mot skyldighet att såsom distriktsveterinär tjenstgöra inom vissa delar af Norra och Södra Möre härad.

För att i någon mån minska den skada, som af rofdjur åstadkommes å husdjur och matnyttigt villebråd, hafva länets båda landsting anslagit medel till *belöningar för dödandet af vissa slags rofdjur*. Dessa anslag hafva utgjort:

År.	Af norra landstinget.	Af södra landstinget.
1876.....	kr. 600	kr. 3,000
1877.....	" 1,500	" 3,000
1878.....	" 1,500	" 4,000
1879.....	" 1,500	" 4,000
1880.....	" 1,500	" 4,000

De skottpenningar, som med dessa anslag afsetts, hafva de senare åren utgått, i norra länsdelen för räf, dödad vintertiden, med 1 krona 50 öre och annan årstid med 3 kronor stycket, och för hög med 1 krona, samt i södra länsdelen för räf med 3 och för hög med 1 krona stycket.

Enligt inkomna uppgifter har antalet *dödade rofdjur* och beloppet af de skottpenningar, som för dem utgått, varit följande:

År.	Räfvar st.	Hökar st.	Skottpenningar kronor.
1876.....	1,191	278	3,508.50
1877.....	877	254	2,756
1878.....	867	691	3,198
1879.....	1,031	852	3,857.50
1880.....	1,004	1,114	4,220.50

Så vidt förhållandet kunnat utrönas, antecknas här huru många *husdjur* blifvit *dödade af rofdjur* och årliga värdet af derigenom orsakad skada.

År.	Nötkreatur.	Får.	Fjäderfan.	Kronor.
1876.....	—	1,107	2,638	7,266
1877.....	—	1,125	2,600	7,092.50
1878.....	—	1,088	2,269	6,446
1879.....	1	986	2,376	6,334.50
1880.....	—	1,204	3,017	6,903.50

varande dock anledning antaga, att dessa uppgifter äro för lågt tilltagna både hvad angår de dödade husdjurens antal och beträffande deras verkliga värde. Sedan år 1867 hafva vargar här i länet icke varit synliga. Deremot förekomma räfvar i länets alla trakter, mest dock på fasta landet, och deras antal har snarare ökats än minskats.

C) *Skogshushållning*. Med visshet kan antagas, att inom vidsträckta trakter af Kalmar län redan under nästförflutna sekler *afverkats skog för afsalu* till de vid kusten belägna städerna och köpingarne, och att de sålunda uppköpta skogsprodukterna samlats i länets dåvarande enda stapelstäder Kalmar och Vester-vik för att derifrån afskeppas dels till Skåne och andra skogfattiga inhemska orter och dels till utlandet. Men lika visst är också, att denna industri ganska länge och ända intill tredje eller fjärde årtiondet af innevarande sekel hade ett jemförelsevis ringa omfång och i allmänhet icke föranledde större afverkning, än att den fullt ersattes genom skogens naturliga återväxt. Fällandet och apterandet af skog till afsalu betraktades af den tidens fleste skogsegare endast såsom en biförtjenst, hvilken,

ehuru värderik, icke borde anlitas i den mån, att den hotade skogens bestånd eller droge från jordbruket de för detsamma nödiga arbetskrafter. Det var först för omkring femtio år sedan, som man här i länet förmärkte afsevärda tecken till förändring af detta förhållande, i det att en och annan spekulant, antagligen dertill lockad af stegrade salupris å skogseffekter, började inköpa skogsegendomar i hufvudsakligt syfte att så fort som möjligt tillgodogöra sig all derå växande och för afsalu tjenlig skog. Då dylika affärer ofta slog så ut, att hela köpe-skillingen för egendomen kunde betalas medelst afverkning af skogen, om hvars egentliga värde egendomsförsäljaren merendels saknat fullständig kännedom, så manade exemplet till efterföljd, och det dröjde ej länge, förrän på skogsafverkning beräknade egendomsköp blefvo ganska allmänna, hvaraf också följde, att mången förut sparad skog inom kort beröfvades alla till plankor, bräder eller bjelkar, dugliga träd. Men ännu starkare fart tog skogssköfvingen något senare, då de, som spekulerade i så beskaffade affärer, icke nöjde med att inköpa tillgängliga skogshemman, började att i stor skala tillhandla sig endast rättigheten att under vissa år afverka den växande skogen. Om än vid början af den tid, då sådana transaktioner kommo i allmänna bruk, afverkningsrätten inskränktes till träd af vissa minimidimensioner, lemnades likväl dessa, för ungskogens skydd

nödiga, begränsningar snart å sido, emedan begärligheten på den utländska marknaden af smått trävirke och deribland förnämligast grufstöttor eller så kallad pitprops satte skogsspekulanterna i tillfälle att erbjuda hög betalning jemväl för den yngre, till större virke odugliga skogen. Väl finnes ännu ett stort antal skogsegare, som i sin ego bibehållit både hemmanet och skogsafverkningsrätten; men äfven af dem anses många, om icke de fleste, hafva på senare tiden för saluafverkning anlitat sin skog mera, än som en klok beräkning på framtiden bort tillställa. Under sådana förhållanden har inom länet den klagan länge förspotts, att skogarne, med få undantag, mer och mer glesnat, och att förråden till den ökade utskepningen af skogseffekter måste hemtas från trakter, mera än förr aflägsna från kusten. Längre har man också hört yttras den tanken, att ortens skogstullgångar blifvit till den grad medtagna, att trävaruexporten i följd af verklig skogsbrist måste, om icke upphöra, dock betydligt förminska. Men att denna förmodan ännu icke vunnit bekräftelse inhemtas vid en jemförelse af exportkvantiteterna under de fem qvinqvennien, som senast förflutit. I och för sådana jemförelse meddelas här följande, på tullkamrarnes uppgifter grundade, summariska redogörelse för de skogsprodukter af ett och annat slag, som under åren 1876—80 från detta läns hamnar *utskoppats till utrikes orter*:

Tab. Litt. D.

Utskeppning af trävaror till utrikes orter från Kalmar län åren 1876—1880.

År.	Tullkammardistrikt.	Plankor och bräder.	Bjelkar och större sparrar.	Mindre sparrar, sleepers, tele- grafstolpar, grufstöttor, årämnen m. m.	Stäf till lagg- kärl.	Spingved eller s. k. lathwood.	Annan ved.	Beck och tjära.
		Kubikfot.	Kubikfot.	Stycken.	Stycken.	Kubikfot.	Kubikfot.	Centner.
1876.....	Kalmar	906,720	651,240	415,761	82,572	27,568	676,191	788
	Vesterviks	1,035,405	9,936	119,672	185,985	—	576	—
	Oskarshamns	1,795,895	142,377	767,493	1,582,385	87,226	14,453	50
	Summa	3,738,020	803,553	1,302,926	1,850,942	114,794	691,220	838
1877.....	Kalmar	1,081,639	538,182	547,007	54,485	60,630	656,144	37
	Vesterviks	920,971	—	49,411	2,751	—	1,104	180
	Oskarshamns	2,126,198	59,522	609,145	1,948,152	158,540	14,995	15
	Summa	4,128,808	597,704	1,205,563	2,003,388	219,170	672,243	232
1878.....	Kalmar	491,059	217,714	555,421	15,988	121,960	699,764	205
	Vesterviks	466,125	17,734	36,617	26,870	—	1,008	—
	Oskarshamns	1,136,485	14,583	483,274	871,403	70,524	17,917	50
	Summa	2,093,669	250,031	1,075,312	914,261	192,484	718,639	255
1879.....	Kalmar	632,080	366,480	284,182	195,356	37,445	543,173	418
	Vesterviks	839,687	927	54,584	31,711	—	776	—
	Oskarshamns	1,315,710	105,809	404,876	1,293,014	135,669	26,866	549
	Summa	2,787,477	473,216	743,642	1,520,081	173,114	570,815	967
1880.....	Kalmar	607,102	737,820	839,096	145,956	67,602	484,580	664
	Vesterviks	1,228,953	—	332,407	714,845	—	110	—
	Oskarshamns	1,298,927	77,274	753,622	1,549,495	69,370	24,964	147
	Summa	3,134,982	815,094	1,925,125	2,410,296	136,972	509,654	811
Summa för alla fem åren.....		15,882,956	2,939,598	6,252,568	8,700,968	836,534	3,162,621	3,103
Eller i medeltal årligen.....		3,176,591	587,920	1,250,514	1,740,194	167,307	632,524	621

Trävaruexporten, beräknad i medeltal per år, utgjorde:

under perioden	till myckenhet i kubikfot.	till antaget värde i kronor.
1856—60.....	3,770,000	1,350,000
1861—65.....	4,263,000	1,600,000
1866—70.....	4,833,000	1,788,000
1871—75.....	6,219,000	2,800,000
men med bibehållande af förut följda grunder för så väl i stycketal uppgifna effekters reducerande till kubikfot, som hela exportvärdets beräkning,		
1876—80.....	7,872,000	3,540,000

Det visar sig således, att trävaruexportens i årligt medeltal beräknade myckenhet ökat sig

från den första till den andra af dessa perioder med 13'08 procent,					
" andra " tredje " " " 13'37 "					
" tredje " fjerde " " " 28'69 "					
" fjerde " femte " " " 25'58 "					

samt att, vid jämförelse endast emellan det första och det sista af nämnda fem qvinquennier, de i medeltal årligen från länets hamnar till utlandet exporterade skogseffekternas kubikmassa stigit med icke mindre än 108·81 procent och således på 20 års tid mer än fördubblats.

Vid undersökning huru mycket af trävaruexportens årliga medelkvantitet under hvardera af ofvanberörda femårsperioder belupit sig särskildt dels å plankor och bräder och dels å annat trävirke, hvartill träd af mindre dimensioner vanligen användas, framställa sig följande anmärkningsvärda förhållanden:

under perioderna	Årliga medelexporten i runda tal af plankor och bräder	
	kubikfot.	andra trävaror kubikfot.
1856—60.....	2,809,000	961,000
1861—65.....	3,243,000	1,020,000
1866—70.....	3,132,000	1,701,000
1871—75.....	3,192,000	3,027,000
1876—80.....	3,177,000	4,695,000

hvaraf alltså synes, att, under det den årligen exporterade kubikmassan af plankor och bräder endast obetydligt ökats från den första till den andra af dessa perioder och derefter till och med något minskats, myckenheten af utskäppade öfriga trävaror deremot från det ena till det andra tidskiftet oupphörligt stigit och det till den grad, att deraf exporterats åren 1876—80 nära fem gånger så mycket, som under åren 1856—60. I denna företeelse ligger ett ökad bevis för riktigheten af det antagande, att den till plankor eller bräder icke användbara ungsbogen, som förr i allmänhet sparats, på senare tider allt mer och mer anlåtats för fyllande af den så ansenligt ökade exportens fordringar.

I föregående femårsberättelser har blifvit anmärkt, att en icke ringa del af de från hamnarne i detta län till utlandet exporterade skogsprodukterna framalstrats i trakter, tillhörande Kronobergs, Jönköpings och Östergötlands län. Att förhållandet varit sådant äfven under senaste femårsperioden, kan så mycket säkrare antagas, som de nya jernvägsförbindelserna vidgat de områden af nämnda län, från hvilka trävaror kunna med fördel forslas till Kalmar läns hamnar. Men då ofvan intagna uppgifter afse endast den trävaruexport, som gått till utlandet, och hvaraf årliga medelvärdet beräknats till 3,540,000 kronor, samt

Trävaruexporten. Skogsodling. Allmänna skogar.

skogseffekter till betydlig myckenhet från hamnarne i detta län årligen skeppas till orter inom riket, synnerligast till Skåne, Blekinge och Stockholm, torde kunna antagas, att hvad af här i länet producerade trävaror blifvit under de senare åren till in- och utländska orter afsatt i årligt penningevärde uppgått till vida mer än hälften af de till utlandet exporterade skogsprodukternas värde.

På åtskilliga inom länet belägna bruks- och landtegendomar har åt skogen egnats sorgfällig vård och afverkningen hållits inom måttliga gränser. Äfven bland allmogens hemman förekommer ännu ett och annat med väl vårdad skog. Endast undantagsvis hafva dock bemärkts allvarliga bemödanden att genom frösädd eller plantering befördra återväxt af skog å enskild mark. Väl har Södra Hushållningssällskapet för sådant ändamål de senare åren anslagit årligen 1,500 kronor samt föranstaltat, att en af statens skogsingenjörer och en skogsrättare lemnat kostnadsfritt biträde vid företag, som afse frambringande eller förbättrande af skogskultur; men af denna förmån hafva hittills högst få jordegare på fasta landet begagnat sig. På Öland deremot har man med dylikt biträde hvarje år i åtskilliga trakter dels verkställt frösädd, som dock sällan haft framgång, och dels utsatt plantor af så väl barr- som andra trädslag, af hvilka planteringar flera artat sig temligen väl.

I afseende på de allmänna skogarne i länet meddelas, enligt uppgifter från vederbörande tjenstemän, följande:

a) Böda kronopark i nordligaste delen af Öland innehåller en sammanräknad ytvidd af 66,298 qvadratrefvar, deraf 8,946 refvar tillkommit i senare tider genom inköp af inom parkens rågångar belägna enskilda hemman. Den till ordnad skogshushållning indelade arealen utgör 55,666 qvadratrefvar. Afverkningen och inkomsterna under ifrågavarande fem år hafva varit följande:

År.	Afverkningens			Kronoparkens inkomster					
	belopp i kubikfot.	verkliga värde.	i utsyningsafgifter och betalning för såldt virke.	för slätter och bete.		Summa inkomster.			
				Kr.	öre.	Kr.	öre.		
1876.....	249,650	23,329	94	6,277	55	3,153	49	9,431	04
1877.....	210,724	21,115	34	6,770	90	3,243	54	10,014	44
1878.....	254,472	23,880	58	8,635	28	2,817	35	11,452	63
1879.....	191,202	15,854	51	5,338	90	3,395	74	8,734	64
1880.....	198,575	18,521	30	5,754	14	2,057	58	7,811	72

Enligt äldre föreskrifter hafva hemmansinnehafvarne och presterskapet i tio af Ölands socknar egt att mot betalning, uppgående numera till endast en åttendedel af verkliga värdet, njuta utsyning af årligen inemot 2,000 lass ved i kronoparken. Detta förhållande har hufvudsakligen bidragit till den betydliga skillnaden mellan det afverkades värde och de penningebelopp, som för detsamma influtit. Först år 1881 har ändring häri skett genom ansenlig höjning af utsyningsafgifterna. En god del af de i den tabellariska uppgiften ingående afverkningskvantiteterna har användts till husbyggnader, reparationer och hägnader för parkens eget behof. Under femårsperioden hafva upptagits tillhoppa 15,880 fot nya afpopskanaler samt anlagts nya med sidodiken försedda körvägar å en sammanräknad sträcka af

67,463 fot. I parkens plantskolor hafva utsatts 74½ skålp. vanligt tall-, 17 skålp. weymouthstall-, 16 skålp. gran-, 10 skålp. silfvergran-, 18 skålp. afvenbok-, 27½ skålp. björk-, 45 skålp. alm-, 2 skålp. lärkträds-, 2 skålp. rödeks- och 1 skålp. sykormorlönsfrö samt i skogen 7 skålp. tall-, 98 skålp. granfrö och 26 kubikfot ekollon, hvarjemte från plantskolorna till skogen utflyttats 2,349,614 plantor af vanlig tall, 318,455 st. af gran, 122,098 st. af weymouthstall, 20,573 st. af svarttall, 15,734 st. af alm och ask, 13,430 st. af lärkträd, 3,900 af bok, 3,305 af silfvergran, 3,650 af lifsträd (tuija), 3,496 af afvenbok, summa 2,854,255 st. plantor. På flygsandsfälten hafva blifvit utbredda 1,117 lass ris och 3,544 lass hafstång. En mängd för skogsväxten skadliga insekter har årligen dödats. Den för omkring 45 år sedan för denna park fastställda hushållningsplan har befunnits felaktig och oanvändbar, hvarföre uppgjorts en ny, som dock ännu icke vunnit fastställelse. Denna i förra tider vanvårdade och genom oförsynt åverkan hårdt medtagna kronopark har på senare tid varit särdeles omsorgsfullt både skött och bevakad. Den bör framdeles kunna gifva ganska betydlig inkomst, helst den är belägen på en folkrik, för öfrigt nästan skoglös ö. Till förmånlig afsättning af parkens afkastning fordras dock att i dess grannskap må finnas en tjenlig hamn. Undersökningar för anläggning af en sådan pågå. Å Böda kronopark finnes en skogsrättseskola, hvarifrån under femårsperioden 50 elever blifvit utexaminerade.

b) *Ottenbylund*, en till Ottenby kungsgård nära Ölands södra udde hörande, med löfskog be vuxen äng om 2,511·60 kvadratrefvars vidd. Den årliga skogsutsyningen afser endast den till stuteri använda kungsgårdens eget behof.

c) *Handbörds kronopark* i Långemåla socken af Handbörds härad har en ytvidd af 10,644·39 kvadratrefvar, deraf 1,686·64 kvadratrefvar utgöras af impedimenter och till skogsväxt ej anslagen mark. Den för skogsväxt afsedda arealen, 8,957·75 kvadratrefvar, är i allmänhet af mycket stenbunden och bergig beskaffenhet. Parken hemsöktes år 1868 af skogsbrand, som förstörde den då uppväxande ungsbogen å cirka tre fjerdedelar af hela arealen, hvarefter år 1878 ytterligare omkring 1,700 kvadratrefvar på samma sätt ödelades. Dessa skogseldar förstörde också till stor del det för skogsväxten nödvändiga täckelset af matjord. Den förstnämnda elden var inom parkens område anlagd af illasinnade personer, men den sistnämnda uppkom å tillgränsande enskilda hemmans egor och spred sig derifrån till parken. Till följd af dessa betydliga brandskador och nödvändigheten att vidtaga åtgärder för skogsodling å de afbrända trakterna, har kronoparken under perioden 1876—1880 lemnat ringa afkastning men erfordrat betydliga utgifter.

För de särskilda åren ställa sig kronoparkens inkomster och utgifter, då till de senare hänförs äfven den del af iuspekterande, förvaltande och bevakande personalens aflöningar, som proportionaliter till öfriga kronoskogars inom reviret ytvidd på kronoparkens areal sig belöper, sålunda:

	Inkomster. Kronor.	Utgifter. Kronor.	Brist. Kronor.
år 1876.....	1,464·00	1,911·11	447·11
» 1877.....	1,630·15	2,384·64	754·49
» 1878.....	1,812·60	2,033·97	221·37
» 1879.....	447·50	1,056·03	608·53
» 1880.....	669·42	793·55	124·13

K. Mits Befallningshafvandes femårsberättelser 1876—1880. Kalmar län.

d) *Norra Möre härads allmänning* i Förlösa socken af Norra Möre härad upptager en areal af 2,543·61 kvadratrefvar, deraf 347·42 kvadratrefvar utgöras af impedimenter och till skogsbörd ej afsedd areal och återstoden, 2,196·19 kvadratrefvar, skogsbördig mark. Häradsallmanningen står sedan år 1876 under allmänningsintressenternas egen vård och förvaltning, och till dessa hafva följande belopp i skogseffekter utstämplats, eller för

år 1876.....	4,640 kubikfot.
» 1877.....	5,460 »
» 1878.....	9,680 »
» 1879.....	8,629 »
» 1880.....	3,433 »

Enligt till länsstyrelsen ingifna redogörelser hafva å denna allmänning skogseffekter blifvit genom auktioner försålde för ett sammanräknadt belopp af

år 1879	kronor 2,766·55
och år 1880	» 1,946·45
eller för båda åren tillhopa kronor 4,713·00,	

hvaremot utgifterna under samma tid utgjort för allmanningens förvaltning och bevakning m. m.

år 1879	kronor 893·62
och år 1880	» 1,623·27
hvertill kommer sistnämnda år gjord afbetalning	
å allmänningskassans skuld till kronan.....	» 1,014·85
Summa utgifter kronor 3,531·71.	

e) *Kronoparken Malmö* i skärgården utanför Vestervik utgöres af skogsmarken till indragna f. d. häradshöfdingebostället Malmö och har en areal af 4,073·55 kvadratrefvar, deraf 976·65 refvar för skogsväxt oduglig mark. Parken har i senare tid blifvit indelad till skogshushållning och stäld under bevakning af en kronojägare, som har boställstorp å parkens område. Intill 1880 års slut har afverkningen varit inskränkt till upprensning af vindfäld eller eljest skadad skog. En mindre plantskola har under perioden anlagts.

f) *En egendom*, bestående af ½ mantal Ebbegårde, ¼ mantal Ormestorp och ⅛ mantal Tranehven med tillhörande vattenfall samt såg- och mjölkvarn, belägen i Ryssby socken af Norra Möre härad och omfattande en areal af 16,680·62 kvadratrefvar, har till följd af Kungl. Maj:ts nådiga bref den 28 maj 1880 blifvit till kronan inköpt för 60,000 kronor för att till kronopark användas. Denna egendom har haft stor och värdefull furuskog, som dock före försäljningen blifvit nästan alledeles uthuggen, med undantag dock af en med planterad ungskog tätt be vuxen trakt. Som marken är synnerligen tjenlig för skogsväxt och belägenheten fördelaktig, torde den kronopark, som här anlägges, komma att i framtiden gifva god afkastning.

D) *Bergs- och brukshandtering samt manufakturverk*. Till jemförelse i afseende på myckenheten af den *malm*, som inom länet blifvit uppfordrad under hvartdera af åren 1875 och 1880, meddelas följande:

	År 1875.	År 1880.	Ökning eller minskning.
Silver- och blymalm	centner --	106	+ 106
Kopparmalm	» 24,596	4,059	— 20,537
Koboltmalm	» 851	7,073	+ 6,222
Jernmalm.....	» 47,800	—	— 47,800.

Af i trakten bruten malm hafva vid *Gladhammars kopparverk* år 1880 tillverkats 96 centner cementkoppar, 37·52 centner koboltoxid samt 591 centner mineralfärger.

Fem *masugnar* voro inom detta län samma år i gång, lemnande tillhopa 115,560·10 centner tackjern och 1,411·34 centner gjutgods. Vid öfriga verk gick årets tillverkning af diverse gjutgods tillsammans till 36,293 centner. Vid *jernbruken* i länet tillverkades nämnda år 47,461·45 centner smältstycken, stångjern till en sammanräknad vikt af 57,097·49 centner samt 43,431·77 centner jernmanufaktursmide af åtskilliga slag.

Vid *Ölands alunbruk* blefvo år 1880 tillverkade 1,059·52 centner alun, 2,533 centner jernvitriol och 572 centner rödfärg.

Antalet af de *arbetare*, som sagda år voro sysselsatta vid bruksrörelsen i detta län, utgjorde:

för jernstillverkning:	
vid masugnarne	74
» stångjernsverken	159
» manufakturverken och gjuterierna.....	325
	558
för annan tillverkning:	
vid kopparverk	65
» diverse andra verk.....	100
	165
	eller tillsammans 723.

Likasom i förra femårsberättelsen meddelas här de särskilda uppgifter länsstyrelsen erhållit angående verksamheten under femårsperioden vid vissa större bruk och manufakturverk:

Ankarsrums jernbruk. Detta bruk, beläget i Hallingebergs och Hjorteds socknar af Södra Tjusts härad, har god vattentillgång men använder delvis ånga för verkstädernas drifvande. Jemte sågverksrörelse har under ifrågavarande tid bedrivits tillverkning af tackjern, råstänger, stångjern, spik, hvarjehanda gjutgods, jernvägsmateriel och projektiler, hvarförutom under sista året uppförts finvalsverk att drivas med vatten- och ångkraft för en beräknad tillverkning af 80,000 centner finjern. För jernstillverkningens drift har för öfrigt under femårsperioden uppförts ett smältstyckevalsverk, härdarnes antal ökats till 6 så kallade dubbla lancashirehärdar samt Siemens-Lundinska vällugnen för användning vid tillverkningen af sågspån, torf, sågaffall och pinnar ombyggs och gjorts lämplig för den beräknade större tillverkningen. Två nya arbetarebostäder hafva uppförts för det större antal arbetare, som betingats af de nya anläggningarne.

Under året 1880 tillverkades

55,126·65 centner tackjern,
41,865·15 » råstänger,
1,617·27 » stångjern,
686·16 » spik,
930·86 » diverse manufaktur,
19,252·22 » diverse gjutgods.

Arbetarnes antal utgör nu 330 stycken. Materialier för tillverkningen och de färdiga produkterna transporteras hufvudsakligen å *Hultsfred—Vesterviks jernväg* till och från *Ankarsrums station*. Medelst denna jernväg står bruket i förbindelse med *Verkebackes lastplats*, hvarifrån dess produkter afskeppas. För transporter af en del materialier, såsom kol, ved, timmer etc., begagnas å *Långsjön* en mindre ångbåt samt prämar. Torftillverkningen har under femårsperioden bedrivits för att tillgodose behovet för jernstillverkningen samt uppvärmning af verkstäder

och bostäder. Skogen skötes med omsorg, och återväxten befordras genom sådd och plantering. Gallring för virkets användning till kol har börjat uti trakter, som genom nuvarande egares försorg blifvit besädde och planterade.

Från *Verkebackes jernvägsstation* å *Hultsfred—Vesterviks jernväg* utgår ett bispår till *Verkebackes lastageplats*, der under de sista åren en rätt betydlig verksamhet rådt, i det, utom det betydliga antal fartyg, som ditkommit med malm, tackjern, kol och cokes för *Ankarsrums* behof eller afgått med brukets produkter, en icke ringa afskeppning af skogsprodukter, uppköpte utefter *Hultsfred—Vesterviks jernväg*, derifrån sjöledes afförts till *Stockholm*, *Skåne*, *Danmark*, *Tyskland* och *England*. *Sålunda* besöktes hamnen 1880 af 204 stycken ång- och segelfartyg, hvardera öfver 10 tons drägtighet och mätande tillsammans 15,884 tons. *Verkeback* har regulier ångbåtsförbindelse med *Oskarshamn* en gång och med *Vestervik* och *Stockholm* två gånger hvarje vecka under seglationstiden. Lastageplatsen har under femårsperioden förbättrats och utvidgats, nya bryggor anlagts samt planeringar för beredande af ökad utrymme för varor verkstälts. Hamntaxa har af *Kungl. Maj:ts Befallningshafvande stadfästats* för hamnplatsen. *Ankarsrum* såväl som *Verkeback* egas af bruksegarne m. m. *Gustaf de Maré* och *Alfred de Maré*.

Eds jernbruk i *Eds socken*, tillhörigt bruksegaren m. m. *B. de Maré*. *Masugnen* har år 1880 under 33 blåsningsdygn lemnat 4,368 centner smidestackjern och 252 centner gjutgods. Stångjernssmidet, som nämnda år drifvits med endast två *Franche-Comté-härdar*, har gifvit en tillverkning af 8,372·50 centner diverse stångjern. Vid bruket voro samma år använde 28 äldre och 4 yngre arbetare.

Gunnebo jernbruk i *Gladhammars socken*, tillhörande ett aktiebolag. Vattendriften har under den tidrymd, som nu är i fråga, blifvit på det sätt förändrad, att de flera mindre vattenfallen sammandragits till två af resp. 40 och 25 fots fallhöjd, hvarjemte en ny spikfabriksbyggnad uppförts. Med 3 mästartare och 151 arbetare har tillverkningen år 1880 uppgått till

	Vikt i centner.	Värde i kronor.
Valajern.....	28,488	256,392
Spiktenar	290	2,900
Gjutgods	460	3,220
Jerntråd	19,960	239,520
Ketting	2,120	42,400
Trådspik.....	11,940	167,160
	eller tillhopa 63,258	711,592.

Öfverums jernbruk i *Lofta socken* är förenadt med en mekanisk verkstad för tillverkning hufvudsakligen af landbruksredskap. Bruket har egna jerngrufvor och masugn, hvilken de senare åren ombyggs och nu drivas med ångkraft. Under femårsperioden 1876—80 hafva jemväl uppsatts ånghammare i stångjernssmedjan och flera nya maskiner i verkstaden samt 2 nya arbetarebostäder uppförts. Tillverkningen under dessa fem år har utgjort 10,000 stycken plogar och 3,000 stycken andra redskap och maskiner för landbruk, 110,000 centner tackjern och smältstycken, 11,000 centner diverse gjutgods, 20,000 centner stångjern och 2,000 centner knippjern. Arbetarnes antal uppgick år 1880 till 284.

Oskarshamns mekaniska verkstad, tillhörande bruksegaren G. Tillberg samt stående i förening med skeppsbyggeri och en stor i berg utsprängd torrdocka. Tillverkningarna uppgifvas hafva under åren 1876—80 omfattat tillhoppa 12,050 centner diverse gjutjern, reparation af 112 stycken segel- och ångfartyg, nybyggnad af 25 stycken större och mindre ångfartyg med maskiner om tillhoppa 534 hästkrafter, samt 3 stycken större segelfartyg. Sammanräknade tillverkningsvärdet för samma år har uppgått till 2,025,830 kronor. Antalet arbetare har varierat mellan lägst 79 och högst 218 man.

Mekaniska stenapteringsverk hafva under perioden drifvits vid Solbergsudde nära Vestervik, vid Bergebo och Hörtingerum i Gladhammars, vid Flivik i Misterhults, vid Vånevik i Döderhults och vid Sandviken i Persnäs socken. Vid sistnämnda fabrik bearbetas den öländska kalkstenen, men de öfrigas arbete afser förädling af den granit, som i länets norra kusttrakter förekommer mycket fast och i flera färgnyanser. Största delen af den bearbetade graniten afsättes till utlandet i form af dels gatubelägningssten, dels byggnadssten till hus och bryggor m. m. och dels finpolerade föremål, såsom kolonner, grafmonument, vaser, bordskifvor m. m. Granitförädlingsverken sysselsätta tillhoppa omkring 200 arbetare, förutom hvardera en verkmästare.

Emsfors pappersbruk, vid Emån nära Påskallavik samt tillhörigt handlandena vice konsul P. E. Kreuger och E. Callerström, är en dyrbar och storartad anläggning för att förvandla trä till pappersmassa och deraf tillverka papper af mångfaldiga slag, hvaribland, utom skrif- och tryckpapper, hufvudsakligast förekomma tapetpapper, papp, större och mindre varupåsar och brefomslag. Sedan med fabriken förenats anstalter för tryckning af stämplor och etiketter, brefutanskrifter, blanketter till handelsräkningar m. m., har så väl tillverkningen som afsättningen ansenligt ökats. Antalet af fabriken, vid och utom densamma sysselsatta, äldre och yngre arbetare har senaste tiden uppgått till nära 200.

E) Binäringar. De allmännast förekommande binäringarne hafva äfven under åren 1876—80 varit desamma, som omförmälts i senaste femårsberättelsen. I afseende på dem är endast följande att nu anmärka.

Jagt. Från flera håll i länet förmåles, att tillgången på matnyttigt villebråd minskats eller åtminstone icke vunnit den ökning, som förmodats böra följa af jagtlagarnes skärpning och af det nit, hvarmed dessa lagars tillämpning i allmänhet af kronobetjeningen öfvervakas. Om än rapphöns fortfarande förekomma temligen talrikt inom slättbygderna, hafva dock så väl der som i skogstrakterna vissa andra af jägare eftersökta djurslag, såsom hare, tjäder, orre och and börjat visa sig mera sparsamt än förr. Såsom orsak härtill uppgifves, dels att skogarne blifvit glesare, och dels att, sedan skarpskytterörelsen föranledt ett mera allmänt bruk af skjutgevär och försäljningspriset å sådana ansenligt nedgått, en stor del af den manliga ungdomen på landet förskaffat sig eldvapen och ofta på ett oförståndigt sätt sysselsatt sig med den villebrådsjagt, som i förra tider nästan uteslutande idkades endast af erfärne och för jagtens vårdande intresserade yrkesjägare. Elg anträffas någon gång i en eller annan trakt af Tjusts och Sevede härad, men har ingenstädes i länet egentligt stamhåll. Hjort förekommer endast vid Ottenby nära Ölands södra udde, der en stam af dofhjort sedan Konung Karl

X:s tid njutit skydd och vård samt ännu lärer bestå af omkring 150 djur. Rådjur hafva någon gång blifvit sedda i länets inre skogstrakter, utan att dock vara der hemmastadde; men en liten stam af detta djurslag har för några år sedan tagit sitt tillhåll och derefter kvarstannat i en vidsträckt skog, tillhörande Grönlids egendom i Tuna socken af Tunaläns härad. Utanför hafskusterna skjutes årligen, synnerligast vår- och hösttiderna, en mängd sjöfögel. Äfven sjel dödas der till icke ringa antal.

Fiske utgör fortfarande ett viktigt näringsfång för en stor del af befolkningen vid hafskusterna, företrädesvis i skärgården inom länets norra och mellersta delar. Efter hållna sammanträden och vederbörandes hörande, utfärdade länsstyrelsen den 21 september 1874, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af dåvarande fiskeriintendenten uppgjort förslag, en särskild stadga för allt slags *saltsjöfiske* inom detta län, hvilken stadga, efter deröfver af flera fiskvattenssegare anförda besvär, blef af Kungl. Kammarkollegium genom utslag den 18 december 1876 med endast obetydlig förändring fastställd, hvaremot, vid pröfning af de klagandes fullföljda talan, Kungl. Maj:t, enligt nådigt bref den 9 april 1879, fann godt att, med uppläfvande af länsstyrelsens och Kammarkollegii öfverklagade utslag i hvad derigenom meddelats nya föreskrifter rörande sill- och hvassbucksfisket vid länets kuster, förklara, att med utfärdande af särskilda bestämmelser i nämnda hänseenden skulle anstå, intill dess redan då anbefalda undersökningar angående sillrasernas lek afslutats och i följd deraf blifvit bestämda de grunder, som borde följas vid lagstiftningen rörande sillfisket; och blef, beträffande öfriga saltsjöfisket, med afseende å hvad t. f. fiskeriintendenten och vederbörande embetsverk derom föreslagit, målet i den delen, med undanrödjande af öfverklagade besluten, till länsstyrelsen återförvisadt. Kungl. Maj:ts Befallningshafvande utfärdade derefter genom resolution den 8 september 1879 och lät i länet kungöra »stadga för saltsjöfisket i Kalmar län, utom hvad angår fiske af strömming och hvassbuk». Äfven öfver denna stadga anfördes af flere kustboar underdåniga besvär hos Kungl. Maj:t, som dock genom nådigt bref den 14 maj 1880 fann skäl icke hafva förekommit, ledande till samma stadgas upphäfvande eller förändrande. Den sålunda fastställda stadgan åsyftar att genom hvarjehanda högst behöfliga inskränkningar i afseende på tid och sätt för fiskets bedrivande freda de särskilda fiskslagens fortplantning och förekomma fiskynglets fangande eller andra för fiskstammarnes bibehållande menliga åtgärder. Och eluru dessa inskränkningar icke kunnat undgå att väcka missnöje hos mången fiskeriidkare, som derigenom sett sin inkomst af fisket för det närvarande något förminskad, torde dock kunna antagas, att stadgans tillämpning kommer att göra saltsjöfisket i framtiden mera ymnigt och inkomstbringande än förut.

Inom länets södra hushållningsällskap är fråga väckt om en fullständig *reglering af insjö- och strömfisket* inom sällskapets verksamhetsområde samt en komité tillsatt för att derom afgifva förslag. Denna komité har satt sig i beröring med fiskeriintendenten samt efter af honom lemnade formulär infordrat uppgifter om de olika fiskevattnens beskaffenhet samt der förekommande fisks olika art, storlek, myckenhet, lektider m. m. Efter mottagandet af dessa uppgifter har fiskeriintendenten ännu icke meddelat begärdt yttrande, sannolikt emedan under tiden vidtagits öfver hela riket förberedande åtgärder för ett allmänt ordnande af ström- och insjöfisket.

Då Kalmar län har så vidsträckta hafskuster, af hvilka en stor del omgifves af skärgård, kunde man hafva anledning till den förmodan, att åtminstone saltsjöfisket skulle vara tillräckligt för länets eget behof. Så är dock icke förhållandet. Utom det, att många fartygslaster saltad sill årligen hitföras från Norge, afsättes i Kalmar, Borgholm, Mönsterås och Oskarshamn hvarje år en stor myckenhet, med båtar från Blekinge ditförd, salt torsk samt dels färsk och dels salt strömming. Nästan under hela seglationstiden ser man i Kalmar hamn stundom 5 å 6, men ofta ända till 10 å 12 större blekingsbåtar, som ditkommit med strömming och torsk; och om än en god del af den sålunda till salu utbudna fisken uppköpes för att landvägen forslas till Kronobergs och någon gång inåt Jönköpings län, förbrukas likväl största delen inom detta län. Endast i skärgården utanför och norr om Vestervik fångas strömming till den myckenhet, att icke allenast ortens eget behof deraf fyller, utan äfven något kan säljas till förbrukning inom andra delar af riket. Vid Emåns utlopp vid egendomen Em fångas lax i temligen stor mängd. Flera laxfisken finnas jemväl längre upp i samma å äfvensom vid Alsterås och några mindre vattendrags mynningar. Vårtiden fångas utanför sydöstra kusten af Öland lax till ett icke ringa antal.

Stenaptering utgör fortfarande en vigtig binäring för en del af befolkningen i nordvestra delen af Öland, der man tillverkar slipade golfflisor och trappstenar af den i tunna lager förekommande och lätt brutna kalkstenen. På sydvestra kusten af nämnda ö, der i kalklagren finnes brännbar skiffer, idkas icke ringa bränning af kalk, som afsättes till fastlandet.

Hemväfnaden synes vara i aftagande och idkas numera endast undantagsvis för vinnande af någon inkomst genom för-

säljning. Den ymniga tillgången och de billiga prisen på fabriks-tyg af bomull och ylle hafva ock föranledt, att man i husen långt mindre än förr sysselsätter sig med väfnad för familjemedlemmarnes eget behof.

Varuforsling fortfar att såsom binäring idkas i de trakter af länet, der man saknar tillfälle att å jernväg föra skogs- och brukseffekter till hamnarne eller handelsvaror derifrån till det inre landet.

I afseende på *bärplockning* och *biskötsel* är icke något att tillägga hvad derom i förra femårsberättelsen blifvit nämndt.

Handslöjd i trä, ben, halm m. m. idkas mera allmänt än tillföre. Med årliga anslag af hushållningssällskapen och lands-tingen samt understöd äfven af statsmedel hafva flera slöjds-kolor blifvit inrättade, dels fristående och dels förenade med folkskolorna. Till beredande af undervisning i slöjd och befordrande i öfrigt af slöjdskicklighet voro för år 1880 anslagne af södra hushållningssällskapet 5,000 kronor och af södra lands-tinget 2,500 kronor samt af norra länsdelens hushållningssällskap och landsting resp. 3,600 och 1,500 kronor, hvarjemte hvardera länsdelen dertill erhållit af allmänna medel ett anslag af 1,000 kronor. Inom södra delen af länet voro nämnda år i verksamhet 26 dels fasta och dels ambulatoriska slöjds-kolor, deraf 16 för gossar och 10 för flickor, samt dessutom en i Kalmar inrättad anstalt för bildande af slöjdundervisare, hvaremot den i förra femårs-berättelsen omförmälda slöjdundervisningsanstalten i Nybro blifvit indragen. I norra länsdelen funnos samma år åtta slöjds-kolor, af hvilka den i Tuna socken hade större omfattning och afsåg att utbilda slöjdlärare. Vid åtskilliga offentliga utställningar hafva slöjdföremål, tillverkade af elever vid detta läns slöjds-kolor, tillvunnit sig uppmärksamhet och belöningar.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

A) **Landkommunikationer.** Beträffande först förhållandet med de *allmänna furvägarne*, äro för de senast förflutna fem åren följande verkställda eller ifrågasatta förändringar att anteckna, nemligen:

I *Tjusts fögderi*. Någon ny lands- eller häradsväg har under denna period icke tillkommit, men landsvägen mellan Gamleby och Dalhems socknar har, till undvikande af svåra backar, blifvit genom partiela omläggningar och andra arbeten betydligt förbättrad. Till detta företag, påbörjad år 1878 och fullbordadt år 1880, har staten bidragit med ett anslag af 11,460 kronor. Öfriga kostnaden, uppgående till 3,000 kronor i penningar och ett betydligt antal mans- och kördagsverken, har tillskjutits af Dalhems kommun. Vägglängden mellan Gamleby köping och Dalhem har genom detta arbete förkortats med nära 4,000 fot, hvarjemte vägen blifvit fri från branta backar. Sedan inom Östergötlands län beslutats, att allmän väg skulle anläggas från Horn vid Kinda kanal till gränsen mot Locknevi socken i Kalmar län, väcktes här i länet redan år 1871 fråga derom, att till sockneväg skulle förändras en redan befintlig enskild väg, som från häradsvägen vid Björka säteri i Locknevi socken ledde norrut till det ställe vid gränsen mot Östergötland, der först-nämnda nya väg skulle komma att utmynna. Efter föregången undersökning har länsstyrelsen genom utslag den 16 maj 1871 förordnat, att berörda väg från Björka till länsgränsen skulle

af de väghållningsskyldige inom Locknevi kommun utläggas till sockneväg och såsom sådan framgent underhållas; men i anledning af dröjsmål med utstakningen af den väg inom Östergötland, med hvilken sammanbindning skulle ske, har detta vägarbete här i länet blifvit först år 1876 påbörjad samt året derpå afslutadt. Kostnaden uppgick till 1,545 kronor 39 öre.

I *Sevede och Tunaläns härads fögderi*. Den af många och ganska branta backar besvärade landsvägen från Vimmerby stad vesterut genom Vimmerby, Pelarne och Rums-kulla socknar till Jönköpings länsgräns i närheten af Marianelunds jernvägsstation har blifvit genom omlägnings- och andra arbeten, omfattande tillhoppa en sträcka af nära 20,000 fot, betydligt förbättrad, ehuru svåra terrängförhållanden icke medgifvit att undvika alla för trafiken menliga lutningar. Till detta vägförbättringsarbete, som fullbordades och afsynades år 1879, har erhållits ett statsanslag af 12,000 kronor och Sevede härads hemmansinnehafvare tillskjutit 3,332 kronor, utbetalde jemte statsanslaget till en entreprenör, hvilken uppgifvits hafva derutöver måst af egna medel tillsläppa omkring 2,000 kronor. Genom utslag den 1 augusti 1880 har länsstyrelsen, i sammanhang med beslut om ny allmän fördelning af skyldigheten att under den tid marken är bar underhålla de allmänna vägarne i Sevede härad, tillika förordnat, att i den nya vägdelen skola såsom häradsvägar ingå och i

sådan egenskap framgent underhållas åtskilliga för samfärdseln behöfliga men hittills ej indelade by- och utfartsvägar.

I *Aspelands och Handbörds härads fögderi* har under ifrågasvarande period i afseende på de allmänna vägarne icke förekommit något annat anmärkningsvärdt, än att beslut blifvit fattadt om anläggning inom Handbörds härad af två nya häradsvägar, sträckande sig den ena från Högby vesterut till Fagerhults och Kråksmåla socknar samt den andra från Nötebro å häradsvägen mellan Staby och Foglebo gästgifvaregårdar till Lillsjödals jernvägsstation. Dessa mycket kostsamma väganläggningar hafva, i afvaktan på sökt understöd dertill af allmänna medel, ännu icke blifvit påbörjade.

I *Norra Möre och Stranda härads fögderi*. Den år 1874 företagna och i senaste femårsberättelsen omförmälda nya allmänna vägdelning inom Norra Möre härad har sedermera blifvit fullbordad och af länsstyrelsen med obetydliga rättelser fastställd. Likaså har länsstyrelsen fastställt ny fördelning af skyldigheten att vid bar mark underhålla de allmänna vägarne i Stranda härad; men begge dessa mål äro, i följd af besvär, ännu icke slutligen afgjorda.

I *Södra Möre härads fögderi*. På sätt i förra femårsberättelsen nämnts, blef år 1875 tillsatt en komité, som hade att, efter närmare utredning och med ledning af vunnit erfarenhet om genomlöpande jernvägars inverkan på riktningen af samfärdseln inom detta härad, afgifva yttrande och förslag i fråga om och hvilka nya allmänna vägar kunde erfordras för att underlätta möjligheten för ortens invånare att komma till och ifrån lämpliga stationer på sagda jernvägar; men denna komité har ännu icke fullgjort sitt uppdrag, hvarmed, enligt hvad vederbörande kronofogde anmält, komitén dröjt i afvaktan på utgången af den under tiden väckta fråga om förändring af lagstiftningen om skyldighet att bygga och underhålla allmän väg.

I *Ölands båda mot* äro de allmänna vägarne fortfarande desamma som under perioden 1871—75. Inom Södra Motet har fråga dock uppstått om anläggning af en ny häradsväg från öns östra landsväg i Hulterstads socken till det ställe vid Borgby på vestra landsvägen, der den allmänast begagnade vägen från Mörbylånga köping utfaller på sistnämnda landsväg. Sedan på begäran af Hulterstads och en del af Segerstads kommun länsstyrelsen föranstaltat om uppgörande af plan och kostnadsförslag för anläggande af väg i denna riktning, och frågan derefter varit föremål för undersökning vid ortens häradsrätt, har länsstyrelsen genom utslag den 29 december 1879 förordnat, att om den föreslagna nya vägen af dem, som för densamma intresserade sig, blefve, med eller utan understöd af statsmedel, anlagd och försatt i det skick, som för allmän väg vore stadgadt, det skulle åligga samtliga väghållningsskyldige i hela Ölands Södra Mot att vägen såsom häradsväg sedermera framgent underhållas; och har detta utslag, hvaröfver de flesta af motets kommuner anfört besvär, innevarande år blifvit af Kungl. Kammarkollegium fastställt.

I fråga om sättet, hvarpå de allmänna vägarne i länet underhållas, finnes fortfarande anledning till samma omdöme, som i förra femårsberättelsen yttrats, eller att vägunderhållet i allmänhet på ett tillfredsställande sätt fullgöres, samt att dessa vägar i länets flesta trakter, eller der tillgång på tjenliga grusämnen icke saknas, äro synnerligen fasta och hårda.

Med hänvisning för öfrigt till bifogade **tabell N:o 2** får, beträffande *skjutsväsendet* under de sistförflutna fem åren, länsstyrelsen meddela följande:

Så väl vid början som slutet af ifrågasvarande period funnos 102 ordinarie *skjutsanstalter*, af hvilka hvar och en hade egenkapen af gästgifvaregård och skyldighet att verkställa skjutsning med ett visst antal hästar i hvarje omlopp.

Af dessa gästgifvaregårdar funnos

i städerna Kalmar, Vestervik och Oskarsham tillhopa.....	3
med åliggande för hvardera staden att ensam uppehålla hela skjutsningen;	
i städerna Vimmerby och Borgholm tillsammans	2
hvardera staden med ett af närbelägna hemman på landet bildadt reservskjutslag, som det ålåg att utgöra, i Borgholm hela, men i Vimmerby en del af skjutsen, under det att staden svarade för den öfriga delen;	
på landet a) utmed allmän landsväg.....	59
och b) " " " häradsväg.....	38
	eller tillhopa 102,

egande hvar och en af de på landet belägna gästgifvaregårdarna sitt särskilda skjutslag, hvartill vissa hemman på stället eller i grannskapet blifvit indelade.

Utom de nu omförmälda 102 ordinarie gästgifvaregårdarne hade i Mörbylånga köping på Öland redan år 1875 tills vidare inrättats en, sedermera intill 1880 års slut bibehållen, särskild skjutsanstalt, öfvertagen af entreprenör med skyldighet att icke allenast betjena resande med skjuts mot då i orten för entreprenadskjuts gällande högsta lega, utan ock hålla gästgifveri. Särskild skjutsanstalt, men utan gästgifveri, inrättades genom entreprenad i februari 1876 äfven vid en jernvägsstation i länet, men endast för en tid af två år, efter hvilken tid denna entreprenad icke blef förnyad. Af dessa två särskilda skjutsanstalter har endast den i Mörbylånga, såsom förenad med gästgifveri och fortfarande äfven under hela år 1880, blifvit i den åberopade tabellen inberäknad i antalet då befintliga gästgifverier.

Af uppgjorda kontrakt om *entreprenadskjutsning* vid gästgifvaregårdar i detta län voro, när nådiga stadgan angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 kungjordes, de flesta gällande äfven under större eller mindre del af år 1879 och åtskilliga ända till den 1 november 1880, före hvilken tid samma nådiga stadga således, enligt föreskriften i § 9 deraf, icke kunde i fråga om skjutsanstalternas ordnande bringas till verkställighet här i länet. Flera under tiden tilländalupna skjutsentreprenader blefvo efter hand i afseende på tiden för deras giltighet förlängda till den 1 november 1880, och sedan af länsstyrelsen afgjorts, att den blifvande nya regleringsperioden skulle omfatta tre år och vidtaga den 1 januari 1881, blef dessa entreprenaders gällande kraft ytterligare utsträckt till 1880 års slut. Vid sistnämnda tid egde entreprenadskjutsning rum, utom å den nya skjutsanstalten i Mörbylånga, vid 67 af länets dåvarande fasta gästgifverier, deraf 5 i städerna och 62 på landet.

Under hvarterdera af åren 1876—80 voro många skjutsentreprenader förenade med vilkor om åliggande för de skjutsningskyldige att lemna entreprenören årligt bidrag i penningar. Der dessa bidrag öfverstege vissa i allmänhet bestämda belopp, blef, genom särskilda nådiga bref af dertill för hela riket anslagna medel, ersättning skjutslagen beviljad. I sådant afseende hafva utgått:

under år 1876 till 29 skjutslag, tillhoppa 1,939 kronor 14 öre,			
» » 1877 » 28 » »	2,971	»	53 »
» » 1878 » 27 » »	2,421	»	29 »
» » 1879 » 26 » »	2,325	»	25 »
» » 1880 » 25 » »	2,089	»	03 »

Antalet af till skjuts från de allmänna skjutsanstalterna i länet *utgångna hästar* har under de ifrågavarande fem åren, på sätt den återopade tabellen visar, högst betydligt minskats. Vid jemförelse med förhållandet under den närmast föregående femårsperioden befinnes, att då under alla åren 1871—1875 för skjuts begagnades tillhoppa 125,837 hästar eller i årligt medeltal 25,167, som, om det jemnt fördelades på länets dåvarande 102 gästgivarvärdgårdar, motsvarade i det närmaste 247 på hvarje om året, så har under åren 1876—1880 hela hästantalet utgjort endast 69,646, således efter medelberäkning årligen 13,929 för hela länet och 135 för hvarje af de 103 gästgiverier, som under sistförflutna perioden funnits. Skjutstrafikens minskning blifver ännu mera påfallande, om jemförelsen inskränkes till blott de båda periodernas senaste år, eller 1875 och 1880; ty då under år 1875 i skjuts utgingo 23,472 hästar, begagnades dertill det senare året allenast 6,248 hästar, eller, vid jemn fördelning på befintliga gästgivarvärdgårdar, 228 under det förra, men endast 61 under det senare af dessa båda år. Denna ansenliga skjutsförminskning, om den än till stor del må hafva föränledts af de nya samfärdsmedel, som i flera delar af länet under de senare åren bereds genom så väl jernvägar som mer och mer utsträckta ångbåtslinier, torde dock jemväl böra tillskrifvas det förhållande, att, sedan skjutslegan blifvit mer och mer stegrad, sällan företagits andra än nödvändiga skjutsresor och vid dessa ganska ofta begagnats hästar, som anskaffats genom beting mot billigare lega, än den, som för skjuts skolat utgå. Det har nemligen de senare åren, så väl i städerna som i en och annan köping, blifvit en af åtskilliga personer omfattad industri, att på måttliga betalningsvilkor för längre eller kortare resor tillhandahålla så väl hästar som åkdon af bättre beskaffenhet än dem, som å skjutsanstalterna erhållas. I samma mån som, af en eller annan orsak, åtgången af vanlig skjuts minskats och slutligen blifvit allestädes ganska ringa, har det också blifvit svårare att finna entreprenörer, beredvillige att öfvertaga skjutsningen utan annan fördel än uppbärande af skjutslega till högsta tillåtna beloppet. De städer, som sakna af hemman på landet indelade skjutslag, hafva derföre varit nödsakade att med årliga penningeuppoftningar förskaffa sig skjutsentreprenad. De flesta af de skjutsentreprenader, som under de förra åren varit afslutade å landet inom länet, hafva tillkommit derigenom, att egaren af gästgiverihemmanet åtagit sig skjutsningen, sedan han förut med en eller annan af sina närmaste grannar öfverenskommit om biträde dervid.

Då nya skjutsstadgan skulle i allt, som icke rörde skjutsanstalternas förändrade reglering, träda i verkställighet med 1879 års början, och det för Kalmar län år 1862 utfärdade gästgiverireglemente följaktligen samtidigt upphörde att vara gällande meddelade länsstyrelsen genom allmän kungörelse i länet den 18 december 1878 hvad från och med nästföljande år var att vid nämnda nådiga stadgas tillämpning iakttaga.

Efter föregångna undersökningar och sedan alla vederbörande blifvit hörda, företog länsstyrelsen den 16 februari 1880

till behandling i ett sammanhang alla de frågor om *skjutsanstalternas ordnande*, hvilkas afgörande, enligt §§ 3 och 9 i skjutsstadgan, måste föregå utlysandet af nya skjutsentreprenadauktioner. Härvid blef, med bestämmande att regleringen afsåge en tid af tre år från och med den 1 januari 1881, i öfrigt till efterrättelse under samma tid förordnad:

att af gästgiverierna i länets fem städer endast det i Borgholm skulle såsom sådant bibehållas, men till skjutsstationer inskränkas de, som befunnos i de öfriga städerna, emedan resande der hade tillgång på tjenliga hotell och värdshus;

att af de 97 fasta gästgivarvärdgårdarne på landet 47 skulle bibehålla gästgiveriegenskapen, 43 inskränkas till skjutsstationer och de öfriga 7 tills vidare upphöra att vara skjutsanstalter;

att vid blifvande entreprenadauktioner försök skulle göras att, med tillämpning af § 26 i skjutsstadgan, åvägabringa entreprenadskjutsning vid eller i närheten af vissa jernvägsstationer, med afseende hvarpå bestämdes hurusom, der dylik särskild skjutsanstalt kunde, med betingande af skjutslega icke öfverstigande det högsta för orten i allmänhet stadgade beloppet, inrättas, skjutsningsskyldigheten vid en eller annan af de i grannskapet belägna allmänna skjutsanstalterna skulle under tiden upphöra;

att, på grund af nyssnämnda § i skjutsstadgan, särskild skjutsanstalt, der sådant genom entreprenadanbud ske kunde, skulle inrättas jemväl å tre från gästgiveri eller skjutsstation aflägsna hamnplatser, nemligen köpingarne Figeholm, Bergqvara och Mörbylånga; och

att på särskild pröfning komme att bero, huruvida, med afseende på framdeles förändrade förhållanden, gästgiverihållning må anordnas vid skjutsanstalt, som tills vidare blifvit till skjutsstation inskränkt.

Med tillämpning af nu anförda regleringsbeslut, som med besvärshänvisning intogs i länskungörelserna men icke blef öfverklagadt, utlystes entreprenadauktioner att under juni månad 1880 hållas i afseende på skjutsningens öfvertagande från och med nästföljande års början å alla genom samma beslut såsom gästgiveri eller skjutsstation bibehållna gamla skjutsanstalter äfvensom å möjligen blifvande nya skjutsställen. Kungörelsen om dessa entreprenadauktioner upptog jemväl för hvarje särskild skjutsanstalt de bestämmelser länsstyrelsen funnit skäligt meddela i fråga om det antal hästar, som entreprenör vore skyldig att hvarje dygn för skjutsning tillhandahålla, och den tid, inom hvilken, efter tillsägelse, den ena eller andra hästen borde vara framställd. Vid beslutet om sistberörda bestämmelser hade länsstyrelsen tagit hänsyn till den högst betydliga förminskning af skjutstrafiken, som sedan år 1877 och synnerligast under år 1879 visat sig vid länets alla gästgivarvärdgårdar, i den mån att medelantalet å hvarje gästgivarvärdgård i skjuts utgångna hästar, som åren 1876 och 1877 utgjort resp. 211 och 205, år 1879 nedgått till endast 81, samt att då under åren 1876 och 1877 skjutstrafiken å de tre eller fyra gästgivarvärdgårdar, der den varit störst, tagit i anspråk, per medium räknadt, från 2 till 4 hästar hvarje dag, deremot år 1879 endast å en gästgivarvärdgård utgått så många hästar, att antalet fullt motsvarat men dock obetydligt öfverstigit en om dagen. Med afseende härå, och då det önskvärda åvägabringandet af skjutsentreprenader skulle hafva betydligt försvårats, om icke gjorts omöjligt, derest entreprenadhästarnes antal satts så högt, att det motsvarade icke allenast

den vanliga skjutstrafiken, beräknad efter de senare årens erfarenhet, utan äfven den, som undantagsvis en eller annan dag förekommit, men å andra sidan togs i betraktande, att antalet af entreprenörens hästar icke i något fall borde understiga det, som för ett större åkdon kunde erfordras, blef ifrågavarande hästantal bestämdt för de skjutsanstalter, å hvilka skjutstrafiken varit mycket ringa, till tre, å dem, der något mera skjuts utgått, till fyra eller fem, samt å några få, hvilka haft större skjutsfrekvens, till sex hästar för hvarje dygn, hvarjemte för en skjutsanstalt, Hultsfred, invid Kalmar regementes mötesplats, det dagliga hästantalet, eljest satt till fem, ökades till sju för de månader, då regementets vapenöfningar pågå. De tider, inom hvilka, efter skedd tillsägelse, entreprenörs hästar skulle till skjutsning framskaffas, bestämdes så, att den första af dessa hästar icke behöfde framställas inom kortare tid än $\frac{1}{2}$ timme på de större och 1 timme på de mindre skjutsanstalterna, och att för de öfriga hästarnes hållande till hands sattes något rymligare tider af $1\frac{1}{2}$, 2 och högst $2\frac{1}{2}$ timmar. Tillika blefvo i kungörelsen om entreprenadauktionerna intagna erforderliga delar af föreskrifterna i så väl skjutsstadgan som det ofvan omnämnda regleringsbeslutet, hvarjemte länsstyrelsen lät trycka och till vederbörande i tillräckligt antal exemplar utdela blanketter till auktionsprotokoll, upptagande, bland annat, äfven dels det hufvudsakliga af nyssnämnda föreskrifter, samt dels hvad genom nådiga cirkuläret den 21 mars 1879 blifvit bestämdt i fråga om såväl skjutslegan, utgörande vid entreprenad inom länets norra landstingsområde högst 1 krona 80 öre och inom det södra högst 1 krona 60 öre milen för hvarje häst, som ock lega för åkdon, der sådant af den skjutsande tillsläppes.

Resultatet af de sålunda utlysta auktionerna blef:

att af behörigt frejdbetyg och föreskrifven borgen åtföljdt anbud om skjutsens öfvertagande mot högsta tillåtna skjutslegan eller derunder, utan anspråk på särskildt entreprenadbidrag, gjordes för

9 ordinarie skjutsanstalter i norra landstingsområdet
och 18 » » i södra » ;

att dylikt anbud, förenadt likväl med förbehåll om extra entreprenadbidrag, förekom i afseende på

32 ordinarie skjutsanstalter i norra landstingsområdet
och 28 » » i södra » ,

uppgående de fordrade bidragen tillsammans, för år räknadt, till 10,396 kronor 25 öre i det norra och till 9,240 kronor i det södra landstingsområdet;

att icke något entreprenadanbud, vare sig med eller utan förbehåll om särskildt bidrag, förekom i fråga om skjutsningen å de 8 öfriga af länets genom regleringsbeslutet bibehållna ordinarie skjutsanstalter; och

att antagliga anbud gjordes å skjutsens öfvertagande å fyra af de särskilda skjutsanstalter, som länsstyrelsen ansett böra på grund af 26 § i skjutsstadgan anordnas.

Sedan hvarterdera af länets två landsting vid 1880 års lagtima sammanträde funnit de inom dess distrikt betingade *entreprenadbidragen* icke böra ens till någon del beviljas, pröfvade länsstyrelsen så mycket hellre skäligen att fastställa hvad landstingen derom beslutat, som genom de nya bestämmelserna rörande entreprenadhästarnes antal och tiderna för desamma framställande till skjutsning kunde anses vara i väsentlig mån förminskade de svårigheter, som förut vid åtskilliga gästgivar-

gårdar förhindrat skjutsentreprenads införande annorlunda än med vilkor af extra bidrag.

Omedelbart efter fastställandet af landstingens beslut om vägradt beviljande af entreprenadbidrag, förordnade länsstyrelsen om nya auktioner för att, om möjligt åvägabringa skjutsentreprenader utan dylikt bidrag å de 60 skjutsanstalter, der förbehåll derom hade gjorts. Dessa auktioner hade till följd, att kontrakt före årets slut upprättades om skjutsentreprenad för regleringsperioden 1881—1883 utan extra bidrag å 8 af sistnämnda skjutsanstalter. Redan förut hade kontrakt för samma period afslutats angående sådan entreprenad å de 27 ordinarie skjutsanstalter, å hvilka vid de första auktionerna förekommit antagliga anbud, likasom för åren 1881 och 1882 å tre af de med tillämpning af skjutsstadgans 26 § inrättade nya skjutsanstalterna, der skjutslega betingats till högre belopp än den för orten i allmänhet högst tillåtna, samt för hela perioden å en fjerde dylik anstalt, der entreprenören åtnöjt sig med ortens maximilega.

Postväsendet. Derom intages här följande från postkontoret i Kalmar erhållna meddelande:

»Sedan, i följd af de under föregående qvinquennium (1871—1875) vidtagna förändringar i afseende å så väl inrättandet af nya poststationer som anordnandet af nya postlinier, organisationen af postväsendet vunnit mera fasthet, hafva under den nu tilländalupna femårsperioden några mera vidtomfattande förändringar icke ansetts behöfliga, utan äro de nu vidtagna att betrakta såsom en följd af de förra.

Hvad då först beträffar *postföringen och postanstalterna*, har genom öppnandet för allmän trafik af jernvägslinierna Vimmerby—Hultsfred, Hultsfred—Jenny och Norsholm—Vestervik den förändring inträdt, att diligensbefordringen emellan Hultsfred och Vimmerby, Vimmerby—Vestervik samt Linköping—Vestervik indragits och postbefordringen å nämnda linier blifvit ersatt genom jernvägsexpeditioner. Derjemte har å färdigbyggda jernvägslinien Nybro—Säfsjöström inrättats postiljonskupé, genom hvilken befordras post å samma linie i stället för kärrposten, som förut framgick emellan Nybro och Lenhofda.

Postanstalternas antal, som vid ingången af perioden utgjorde 117, har vid slutet af år 1881 nedgått till 113, i följd deraf att följande poststationer blifvit indragna: Algutsum, Bredsättra, Edshult, Gårdstånga, Gårdsrum, Högsrum, Krafslösa, Kårby, Löt, Långrådna, Norra Möckleby, Pelarne, Repplinge, Torslunda, Vestrum, Vi och Östingstorp, men deremot dylika blifvit nyinrättade uti Almvik, Blägda, Forssaström, Forshult, Falerum, Hornsberg, Jenny, Kristvalla, Målerås, Orrefors och Totebo. I de flesta fall hafva de sålunda öppnade poststationerna förlagts till jernvägsstationer, hvarigenom i det väsentligaste bibehållits samma områden, som för de äldre indragna varit förhållandet, och har namnförändring ofta utgjort enda vidtagna åtgärden. Beträffande hvarje postanstalts verksamhetsfält har desamma ej undergått någon egentlig förändring utan utgör i genomskärning 0.89 kvadratmil med omkring 2,156 invånare. Förutom de fasta postanstalterna finnas anordnade s. k. ångbåtspostexpeditioner, hvilka äro i verksamhet å samtliga ångfartygen tillhörande Kalmarsundsbolaget, äfvensom å den Södra Ölands ångbåtspost tillhörige ångaren »Louis af Palander», och har genom denna nya anordning post till alla de platser invid Kalmarsund, som af dessa ångbåtar anlöpas, kunnat vinna en skyndsammare befordran, än om endast landlinierna skolat vid postförslingen

användas. För att med en minskad kostnad för postverket kunna befordra post å en del kortare linier, der det ej ansetts behöfligt åvägabringa kärrpost eller öppna postanstalter, har blifvit inrättad en särskild brefbäring, som besörjes af s. k. landtbrefbärare, hvilka, utgående från och återvändande till fasta postanstalter, förmedla utväxling af alla slags försändelser åt korrespondenter, boende inom brefbäringsdistriktet. Dyliga brefbäringslinier äro anordnade mellan

Gladhammar—Vestrum	1·1 mil,
Falerum—Lindhem	0·9 »
Vimmerby—Pelarne	1·0 »
Ingatorp—Svinhult	1·3 »
Förlösa—Boatorp	0·7 »
Alböke—Störlinge	1·8 »

Postutväxlingen vid länets samtliga postanstalter har utgjorts af:

värdeförsändelser:		
expedierade 1876	106,700 st. med innehåll	23,631,248 kr.
» 1880	117,200 » »	28,284,000 »
» postanvisningar år 1876	» »	112,078 »
» » » 1880	» »	298,281 »

vanliga försändelser:		
afgågne 1876 utgjorde	858,934 st.	
» 1880 »	1,002,740 »	
ankomne 1876 »	1,050,600 »	
» 1880 »	1,570,800 »	

requirerade tidningar:		
utgjorde 1876 för helår	6,000 st.	
» 1880 »	8,000 »	
för hvilka erlagts befordringsafgifter år 1876	16,331 kr.	
» » » » 1880	40,426 »	

Finansiella ställningen. Vid länets samtliga postkontor och postexpeditioner har postuppbörden utgjort:

1876	135,128 kr.
1880	155,392 »
hwaremot utgifterna utgjorde år 1876	69,054 »
» » » » 1880	81,000 »

Omkostnaderna för postbefordringen å jernväg, landsväg och sjöledes uppgingo

år 1876 till	42,800 kr.
» 1880 »	36,500 »

och har i medeltal hvarje vecka post befordrats 1,233·5 mil eller under år 1876:

med jernväg	mil 27,499
» diligens	» 4,096
» kärrpost	» 26,777
» gångpost	» 1,960
» sjöledes	» 3,806 64,138.

Vid slutet af femårsperioden har deremot postbefordringen ökat, så att den i allmänhet hvarje vecka utgjort 1,508 mil eller för år 1880:

med jernväg	mil 38,473
» kärrpost	» 28,000
» gångpost	» 2,383
» sjöledes	» 8,540
» landtbrefbäring	» 1,029 78,425.

Personalen, som år 1876 var anställd vid såväl fasta som ambulanta postanstalterna inom länet, utgjorde 165 personer samt hade vid 1880 års slut ökat till 172.»

Af dessa uppgifter framgår, att postbefordringen i länet under den senaste femårsperioden vunnit en icke ringa utvidgning och förbättring genom tillkomna nya jernvägar, samt att såväl antalet af postförsändelser i allmänhet, som ock beloppet af med posterna befordrade penningar ganska ansevärt ökat.

Af statens *elektriska telegrafstationer* voro vid slutet af år 1875 tio belägna inom detta län, der sedermera tre sådana stationer tillkommit, nemligen i Mörbylånga köping och vid Ottenby stuteri på Öland samt i köpingen Figeholm i Tunälans härad. Antalet af de på jernvägsstationer i länet befintliga telegrafanstalter, som stå i förbindelse med statens telegrafnät, har ökat med de flera så beskaffade anstalter, som inrättats å stationerna vid Hultsfred—Vesterviks samt Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo nyanlagda jernvägar. Å statstelegrafstationerna i länet har under år 1880 förhållandet med antalet behandlade telegram och influtna portoafgifter jemte andra inkomster varit följande:

Station.	Antal telegram.	Inkomst. Kronor.
Kalmar	20,390	13,397·56
Oskarshamn	16,738	13,071·43
Vestervik	14,829	8,249·79
Borgholm	2,580	1,650·47
Bergqvara	2,355	1,911·07
Mönsterås	2,036	1,486·47
Mörbylånga	1,727	1,114·84
Gamleby	1,468	1,085·38
Ankarsrum	1,214	907·93
Figeholm	1,124	924·63
Vimmerby	1,073	560·47
Gunnebo	1,060	1,031·06
Ottenby	930	558·02
Summa för år 1880	67,524	45,949·12.

Jernvägar. Utom de i senaste femårsberättelsen omförmälda tre jernvägar, nemligen Nässjö—Oskarshamns och Kalmar—Emmaboda, hvilka redan under perioden 1871—75 blifvit färdigbyggda och för allmän trafik öppnade, samt Nybro—Säfsjöströmsbanan, som vid samma periods slut ännu icke fullbordats, finnas numera tre andra, under nästföljande femårsperiod anlagda jernvägar, hvilka antingen till hela sin längd eller till någon del deraf genomlöpa Kalmar län. Dessa nya jernvägar äro Vimmerby—Hultsfreds, som, utgående från Hultsfreds station å Nässjö—Oskarshamnsbanan, leder norrut förbi Storebro jernbruk till Vimmerby stad med en banlängd af omkring 2 mil eller 21 kilometer, Hultsfred—Vesterviksbanan, hvilken, hållande i längd 6·2 mil eller 66 kilometer, sträcker sig från Hultsfred i östlig riktning, förbi stationerna Hvena, Väderum, Tuna, Blägda, Totebo, Hjorted, Ankarsrum, Fårhult och Verkeback till Jenny station nära Vestervik, samt Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo-banan, som, med en banlängd af något öfver 8 mil eller 85 kilo-

meter, utgår från Vestervik och leder förbi stationerna Jenny, Almvik, Gamleby, Öfverum, Storsjö, Nelhammar, Falerum, Forsaström och Åtvidaberg till Bersbo grufva i Östergötland, der den sammanfaller med den äfvenledes nyanlagda jernvägen Bersbo—Norsholm. Angående tillkomsten och beskaffenheten i öfrigt af nu omförmälda tre nya jernvägar i länet antecknas följande:

Vimmerby—Hultsfredsbanan eges af ett bolag, som benämnes Vimmerby—Hultsfreds jernvägsaktiebolag och den 15 maj 1874 erhöi Kungl. Maj:ts nådiga tillåtelse att bygga och trafikera denna jernväg. Den då fastställda anläggningsplanen var uppgjord af kaptenen vid Kungl. Väg- och vattenbyggnadskåren W. Gagner. Kostnadsförslaget upptog för hela banan med stationshus, men utan rullande materiel, en summa af 620,400 kronor. Sedan bolaget lyckats att medelst aktieteckning inbringa 306,361 kronor, deraf 150,000 kronor tecknades af Vimmerby stad och icke obetydliga belopp af närbelägna landskommuner, uppgjordes i september 1874 med en engelsk jernvägsbyggnadsfirma kontrakt om företagens utförande för en summa af 687,000 kronor, deraf 303,000 kronor i penningar och öfriga 384,000 kronor i bolagets obligationer, löpande med sex procents annuitet, deraf ränta gäldas efter fem procent om året, och det öfriga användes till amortering genom årlig utlottning. Arbetet påbörjades mot slutet af sistnämnda år, och banan, vid afsyning godkänd, blef den 1 augusti 1877 för allmän trafik öppnad. Denna jernväg har 4³/₈ fots spårvidd samt skenor af 15 skålpunds vikt per löpande fot. Högsta lutningen är 1 på 80 fot och kurvornas minsta radie 1,300 fot. Banan framgår helt nära Kalmar regementes mötesplats vid Hultsfred samt Storebro jernbruk. Bolaget, hvars styrelse har sitt säte i Vimmerby, eger ingen trafikmateriel, men, enligt derom träffadt aftal, har trafiken hittills besörjts af Nässjö—Oskarshamns jernvägsbolag mot ersättning, som utgått till en början med 60 men på senare tiden med 50 procent af trafikinkomsternas bruttobelopp. Denna bruttointkomst har uppgått år 1878 till 27,552 kronor 87 öre, år 1879 till 26,779 kronor 85 öre och år 1880 till 32,449 kronor 59 öre.

Hultsfred—Vesterviks jernväg. Plan och förslag uppgjordes på våren år 1876 af ingenjören A. Sjögren och omfattade då banans utsträckning ända till Vestervik med en bibana från Verkeback till Gunnebo bruk; men som det befans, att denna jernväg lämpligen kunde vid stationen Jenny, 0⁴/₄ mil vester om Vestervik, förenas med Vestervik—Åtvidaberg—Bersbobanan, samt man för kostnadsbesparing ansåg sig höra tills vidare låta anstå med byggandet af nämnda bibana, blef förslaget hösten sagda år omarbetadt af ingenjören V. Wahren, hvarvid beräknades, att jernvägen från Hultsfred till Jenny, med 3 fots spårvidd, skenor af 12 skålpunds vikt per löpande fot, brantaste lutning af 1 fot på 60 och minsta kurvradie af 800 fot, skulle, med stationsbyggnader och rullande materiel, kosta tillhoppa 3,139,000 kronor. Detta senare förslag blef med några af Kungl. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vidtagna ändringar till efterrättelse fastställt, och det under tiden bildade Hultsfred—Vesterviks jernvägsaktiebolaget, hvars styrelse har sitt säte å Ankarstrum, erhöi den 10 november 1876 Kungl. Maj:ts nådiga tillåtelse att anlägga denna jernväg med befrielse från skyldigheten att enligt en föregående koncession bygga bibana till Gunnebo och låta jernvägen framgå ända till Vestervik. Medel till företaget erhöi lösunda, att för tecknade aktier, deraf betydliga belopp öfvertogs af Vesterviks stad och landskommuner, inbe-

taldes tillsammans 1,036,191 kronor 91 öre, lån af statsmedel beviljades den 24 november 1876 till belopp af 1,750,000 kronor, samt 165,000 kronor upplånades mot obligationer, som med en till 5³/₈ procent beräknad annuitet förräntas och amorteras under en tid af 40 år. För annuiteterna å dessa obligationer hade länets norra landsting iklädt sig ansvarighet. Jernvägsarbetet utfördes under ledning af ingenjören C. Sundblad samt fullbordades hösten 1879, hvarefter banan den 16 november samma år öppnades för allmän trafik. Hela anläggningen hade då kostat 2,944,827 kronor 82 öre. Trafikens resultat i penningar har sedermera varit:

	Bruttointkomst.	Förvaltnings- och trafik- utgifter.	Behållen inkomst.
År 1879.....	8,640 ⁵⁰	8,478 ⁶⁴	161 ⁸⁶ .
» 1880.....	147,064 ²³	86,773 ³¹	60,290 ⁹² .

Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo jernväg. Äfven till denna jernväg uppgjordes år 1876 plan och förslag af ingenjörerna Sjögren och Wahren. Det redan förut bildade Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo jernvägsaktiebolaget erhöi den 10 november 1876 nådig koncession å bananläggningen i enlighet med det uppgjorda och fastställda förslaget, som upptog 3 fots spårvidd, skenor af 12 skålpund per fot, största lutning af 1 på 60 fot och bankurvor af minst 800 fots radie. Hela kostnaden var i förslaget beräknad till 3,600,000 kronor, deruti inberäknade 350,000 kronor i lösesumma för den redan färdiga och till bolaget öfverlätna jernbanan mellan Åtvidaberg och Bersbo. Genom aktieteckning af kommuner och enskilda personer inbringades tillhoppa 1,238,210 kronor, och den 24 november 1876 blef till detta företag i nåder beviljadt ett lån af statsmedel till belopp af 1,865,000 kronor. Till fyllande af bristen upptogs ett på successiv amortering under en tid af 40 år från den 15 augusti 1880 ställt obligationslån å 241,000 kronor, för hvilket lån, derå annuiteten utgår med 5³/₈ procent af primitiva beloppet, Kalmar läns norra landsting iklädt sig ansvarighet. Arbetet, som utförts under ledning af kaptenen vid Kungl. Väg- och vattenbyggnadskåren P. Petersson, blef färdigt sommaren 1879, och banan öppnades för allmän trafik den 8 augusti samma år. I sin helhet har jernvägen kostat 3,347,456 kronor 79 öre. Trafiken derå har de begge senaste åren inbringat och kostat:

	Bruttointkomst.	Förvaltnings- och trafik- kostnader.	Behållning.
År 1879.....	50,286 ⁷⁷	36,756 ⁴⁴	13,530 ³³ .
» 1880.....	188,639 ³⁵	97,526 ¹⁷	91,113 ¹⁸ .

Då i förra femårsberättelsen meddelats fullständig uppgift angående den år 1874 påbörjade anläggningen af *Nybro—Sjöströms jernväg*, densammes sträckning, spårvidd, byggnadsätt och beräknade kostnad samt huru medel dertill erhållits, torde nu i fråga om denna jernväg ej vara att här anteckna annat, än att den fullbordats hösten 1876 och i oktober månad samma år blifvit, efter föregången besigtning, öppnad för allmän trafik, samt att förhållandet med banans inkomster och utgifter sedermera varit följande:

	Bruttointkomster.	Förvaltnings- och trafik- kostnader.	Behållning.
År 1877.....	68,154 ⁹⁷	46,986 ⁵¹	21,168 ⁴⁶
» 1878.....	64,697 ⁴⁴	42,139 ⁶⁰	22,557 ⁸⁴
» 1879.....	57,077 ⁴⁸	40,355 ⁸⁸	16,721 ⁶⁰
» 1880.....	69,155 ⁴⁰	38,973 ⁴³	30,181 ⁹⁷

Bruttoinkomstens medelbelopp per år har under denna tid utgjort 64,771 kronor 32 öre, motsvarande 44 kronor 36 öre per dag och banmil. Trafiken har således varit obetydlig och föga svarat mot de förhoppningar, som föranledt banans byggande. Härvid torde dock böra bemärkas, att denna jernväg dels ännu icke varit i verksamhet så lång tid, som, enligt nästan öfverallt här i riket vunnit erfarenhet, erfordras, innan allmänheten lär sig att begagna de stora fördelar, som en jernbana erbjuder för varuforsling och all slags samfärd, samt dels, att så länge endast den ena af dess båda ändpunkter står i förbindelse med annan större trafikled, icke gerna kan påräkna någon betydlig persontrafik, utan har till hufvudsakligt ändamål att besörja ortens godstransport. Emellertid har trafikinkomsten efter år 1880 börjat i märkbar mån ökas.

Å *Kalmar—Emmaboda-banan* hafva trafikförhållandena varit följande:

	Brutto- inkomst.	Förvaltnings- och trafik- kostnad.	Behållning.
År 1876.....	195,354·61	121,267·30	74,087·31
» 1877.....	235,627·78	137,800·70	97,827·08
» 1878.....	201,552·26	140,423·60	61,128·66
» 1879.....	185,113·25	111,263·81	73,849·44
» 1880.....	207,516·19	108,206·23	99,309·96
Summa för alla åren	1,025,164·09	618,961·64	406,202·45
Eller i medeltal pr år.....	205,032·82	123,792·33	81,240·49.

I medeltal har bruttoinkomsten uppgått till 105 kronor 98 öre per dag och banmil, mot 96 kronor 92 öre, som den utgjorde år 1875, hvilket visar en tillökning af 9·35 procent.

Nässjö—Oskarshamns-banans trafik har lemnat i bruttoinkomst per dag och banmil:

År 1876.....	kronor 103·21.
» 1877.....	» 112·95.
» 1878.....	» 96·88.
» 1879.....	» 92·86.
» 1880.....	» 105·48.

Äfven å denna bana har således, likasom å *Kalmar—Emmaboda* jernväg, trafiken varit lifligast år 1877 och minst inbringande under år 1879, men derefter år 1880 icke obetydligt stigit. Båda dessa jernvägar äro med hänsigt till sin trafikinkomst i väsentlig mån beroende af större eller mindre trävaruforsling, och då konjunkturen för sådana varors afsättning efter år 1877 ansenligt försämrades samt icke förrän efter år 1879 började att åter förbättras, var det naturligt, att en icke ringa minskning i jernvägstrafiken skulle under åren 1878 och 1879 uppstå.

B) Sjökommunikationer. Under alla åren 1876—1880 har det i *Kalmar* bildade ångbåtsbolaget »*Kalmarsund*» med sina ändamålsenligt inrättade och väl underhållna ångbåtar, numera fem till antalet, fortfarande alla söcknedagar, då icke isförhållanden eller andra naturhinder gjort det omöjligt, underhållit regelmessig kommunikation mellan *Kalmar* och de flesta andra inom mellersta och södra delarne af *Kalmar* sund belägna hamnar på *Öland* och fastlandet. I denna trafik har nämnda bolag de två senaste åren haft en medtäflare i ett öländskt bolag, som med ett ångfartyg likaledes idkat regulier frakt- och passagerarfart mellan *Kalmar* och de söder derom belägna hamnarne på ömse sidor om sundet, med utsträckning en gång i veckan till *Karlskrona*. Med två i *Oskarshamn* tillhöriga ångbåtar har dy-

lik, regelmessigt ordnad samfärd varit besörjd mellan sagda stad, *Påskallaviks* köping och de nordliga hamnarne på *Öland*, med turer en gång i hvarje vecka utsträckta till *Borgholm* och *Kalmar*. Mellan *Vestervik* samt hamnarne i *Gamlebyviken* och i *skärgården* har ordnad trafik alltjemt, så länge farvattnen varit öppna, underhållits med minst två, stundom tre eller fyra ångbåtar.

I afseende på länets *sjökommunikationer med mera aflägsna orter* utom och inom riket meddelas:

att 3 till 4 större ångfartyg på resor mellan *Stockholm* och *Lybeck* reguliert anlöpt *Kalmar* på så väl bort- som återresan;

att ett under de särskilda åren vexlande, men vanligen till 10 å 15 uppgående antal ångfartyg, på resor dels mellan *Köpenhamn* å ena samt *Stockholm* eller *Norrland* å andra sidan, och dels mellan *Stockholm* och *Göteborg*, regelmessigt samt på både bort- och hemvägen besökt städerna *Kalmar*, *Vestervik* och *Oskarshamn*;

att af de ångfartyg, som under vanlig seglationstid underhålla samfärdseln mellan *Stockholm* och *Visby*, två reguliert i hvarje vecka utsträckt resorna till *Kalmar*, med anlöpande af *Borgholm*;

att vintertiden ett af statens postångfartyg besörjt post- och passageraretrafik mellan *Visby* och *Oskarshamn*, men, efter de från *Vestervik* ledande jernvägarnes öppnande, mellan *Visby* och *Vestervik*;

att regulier trafik varit hvarje år af två ångfartyg underhållen å linien *Norrköping—Vestervik—Oskarshamn—Borgholm—Kalmar*, ofta med anlöpande jemväl af köpingen *Mönsterås*;

att härförutan flera ångfartyg, idkande dels utrikes och dels inrikes trafik, under kortare tider eller endast en och annan gång besökt detta läns stapelstäder eller en och annan af dem; samt

att länets förnämsta hamnar således fortfarande stått i en ganska liflig ångbåtsförbindelse ej blott med *Stockholm* och flera andra af Sveriges största sjöstäder, utan ock med *Lybeck* och *Köpenhamn*.

Likasom i föregående femårsberättelser meddelas här hvad för nu ifrågavarande tidskifte kan vara att hufvudsakligen märka i afseende på de för allmänna sjötrafiken viktigaste af länets hamnar.

I *Kalmar*. Den yttre brädgårdsholmen har blifvit utvidgad, planerad, omgifven af ny, bekväm lastkaj af trä samt förenad med fasta landet genom en bro, hvaröfver framdragits jernvägsspår, som på sjelfva holmen utgrenar sig till de särskilda brädgårdarna. Till denna holme hafva förflyttats alla de brädgårdar, som förut funnos å skeppsbroplanen. I sammanhang härmed har den forna så kallade *Ölandshamnen* mellan staden och inre brädgårdsholmen blifvit igenfyld och förenad med skeppsbroplanen, som nu i hela sin sträckning omgifves af ny stenkaj, utefter hvilken går ett jernvägsspår. Egarne af de tillförne der befintliga brädgårdarne hafva i stället fått uppföra fem likformigt byggda och i rad på lämpligt afstånd från skeppsbrokajen stående godsmagasin. För smärre fartyg och båtar har i stället för *Ölandshamnen* bildats en ny hamn utanför jernvägens stationsplan. Betydliga arbeten hafva nedlagts å hamnens fördjupning medelst muddring och rensning från sten. Under de fem åren 1876—1880 hafva å hamnkassans bekostnad byggts tillhoppa 680 fot stenkaj och 1,360 fot träkaj, upptagits 2,120 kubikstänger mudder samt undanröjts 23 kubikstänger

grof sten, som legat till hinder i de inre delarne af hamnen. Hamnkassan har under dessa år haft följande:

År	Inkomster.	Utgifter.
År 1876..... kronor	39,585·07	77,954·77.
» 1877..... »	44,700·24	41,709·37.
» 1878..... »	43,351·49	45,619·75.
» 1879..... »	38,040·58	42,190·87.
» 1880..... »	44,498·59	29,482·24.
Summa för alla fem åren..... kronor	210,175·97	236,957·00.

I *Vestervik*. Utom hvarjehanda i allmänhet årligen förekommande reparations- och underhållsarbeten, hafva följande viktigare åtgärder till hamnanstaltarnas förbättrande vidtagits, nemligen inköp af åtskilliga delvis bebyggda tomter och planer, för att dermed åstadkomma en med afseende på jernvägstrafiken nödig utvidgning af lastplatserna vid hamnen, uppförandet af två nya lastkajer och byggandet af en varuhall vid skeppsbron, hvilka företag medfört utgifter af tillhoppa 69,067 kronor. Dertill erhöi staden år 1878 från handels- och sjöfartsfonden ett amorteringslån å 50,000 kronor mot 5 procents årlig ränta och skyldighet att å kapitalet hvarje år afbetala 2,500 kronor. De omförmälda arbetena blefvo fullbordade år 1880 samt den 14 augusti samma år besigtigade och godkända.

Hamnkassan har under dessa fem år haft:

År	Inkomster.	Utgifter.
År 1876..... kronor	10,886·50	5,308·11.
» 1877..... »	17,090·22	7,386·35.
» 1878..... »	67,330·78	50,097·15.
» 1879..... »	15,720·01	26,265·20.
» 1880..... »	19,076·92	13,727·73.
Summa för alla åren..... kronor	130,104·43	102,784·54.

varande bland 1878 års inkomster inberäknade de 50,000 kronor, som då erhöi i lån till hamnarbetena. Vid 1880 års slut hade hamnkassan tillgångar, som i värde med 16,822 kronor 46 öre öfverstege dess skuld.

I *Oskarshamn*. Hamnens södra lastkaj, som förut bestod af en gammal och förfallen träbro, har under de senaste tre åren blifvit ombyggd af tuktad granit på stenkistor. Till detta betydliga arbete, som i uppgjort förslag beräknats kosta 217,308 kronor 80 öre, har staden, enligt nädigt bref den 9 november 1877, fått af allmänna medel ett låneunderstöd af 80,000 kronor, att återgäldas genom årlig inbetalning af 6 procent, deraf godtgöres 5 procents ränta och det öfriga afgår på kapitalet. Utom denna lånesumma och hvad hamnkassan förut hade i behåll, har staden till berörda, år 1880 fullbordade företag måst tillskjuta 117,206 kronor 48 öre. Ännu återstår dock en väl behöflig ombyggnad af lastkajerna vid hamnens norra och östra sidor, äfvensom undansprängande och borttagande af tre i närheten af skeppsbron befintliga stengrund; men dessa arbeten har man af brist på medel måst tills vidare uppskjuta.

Hamninkomsterna hafva under perioden 1876—1880 uppgått till ett sammanräknadt belopp af 110,648 kronor 6 öre eller i medeltal för hvar år 22,129 kronor 61 öre.

I *Borgholm*. De hufvudsakligaste arbeten, som under perioden utförts för hamnens förbättrande, hafva bestått i dels en ny kajbyggnad, som dock vid slutet af år 1880 ännu icke fullbordats, och dels en de senare åren påbörjad och ännu fortgående uppmuddring af hamnbassinen.

Hamnkassans

År	Inkomster.	Utgifter.
År 1876..... kronor	5,900·92	4,186·20.
» 1877..... »	7,061·24	2,685·78.
» 1878..... »	6,643·35	3,186·60.
» 1879..... »	5,148·08	1,967·79.
» 1880..... »	6,151·09	11,671·18.
Summa för alla åren..... kronor	30,904·68	23,697·55.

Det sålunda vunna öfverskottet tages i anspråk för ganska betydliga hamnarbeten, som under innevarande år pågått och vidare komma att fortsättas.

I *Mönsterås*. Med det af köpingen anskaffade, i förra femårsberättelsen omförmälda ångmudderverk, har den från yttre redlen in till sjelfva köpingen ledande seglingsrännan blifvit uppmuddrad till ett djup af 9 fot vid vanligt vattenstånd. Härigenom har det blifvit möjligt för mindre ångfartyg att ingå till köpingens lastbrygga. Detta kostsamma arbete har icke kunnat till fulla betäckas med hamnintraderna utan föranledt ökning af köpingens förut gjorda tillskott till hamnkassan, hvars inkomster och utgifter under perioden här upptagas:

År	Inkomster.	Utgifter.
År 1876..... kronor	4,379·41	7,277·93.
» 1877..... »	4,534·78	10,328·74.
» 1878..... »	4,345·26	7,855·61.
» 1879..... »	3,628·34	6,899·70.
» 1880..... »	4,816·44	6,647·80.

Eller tillsammans för alla fem åren..... kronor 21,704·23 39,009·78.

Den i förra femårsberättelsen omförmälda hamnbyggnad vid *Sandviken* i Persnäs socken på nordvestra kusten af Öland har blifvit fullbordad. Hamnen vid *Gåsesten* i Smedby socken af Ölands Södra Mot har förbättrats med understöd af länets Södra landsting, som ock beviljat anslag till bekostande af undersökningar samt uppgörande af plan och förslag i afseende på lämpligaste sättet att vid *Mörbylånge köping* bereda en djupare och rymligare hamn än den nuvarande, som saknar erforderligt djup och utrymme.

De hamnar, som under perioden 1871—1875 hade af Kungl. Maj:ts fastställda *hamntaxor*, gällande intill slutet af år 1876, voro de i städerna Kalmar, Vestervik, Oskarshamn och Borgholm, samt köpingarne Gamleby, Figeholm, Mönsterås och Mörbylånge, samt landthamnarne Solstadström och Kärrsvik i Tunaläns härad, Ekenäs och Djursvik i Södra Möre härad samt Röhälla, Färjestaden, Gåsesten och Grönhögen i Ölands Södra Mot. Nya hamntaxor utfärdades 1877 för alla dessa hamnar äfvensom senare för lastageplatserna Verkeback i Södra Tjusts härad, Sandviken i Ölands Norra Mot och Degerhamn i Ölands Södra Mot; gällande alla dessa hamntaxor till slutet af år 1881.

Stapelstäderna i länet hafva åtnjutit *tolagsersättning* till följande belopp:

År	Kalmar.	Vestervik.	Oskarshamn.
År 1876..... kronor	6,828·04	1,512·80	1,715·50.
» 1877..... »	7,090·75	1,850·39	1,914·32.
» 1878..... »	5,184·04	1,786·42	1,515·29.
» 1879..... »	3,936·61	1,428·37	1,358·12.
» 1880..... »	3,974·21	1,338·83	1,526·05.
Summa för alla åren..... kronor	27,013·65	7,946·81	8,029·58.
Eller i medeltal årligen..... »	5,402·73	1,589·36	1,605·92.

I afseende på *lotsväsendet* samt *fyr- och bakanstalterna* i länet meddelas följande:

Under nu ifrågavarande tidrymd hafva Kalmar läns kuster fortfarande varit fördelade mellan Vesterviks och Kalmar lotsfördelningar. Den förra har omfattat kuststräckan från Östgötagränsen till Figeholm, den senare Ölands kuster jemte fastlandskusten från och med Figeholm till gränsen mot Blekinge.

Inom Vesterviks lotsfördelning funnos år 1880 sju lotsplatser, nemligen i Torrö, Stedsholmen, Idö, Vestervik, Örö, Strupö och Kråkelund, å hvilka voro anstälde tillhoppa 33 till lotslott berättigade lotsar. Lotsplatsernas antal inom Kalmar fördelning var samma år 14, nemligen i Figeholm, Oskarshamn, Påskallavik, Vällö, Dämman, Mönsterås, Timmernabben, Pataholm, Skäggens, Kalmar, Botorp och Bergqvara vid Smålandskusten samt Borgholm och Kåreholm på Öland. På dessa lotsplatser, af hvilka den å Dämman inrättats de senare åren, uppgick sammanräknade antalet af de lottlotterättigade lotsarne till 32. Här upptages för hvardera fördelningen summariskt antalet af årligen verkställda lotsningar och beloppet af inflyttna lotspenningar:

	Vesterviks lotsfördelning.		Kalmar lotsfördelning.	
	Antal lotsningar.	Lotspenningar. Kronor.	Antal lotsningar.	Lotspenningar. Kronor.
År 1876.....	1,523	13,593.73	6,285	35,634.72
» 1877.....	1,453	11,333.64	5,941	33,972.39
» 1878.....	908	12,467.95	3,541	32,211.56
» 1879.....	764	10,951.60	3,477	26,949.60
» 1880.....	1,019	14,589.19	4,119	32,588.99

Ingen fast eller flytande fyr fans år 1880 inom Vesterviks lotsfördelning, men i Kalmar fördelnings område funnos deremot dels fyrfartyget Utgrunden, tjenstgörande å ett i södra delen af Kalmar sund befintligt grund med samma namn, och dels åtta fasta fyrar, deraf utanför fastlandskusten tre, nemligen å Furö utanför Oskarshamn, å grundet Dämman norr om Borgholm och å Grimskär vid Kalmar, samt fem på Öland, nemligen Ölands norra fyr vid öns norra udde, Ölands östra fyr vid Kapelludden, Ölands södra fyr vid öns södra udde, Borgholms fyr vid Borgholms stad och Ispeddys fyr vid vestra kusten af Öland midtemot Skäggens. Grimskärs fyr förändrades år 1879 till så kallad klipffyr.

Vid Gräsgård på Ölands sydöstra kust finnes stationerad en *lifräddningsbåt* med nödigt manskap.

I sammanhang härmed torde böra antecknas, att under nedan upptagna år följande antal *fartyg strandat* utanför detta läns kuster, nemligen:

År	I Vesterviks lotsfördelning.			I Kalmar lotsfördelning.		
	Antal fartyg, som lidit obetydlig skada.	Antal fartyg, som lidit betydlig skada.	totalt förolyckats.	Antal fartyg, som lidit obetydlig skada.	Antal fartyg, som lidit betydlig skada.	totalt förolyckats.
År 1876 ...	5	1	—	18	7	8
» 1877 ...	1	—	—	21	4	3
» 1878 ...	—	—	—	11	2	2
» 1879 ...	—	—	—	8	4	1
» 1880 ...	—	1	—	15	9	7

Af strandningshändelserna inom Kalmar lotsfördelning hafva de allra flesta timat utanför östra kusten af Öland. Vid en af dessa, år 1880, omkommo två af fartygets besättning.

C) *Sjöfart och handel*. År 1880 egde länets invånare följande *fartyg*:

Tillhörande personer i	Segelfartyg.		Ångfartyg.			Summa.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Häst-krafter.	Antal.	Ton.
<i>Använda till inrikes sjöfart:</i>							
Kalmar stad	6	258	5	160	115	11	418
Vesterviks stad	14	506	4	243	95	18	809
Oskarshamns stad	4	168	3	496	120	7	664
Borgholm och köpingar ...	8	452	3	102	48	11	554
Landsbygden	102	3,222	3	22	24	105	3,244
Eller tillsammans	134	4,666	18	1,023	402	152	5,689
<i>Använda till utrikes sjöfart:</i>							
Kalmar stad	47	7,720	1	274	60	48	7,994
Vesterviks stad	17	3,940	4	1,242	200	21	5,182
Oskarshamns stad	79	10,637	3	712	140	82	11,349
Köpingar	53	5,351	—	—	—	53	5,351
Landsbygden	97	8,181	—	—	—	97	8,181
Tillhopa	293	35,829	8	2,228	400	301	38,057
Eller med tillägg af de till inrikes sjöfart använda fartygen	134	4,666	18	1,023	402	152	5,689
Summa	427	40,495	26	3,251	802	453	43,746

Länets hela handelsflotta utgjordes år 1875 af 368 fartyg med en sammanräknad dräktighet af 32,759 ton, hvadan alltså till år 1880 uppkommit en tillökning af 85 fartyg och 10,987 ton, hvilken tillökning, motsvarande till fartygsantalet 23¹/₁₀ och till dräktigheten 33⁵/₁₀ procent, är för en tid af endast fem år ganska betydlig. Sistnämnda år eller 1880 utgjordes hela rikets handelsflotta af för inrikes sjöfart 2,252 fartyg om tillhopa 105,062 ton, för utrikes sjöfart 2,133 fartyg om tillhopa 455,631 ton. Detta län har således sagda år, när afseende fästes endast å fartygens dräktighet, deltagit i rikets inländska sjöfart med 5⁴/₁₀ procent och i den utländska med 8⁴/₁₀ procent.

Det *manskap*, som år 1880 var anställt å fartyg, tillhörande Kalmar län, utgjordes af tillhopa 378 skeppare och fartygsbefälhavare samt 2,366 sjömän.

De vid länets tullkamrar från och till utrikes orter *in- och utklarerade fartygen* utgjorde år 1875:

inklarerade	1,118 stycken om tillhopa 108,907 ton
utklarerade	1,252 » » 115,671 »

Det visar sig således, att länets utländska sjöfart, med hänsigt till de in- och utklarerade fartygens dräktighet, varit under sistförflutna femårsperiod i årligt medeltal något, ehuru obetydligt, mera omfattande än under år 1875. Största liffigheten egde rum under de båda åren 1876 och 1877, då dräktigheten i medeltal uppgick af de inklarerade fartygen till 146,030⁵/₁₀ ton och af de utklarerade till 131,200⁵/₁₀ ton, hvar emot samma medeltal åren 1878 och 1879 nedgingo till respektive 98,462 och 100,280⁵/₁₀ ton. (Tab. Litt. E.)

Angående *handelsidkarnes* antal, betjening och erlagda bevillning efter andra artikeln i bevillningsförordningen meddelas för år 1880 följande:

Orter.	Handlande.		Betjening.		Summa.	Bevilling i och för rörelsen. Kronor.
	Män.	Qvin-nor.	Män.	Qvin-nor.		
På landsbygden	369	25	87	16	497	1,173 ⁰⁰
I Borgholms stad och köpingarna	83	11	84	12	190	1,509 ⁵⁰
I öfriga städer:						
Kalmar	193	18	115	28	404	4,383 ⁷⁸
Vestervik	71	12	45	—	128	1,480 ⁰⁵
Vimmerby	12	4	17	—	33	241 ⁰⁰
Oskarshamn	67	14	63	6	150	2,029 ⁵⁰
Summa för hela länet	795	134	411	62	1,402	10,816⁸³

Då den vid förra femårsberättelsen fogade tabellen N:o 9 b upptager för år 1875 de handlandes af båda könen hela antal till 701 och den dem påförda bevilling till 9,723 kronor 86 öre, så visar sig af förestående förteckning, att fem år derefter eller år 1880 handelsidkarnes antal ökats med 228 personer eller till 929, men att deras bevilling för rörelsen stigit med ett relativt vida mindre belopp eller allenast 1,092 kronor 97 öre. Af hela bevillingssumman, om den fördelas lika på alla handelsidkare, belöpte på hvar och en af dem år 1875 13 kronor 87 öre, men år 1879 endast 11 kronor 64 öre. Detta hän-tyder på en icke så ringa minskning af den inkomst de hand-lande i allmänhet haft af sin rörelse. Det uppgifves också från flera håll i länet, att handelsnäringsen, som under år 1876 och första hälften af år 1877 bedrifvits med liflighet och framgång, sedermera, i följd af försämrad konjunktur, aftagit i omfång och förmånlighet och först vid slutet af nu ifrågakvarande period börjat småningom återvinna sitt förra lif. Detta förhållande vinner ytterligare bekräftelse vid jämförelse af de särskilda årens *tulluppbörd*, hvilken vid de tre sjö tullkamrarne i länet uppgätt till följande belopp:

	Kalmar.	Vestervik.	Oskarshamn.	Summa för hela länet.
År 1876	243,288 ⁹⁹	35,855 ¹⁴	62,114 ⁶⁸	341,258 ⁸¹
» 1877	251,633 ⁸⁹	37,929 ¹⁶	68,470 ²⁴	361,033 ²⁹
» 1878	193,120 ³⁷	36,047 ³⁹	50,763 ⁵⁹	279,931 ³⁵
» 1879	188,032 ²²	28,222 ⁰⁹	46,960 ⁸¹	263,215 ¹²
» 1880	151,098 ⁷⁵	27,726 ⁷¹	56,301 ⁴⁵	235,126 ⁹¹
Summa kronor	1,063,174 ²²	165,780 ⁴⁹	281,610 ⁷⁷	1,488,565 ⁴⁸
Eller i årligt medeltal	206,634 ⁸⁴	33,156 ¹⁰	56,922 ¹⁶	296,713 ¹⁰

Tulluppbörden under näst föregående qvinqvennium eller åren 1871—1875 uppgick:

i Kalmar för alla fem åren till kr. 1,130,271, eller i årligt medeltal kr. 226,054				
i Vestervik " " " 251,118. " " " 50,224				
i Oskarshamn " " " 221,672, " " " 44,334				

Eller för hela länet till kr. 1,603,061, eller i årligt medeltal kr. 320,612 hvaraf alltså framgår, att årliga medelbeloppet af de vid tull-kamrarne i länet uppburna tullafgifter från perioden 1871—1875 till perioden 1876—1880 minskats med nära 23,900 kronor, motsvarande ungefär 7.4 procent af medeluppbörden under först-nämnda period.

År 1875 idkades *landthandel* här i länet af 292 perso-ner, motsvarande en idkare på 743 personer af landsbyg-dens folkmängd och på en tredjedels kvadratmil af arealen. Antalet af sådana handelsidkare hade år 1880 ökats till 352, eller ungefär en på 580 personers folkmängd och på en fjer-dedels kvadratmil. Många, om icke de flesta, af dessa landt-handlande hafva icke erhållit annan undervisning, än som med-delas i folkskolorna, samt äro derföre mer och mindre okunniga i räkenskaper och bokföring. Det har ganska ofta inträffat, att idkare af dylik handel genom bristande förmåga att sköta rörel-sen redan efter ett par år råkat i obestånd och konkurs. För öfrigt uppgifves från några trakter i länet, att landthandeln verkat skadligt, i det att derigenom befordrats spridning och förbrukning af hvarjehanda öfverfödsvaror; och ofta har förnäm-sta syftet med handels inrättande varit att sälja öl och vin.

Marknader. Utom en remontmarknad, som i Kalmar från och med år 1879 egt rum dagen efter den årliga hästauktionen vid Ottenby stuteri, hafva under ifrågakvarande period följande frimarknader i detta län hållits, nämligen:

i staden Vestervik	1 gång om året,
» » Vimmerby	4 gånger »
» » Borgholm	2 » »
ä Rämnareslätten af Gårdserums socken	1 gång »
vid Ed af Eds socken	1 » »
» Gårdspånga af Locknevi socken	2 gånger »
» Getterum af Hjorteds socken	2 » »
i Pigeholms köping af Misterhults socken	2 » »
» Södra Vi af Södra Vi socken	1 gång »
» Mörlunda af Mörlunda socken	2 gånger »

Tab. Litt. E. Uppgift å antalet och drägtigheten af de fartyg, som under hvartera af åren 1876—1880 från eller till utrikes orter blifvit in- och utklarerade vid tullkamrarne i Kalmar län.

Å r.	I n k l a r e r a d e t i l l								U t k l a r e r a d e f r å u							
	Kalmar tullkammarne.		Vesterviks tullkammarne.		Oskarshamns tullkammarne.		Summa.		Kalmar tullkammarne.		Vesterviks tullkammarne.		Oskarshamns tullkammarne.		Summa.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.
1876	855	86,338	129	21,526	302	33,737	1,286	141,601	454	45,766	189	24,470	513	54,980	1,156	125,216
1877	754	92,938	131	21,130	242	36,392	1,227	150,460	411	56,115	181	24,574	539	56,496	1,131	137,185
1878	426	61,841	102	16,890	250	25,657	778	104,388	306	43,466	137	19,454	370	43,521	813	106,441
1879	415	55,366	96	14,912	237	22,258	748	92,536	272	37,348	156	20,085	381	36,687	809	94,120
1880	519	68,629	143	18,160	339	38,367	1,001	125,156	365	42,430	274	32,954	498	51,529	1,137	126,913
För alla fem åren	2,969	365,112	601	92,618	1,470	156,411	5,040	614,141	1,808	225,125	937	121,537	2,301	243,213	5,046	580,875
Eller i medeltal per år	594	73,022	120	18,524	294	31,282	1,008	122,828	362	45,025	187	24,307	460	48,643	1,009	117,975

i Målilla af Målilla socken	1 gång om året,
» Hulfsfred af Hvena socken	1 » »
» Dahlsbro af Lönnberga socken	1 » »
» Kungsbro af Järeda socken	2 gånger »
» Virserum af Virserums socken	2 » »
» Mönsterås köping af Mönsterås socken ...	2 » »
» Rockneby af Ryssby socken	1 gång »
» Nybro köping af Madesjö socken.....	2 gånger »
» Mörbylånga köping af Mörbylånga socken	1 gång »
» Fröbygårda af Vickleby socken.....	1 » »
» Algutsrum af Algutsrums socken.....	2 gånger »

Af nu antecknade marknadsplatser på landet äro Rännare-slätten och Ed belägna i Norra Tjusts härad, Gårdspånga och Getterum i Södra Tjusts, Figeholm i Tunaläns, Södra Vi i Sevede, Mörlunda, Målilla, Hulfsfred, Dahlsbro, Kungsbro och

Virserum i Aspelands, Mönsterås i Stranda, Rockneby i Norra Möre, Nybro i Södra Möre härad samt Mörbylånga, Fröbygårda och Algutsrum i Ölands Södra Mot. I Handbörds härad, liksom i Ölands Norra Mot, hålles ingen marknad. Utom ofvan uppräknade frimarknader förekommer årligen en numera till handel med kreatur och jordbruksalster inskränkt marknad i Kristdala och Tunaläns härad.

Torgdagar till försäljning af kreatur, viktualier och öfriga landtbruksprodukter, hafva hvarje år å förut bestämda tider hållits å flera ställen i länet, ej blott på landet, utan äfven i vissa städer. Då en och annan af torgdagarne på landet urartat till handel med köpmannavaror och kramgods, har, på framställning af dels vederbörande kommun och dels ortens kronobetjening, länsstyrelsen vidtagit åtgärd för torgdagshandelns hållande inom behöriga gränser.

5. Kameralförhållanden.

Någon förmelling af ränta eller mantal å hemman har under ifrågavarande femårsperiod icke egt rum. Deremot har förändring af hemmansnatur förekommit, i det att tillsammans $4^{91/96}$ mantal krono blifvit till skatte inlösta. Derigenom att boställen till statsverket indragits, hafva de under rubriken »allmän disposition» upptagna minskats med $55^{25/32}$ mantal. Från ödesmål har icke något hemman blifvit upptaget, och endast en ny ränta har genom skattdägning tillkommit.

Sådan pröfning i fråga om jordafsöndringar, som enligt nådiga förordningen den 6 augusti 1864 ålegat Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, har under dessa fem år förekommit med afseende å 327 särskilda lägenheter, hvilka alla varit för alltid från hemman afsöndrade och sålunda öfvergått till sjelfständiga, oftast med egna åbyggnader försedda, jordbruks- eller bostads-lägenheter.

Sammanräknade uppskattningsvärdet utgjorde år 1880:

för hemman och lägenheter å landet.....	kronor 119,963,150
samt för städernas jord och hus.....	» 18,177,305
	eller tillhopa kronor 138,140,455

och då länets sammanräknade fastighetsvärde år 1875 uppgick till .....

» 111,302,830

har således deri egt rum en förhöjning af kronor 26,837,625

af hvilken förhöjning falla på landet 19,197,445 kronor eller något öfver 19 procent och på städerna 7,640,180 kronor eller omkring 72:5 procent.

Att jordtorpen, hvilkas antal år 1875 utgjorde 6,008, nu endast upptagits till 3,938, har sin grund deri, att en del härads-skrifvare uti från dem infortrade uppgifter underlätit att utföra torpens antal, utan endast uppgifvit deras sammanlagda taxeringsvärde.

Under perioden hafva ett kronofogde- och ett häradsskrifvareboställe indragits och blifvit för statsverkets räkning utarrenderade.

Inom länet finnas följande fideikommissegendomar, nemligen:

I Tjusts härad:

a) af Adelsvärdiska baroniets egendomar:

i Gårdserums socken $8^{7/8}$ mantal, bevillingstaxerade till..	kr. 334,500
och annan, ej i mantal satt, fast egendom d:o	» 106,570
i Ukna socken 3 mantal, bevillingstaxerade till	» 109,500
i Hannäs » $1^{3/4}$ » d:o	» 54,000
i Tryserums socken, en utjord d:o	» 12,000
	616,570

b) af Schwerinska eller Borkhultska fideikommisset:

i Hannäs socken $4^{7/16}$ mantal	kr. 175,800
i Gårdserums » 1 »	» 36,000
i Yrnerums » $3/4$ »	» 33,000
annan fastighet	» 5,400
	250,200

I Tunaläns härad:

Weidenhjelmiska fideikommisset:

omfattande i Kristdala socken $5^{1/24}$ mantal .....

I Handbörds härad:

Nordenankarska fideikommisset:

i Fliseryds socken 4 mantal..... » 178,400
Samtliga fideikommissegendomarnes taxeringsvärde utgör sålunda... » 1,198,070

Följande fasta egendomar i länet innehades år 1880 med nådigt tillstånd af utlänningar, nemligen:

I Tjusts härad:

Öfverums bruk och landtegendom om tillhopa $13^{23/36}$ mantal och bevillingstaxerad till 886,500 kronor, deraf 192,500 kronor utgöra värdet å annan fastighet, hvilken egendom eges af två engelska undersåtar.

I Norra Möre och Stranda härad:

Egendomen Kärrstorp med underlydande hemman i Kläckeberga socken, $3^{1/4}$ mantal, bevillingstaxerad till 103,000 kronor, samt $1/3$ mantal Vänevik med stenhuggeri i Döderhults socken, bevillingstaxerad till 36,500 kronor. Utaf dessa egendomar eges den förra af en dansk och den senare af två tyska undersåtar.

Af bolag innehafvas följande fastigheter:

I Tjusts härad och Gladhammars socken:

a) Maråkers bolag:

hemman $3^{1971/4800}$ mantal, bevillingstaxerade till..... kr. 210,000
qvarn och såg, bevillingstaxerade till..... » 10,000 220,000

b) Gunnebo bruks aktiebolag:

hemman 1 $\frac{1}{4}$ mantal, bevillingstaxerade till.....	kr. 55,000	
bruket, bevillingstaxerat till.....	" 500,000	555,000

I Sevede härad:

Två ångbränneribolag:

fastigheter.....	kr. 22,000	
------------------	------------	--

I Handbörds härad och Långemåla socken:

Hornsö aktiebolag:

hemman 9 $\frac{3}{8}$ mantal jemte en utjord.....	kr. 699,700	
verk och inrättningar.....	" 42,500	742,200

I Aspelands härad, Järeda och Målilla socknar:

Säfveåns aktiebolag:

hemman 1 $\frac{1}{4}$ mantal.....	kr. 187,000	
sågverk m. m.....	" 42,000	229,000

I Stranda härad och Ålems socken:

Hornsö aktiebolag:

hemman $\frac{1}{8}$ mantal med sågverk.....	kr. 38,000	
hus i Pataholm.....	" 2,000	40,000

Då de flesta af länets byar och enstaka af flera åboar besutna hemman redan förut undergått laga skiften, hafva under åren 1876—1880 endast få så beskaffade förrättningar förekommit. Vål har hela antalet af de utaf länsstyrelsen utfärdade landtmäteriförordnanden utgjort:

år 1876.....	103	} eller i medeltal för hvarje år 92 st.
" 1877.....	95	
" 1878.....	105	
" 1879.....	75	
" 1880.....	83	

men flertalet af dessa förordnanden har afsett sådana förrättningar af mindre omfång, egoutbyten, rågångsregleringar, del-

ning af stängsel- och väghållningsskyldighet m. m., som icke äro att hänföra till laga skiften.

Ytvidden af den jord inom länet, som under perioden 1871—1875 skiftades, utgjorde enligt förra femårsberättelsen 166,825 kvadratref och uppgick för perioden 1876—1880 till 281,032 kvadratref.

Af dertill anslagna statsmedel hafva, såsom understöd för utflyttningar i följd af laga skiften här i länet, utbetalts:

år 1876.....	2 733 ⁰⁰ kronor.
" 1877.....	2,362 ⁵⁰ "
" 1878.....	2,925 ⁰⁰ "
" 1879.....	2,925 ⁰⁰ "
" 1880.....	562 ⁵⁰ "

Länets landtmätarepersonal, som vid periodens början utgjordes af förste landtmätaren, 10 kommissionslandtmätare, 4 vice kommissionslandtmätare, 2 auskultanter och en elev, bestod år 1880 af förste landtmätaren, 10 kommissionslandtmätare, 5 vice kommissionslandtmätare och 2 auskultanter. Förut var länet fördeladt i tre, men nu blott i två justeraredistrikt.

Kronouppbörden har under ifrågasvarande period influtit med obetydliga rester och blifvit af länets uppbördsmän ordentligt redovisad.

Myckenheten af i länet tillverkad brännvin och beloppet af dertill erlagd tillverkningsafgift inhentas af följande öfversigt:

	Antal brännerier.	Kannor.	Tillverknings- afgift i kronor.
År 1876.....	7	426,425 ⁵	341,140 ⁴⁰
" 1877.....	7	446,134 ⁸	356,907 ⁸⁴
" 1878.....	6	387,046 ¹	309,636 ⁸⁸
" 1879.....	7	387,545 ³	298,035 ¹²
" 1880.....	7	331,025 ⁹	331,025 ⁹⁰
Summa för hela perioden		1,928,177 ⁶	1,636,746 ¹⁴
Eller i medeltal årligen		385,635 ⁵	327,349 ²³

6. Politi.

A) Undervisningsväsendet. I afseende å folkundervisningen meddelas för år 1880 följande:

Antalet barn i skolåldern utgjorde:

	Gossar.	Plickor.	Summa.
i den del af länet, som tillhör Kalmar stift.....	12,840	11,915	24,755
" " " Linköpings stift.....	8,055	7,871	15,926
eller i hela länet.....	20,895	19,786	40,681

Af detta sammanräknade antal barn hade sagda år

undervisats i fasta skolor.....	10,270 barn,
" flyttande skolor.....	7,752 "
" mindre ".....	2,377 "
" småskolor.....	12,451 "
" allmänna läroverk eller andra anstalter utom kommunen.....	1,009 "
undervisats i enskilda skolor.....	1,303 "
" hemmen.....	3,608 "
under året veterligen ej undervisats.....	1,911 "

Summa 40,681 barn.

Antalet af folkskolor samt dervid anstälde lärare och lärarinnor var följande:

	Folkskolor.				Lärarepersonal.		
	Större.	Min-dre.	Små-skolor.	Summa skolor.	Lärare.	Lära-rinnor.	Summa.
I södra länsdelen.....	96	19	121	236	127	128	255
I norra ".....	78	17	83	178	92	85	177
I hela länet.....	174	36	204	414	219	213	432

Samtliga utgifterna för folkundervisningen uppgingo samtliga år:

i södra länsdelen till.....	225,990 kronor
i norra d:o.....	189,296 "
Summa för hela länet.....	415,286 kronor.

Om utgiftssummorna jemnt fördelas på det antal barn, som under året njutit undervisning i folkskolor af ett eller annat slag, så befinnes, att kostnaden uppgått för hvarje undervisadt barn i södra delen af länet till i det närmaste 13 kronor och i den norra till 14 kronor 40 öre.

Samtliga utgifterna för folkundervisningen år 1880 hafva bestridts:

	I södra länsdelen.	I norra länsdelen.
af kommunerna med..... kronor	148,120	112,632
» statsmedel "	59,002	44,713
» landsting och hushåll- ningssällskap med	1,400	1,489
» af donationsmedel och diverse inkomster med	17,468	30,462
Summa kronor	225,990	189,296

Det år 1875 i Kalmar inrättade folkskolelärarinneseminarium hade år 1880 följande lärarepersonal:

1 rektor,
1 ordinarie lärarinna,
2 d:o adjunkter,
1 extra adjunkt,
2 d:o lärarinnor,
1 lärarinna för undervisning i teckning,
1 d:o d:o i musik och sång,
1 d:o d:o i gymnastik,
1 d:o d:o i qvinnlig handslöjd.

Hvarjemte undervisning lemnats af den ene ordinarie adjunkten i trädgårdsskötsel och af den extra adjunkten i träsnideri. Under de begge första åren af sin tillvaro måste seminariet begagna förhyrd lokal. Sedan mamsell Cecilie Fryxell öfverlemnats till läroverket såsom gåfva den henne tillhöriga lägenheten Rostad med derå uppförda byggnader, inflyttade seminarium i der befintliga lokaler vid början af höstterminen 1877. Då emellertid dessa ej voro tillräckliga för läroverkets behof, gjordes af härvarande domkapitel underdånig framställning till Kungl. Maj:t om beviljande af nödiga medel till om- och tillbyggnad af den befintliga hufvudbyggnaden. I öfverensstämmelse med den nådiga proposition, som Kungl. Maj:t med anledning häraf gjorde till 1877 års riksdag, beviljades för ändamålet 34,000 kronor. Arbetet med tillbyggnaden med mera tog sin början under år 1878 och fullbordades under år 1879, så att läroverket med samma års hösttermin fick taga de nya lokalerna i besittning. Efter denna om- och tillbyggnad innehåller seminariabyggnaden nödiga lärosalar och öfriga lokaler för seminarium och dermed förenade öfningskola samt boställsvåning för läroverkets rektor. Antalet elever vid detta seminarium har varit:

År 1876	37
» 1877	76
» 1878	96
» 1879	104
» 1880	127

och hafva från läroverket blifvit utexaminerade:

År	Folkskole- lärarinnor.	Småskole- lärarinnor.
År 1876.....	—	8
» 1877.....	—	14
» 1878.....	22	16
» 1879.....	29	7
» 1880.....	24	19

Eller under alla fem åren 75 64

Folkhögskolor. Två sådana finnas inom länet, den ena vid Ebbetorp i Dörby socken af Norra Möre härad och den andra, först inrättad vid Frödinge i Sevede härad, men sedermera flyttad till Södra Vi i samma härad. Södra folkhögskolan hade år 1880 en föreståndare, tillika hufvudlärare, och två biträdande

lärare. Antalet elever var under läsåret 1879—1880 13, deraf 8 nykomne, och 5, som begagnat undervisningen äfven det föregående året. Sammanräknade utgifterna för läsåret 1879—1880 uppgingo till 6,061 kronor 8 öre samt inkomsterna till 6,083 kronor, deraf 2,500 i understöd af statsmedel, 1,800 kronor bidrag af länets Södra landsting, 1,100 kronor tillskjutne af Södra hushållningssällskapet, 450 kronor i elevavgifter och 233 kronor influtna årsavgifter af skolans grundläggare och öfriga gynnare. Äfven vid Norra folkhögskolan är föreståndaren tillika hufvudlärare och biträdes af två medlärare. Elevernes antal år 1880 uppgick till 22, deraf 13 begagnade undervisningen dels andra och dels tredje året. Från och med år 1879 har vid denna folkhögskola under sommarferierna anordnats för traktens unga qvinnor en tre månaders lärokurs i modersmålet, historia och geografi, naturlära, sång och handarbeten, i hvilken lärokurs år 1880 deltog 49 elever. Folkhögskolans utgifter sistnämnda år utgjorde tillhopa 5,103 kronor 81 öre, hvaraf 2,600 kronor erhöles af statsmedel och 1,500 kronor af landstinget samt det öfriga betäcktes af grundläggarnes årsbidrag och elevernes avgifter. Norra landstinget beslöt år 1880 att för det nästföljande året höja sitt folkhögskoleanslag till 2,500 kronor.

De allmänna elementarläroverken i länet, deras lärarekrafter och lärjungantalet hafva år 1880 varit följande:

1:o Vid Kalmar högre elementarläroverk, fullständigt på både klassiska och reallinien, voro nämnda år anstälde 8 lektorer, rektorn inberäknad, 14 adjunkter och 3 öfningslärare. Lärjungarnes antal, som 1877 utgjorde 357, ökades sedermera årligen och uppgick 1880 års hösttermin till 457.

2:o Vesterviks högre, men endast på reallinien fullständiga elementarläroverk med 4 lektorer, deribland rektorn, 7 adjunkter och 3 öfningslärare, räknade år 1880 183 lärjungar. Äfven der hade lärjungantalet stigit sedan år 1877, då det utgjorde endast 149.

3:o Vimmerby lägre treklassiga elementarläroverk. Af rektor och två kolleger meddelades 1880 undervisning åt 28 lärjungar.

4:o Lägre elementarläroverket i Oskarshamn, förut treklassigt, blef år 1878 förändradt till femklassigt å reallinien. Lärarne utgöras af rektor, 5 kolleger och 3 öfningslärare. Lärjungantalet har de senare åren betydligt ökat och uppgick höstterminen 1880 till 87.

5:o Pedagogien i Borgholm med rektor, en kollega och 2 öfningslärare. Antalet lärjungar, som år 1877 utgjorde 58, hade år 1880 nedgått till 44.

6:o Mönsterås pedagogi med endast en lärare. År 1880 var lärjungarnes antal 26.

Det sammanräknade antalet af lärjungar, som höstterminen 1880 njöto undervisning i statens elementarläroverk inom detta län, uppgick till 825, motsvarande i det närmaste $\frac{1}{3}$ procent af länets folkmängd. Det utgjorde år 1875 endast 592 eller icke fullt $\frac{1}{4}$ procent af länets dåvarande befolkning.

I sjuttoude seklet stiftades i Ålems socken af Stranda härad en särskild skola af riksrådet Johan Skytte, som då egde Strömsrums gods i samma socken. Läraren vid denna så kallade skytteanska skola åtnjuter såsom lön nyttjanderätten till två hemman om tillsammans $1\frac{1}{2}$ mantal. Undervisningen är så ordnad, att denna läroanstalt är att anse såsom en högre afdelning af folkskolan. Lärjungarnes antal har under femårs-

perioden uppgått i medeltal till omkring 40 och utgjorde 38 år 1880.

Navigationsskola finnes i hvardera af städerna Kalmar och Vestervik. Dessa läroanstalters verksamhet under ifrågavarande femårsperiod inhemtas af följande tabellariska uppgift:

S k o l o r .	År.	Antal elever, som utexaminerats till		Summa utexaminerade elever.
		sjö-kaptener.	styrmän.	
Kalmar navigationsskola	1876.....	19	11	30
	1877.....	11	15	26
	1878.....	8	18	26
	1879.....	13	13	26
	1880.....	12	15	27
Vesterviks navigationsskola.....	1876.....	17	24	41
	1877.....	15	21	36
	1878.....	17	20	37
	1879.....	19	23	42
	1880.....	21	26	47

Hvarjemte under dessa fem år blifvit såsom ångbåtsbefälhafvare utexaminerade vid navigationsskolan i Kalmar respektive 14, 12, 5, 13 och 21, samt i Vestervik, der sådan examen icke förekommit förr än år 1877, det året 11 och under påföljande 3 år respektive 28, 24 och 18. Freqvensen af så väl styrmans- och sjökaptens- som ångbåtsbefälhafvareelever har således varit större vid Vesterviks än vid Kalmar navigationsskola. Hvardera skolan har två lärare, af hvilka den ene är föreståndare och hufvudlärare.

Tre lägre landtbruksskolor finnas i länet, nemligen:

1:o. Å H. A. Wulffs egendom Applerum i Arby socken af Södra Möre härad, med ett årligt statsanslag af 4,000 kronor och vanligen omkring 12 frielever;

2:o. Å den af H. Hultenberg arrenderade kungsgården Borgholm i Repplinge socken på Öland. Denna skola åtnjuter i årligt anslag 4,000 kronor, deraf ena hälften af statsmedel och den andra af ortens hushållningssällskap. Frielevantalet har vanligen uppgått till 10 à 12.

3:o. Å friherre Fleetwoods egendom Vindö i Eds kapells socken af Norra Tjusts härad. I årligt anslag åtnjuter denna skola, som vanligen har 12 frielever, 2,000 kronor af statsmedel och lika mycket af länets norra hushållningssällskap.

Det i förra femårsberättelsen omförmälda, af kyrkoherden J. Östberg i Hjorted inrättade och nitiskt vårdade *institutet för döfstumma* har fortfarande varit i gagnelig verksamhet. Utom föreståndaren utgjordes lärarepersonalen år 1880 af två lärare och tre lärarinnor. Elevernas antal uppgick då till 30, af hvilka 9 blefvo konfirmerade. Flera af eleverna kunde begrippligt tala och äfven med blicken uppfatta hvad någon annan talade. Undervisning lemnas i så väl vanliga folkskoleämnen som hvarjehanda slöjd. Stiftelsens egna fonder uppgingo år 1880 till 16,500 kronor förutom värdet af jordlägenheten med derå befintliga byggnader. Inkomsterna utgjorde samma år 6,474 kronor 62 öre, deraf 3,000 i anslag af statsmedel samt det öfriga i kollekt, bidrag af landstinget och frivilliga gåfvor m. m.

Af särskilda i städerna befintliga *uppfostringsanstalter*, som, utan att vara hänförliga till folkskolor, underhållas af stads-kommun, stiftelse eller enskild person, må här upptagas:

I Kalmar:

a) Om *Fröbergiska uppfostringsanstalten* för vanvårdade barn, hörande till Kalmar stad och vissa i granskapet deraf belägna landssocknar, är i förra femberättelsen omförmäldt, att denna stiftelse tillkommit genom testamente af handlanden, ekonomie-direktören M. G. Fröberg och hans hustru; att efter den förras år 1842 timade död den betydliga fonden förvaltats af testamentsexekutorerna; att desse, medan enkefru Fröberg ännu lefde, låtit på sterbhusets jordegendom Norregård invid Kalmar uppföra en storartad byggnad, ämnad att inhysa uppfostringsanstalten och inredd till logement, lärosalar, verkstadsrum och bostäder för föreståndare och lärare; att, sedan äfven fru Fröberg affidit, anstalten blifvit år 1875 genom fullständig inredning och uppförande af uthus m. m. iordningställd, och att då intogos till uppfostran 34 gossar af en ålder från 10 till 14 år. Sedan den tiden har anstalten betydligt utvidgats. Stiftelsens jordområde har genom inköp af tillgränsande jord ökat till en sammanräknad vidd af omkring 300 kvadratrefvar. Utom nödiga ladugårdsbyggnader för jordbruket, vid hvilket, äfvensom med trädgårdsskötsel, eleverna delvis sysselsättas, har uppförts ett ändamålsenligt gymnastikhus. Antalet vid Norregård intagna gossar har småningom ökat och uppgick år 1880 till 69, deraf 6 betalande. Samma år afgingo från anstalten 5. Anstaltens närmaste skötsel handhafves af en föreståndare, hvars hustru för närvarande öfvertagit befattningen såsom inrättningens husmoder. Lärarepersonalen utgöres för öfrigt af två lärare, af hvilka den ene undervisar i handslöjd, en ordningsman samt särskilda föreståndare i snickeri-, smides-, skradderi- och skomakeriverkstäderna. Kostnaderna för uppfostringsanstalten uppgingo år 1880 till 23,828 kronor 38 öre. I fast och lös egendom samt utlånta kapitaler egde stiftelsen vid 1880 års slut en sammanräknad tillgång af 768,768 kronor 80 öre. För denna stiftelse har Kungl. Maj:t den 16 juli 1880 i nåder fastställt reglemente, enligt hvilket förvaltningen skall från och med 1882 års början öfvertagas af en direktion, bestående af sex ledamöter, af hvilka länsstyrelsen och domkapitlet utse hvardera en, Kalmar stadsfullmäktige två samt ordförandena i vederbörande landskommuners kommunalstämmor gemensamt de två öfriga.

b) Fröken Georgine Nisbeths elementarläroverk för flickor har äfven under ifrågavarande femårsperiod haft stort tillöpp af elever. På senare tiden har detta läroverk fått årligt understöd af statsmedel. Deremot har Fryxellska flickpensionen upphört, sedan densamma lokal, Rostad, blifvit uppläten till lärarinneseminarium.

c) Två andra mycket besökta privatskolor äro jemväl i verksamhet i Kalmar, den ena för unga flickor och den andra för mindre barn af båda könen.

d) Bernhardinas flickskola,

e) ett af enskilda människovänner bildadt och underhållet barnhem för unga, fattiga flickors uppfostran, och

f) en af staden bekostad ritskola för unga slöjddikare äro omförmälda i förra femårsberättelsen och hafva fortfarande hållits i verksamhet.

g) En så kallad hushållsskola, som afser att till dugliga huspigor utbilda unga, föräldravård saknande flickor, har blifvit inrättad i en dertill af Fröbergsska stiftelsen upplåten gård på Malmen. Denna skola underhålles i öfrigt genom samverkan af enskilda personer.

I Vestervik. Den i förra femårsberättelsen omnämnda, af en fruntimmersförening bildade skola för fattiga unga flickors undervisning har fortfarande varit i verksamhet. Derjemte har i denna stad inrättats en slöjdskola, som underhålles genom afkastningen af en dertill anslagen donationsfond.

I Oskarshamn. Den flickskola, hvarom förmäles i senaste femårsberättelsen, underhålles fortfarande på samma sätt som förut. Läroverkskollegan, filosofie doktorn H. Beronius har 1879 inrättat en ny skola för unga flickors undervisning, hvarvid han biträdes af flera andra lärare och lärarinnor. Denna skola har haft understöd af stadens sparbank och spritvarubolag. Elevernas antal uppgick år 1880 till 50.

B) Rättsväsende och fångvård. I afseende på domstolarnes organisation, har under femårsperioden icke inträffat någon annan förändring, än att rådstufvurätten i Kalmar, som förut bestått af 1 borgmästare, 2 literate och 2 illiterate rådmän, 1 magistratssekreterare och 1 stadsnotarie samt varit fördelad på två afdelningar, från 1877 års början, sedan skedd afgang beredd möjlighet att fullständigt genomföra hvad derom blifvit år 1868 af Kungl. Maj:t i nåder förordnad, utgöres af borgmästare och tre lagfarna rådmän, utan att rätten, nu arbetande på endast en afdelning, har biträde af vare sig magistratssekreterare eller stadsnotarie. Expeditionsgöromålen äro sålunda fördelade, att borgmästaren, som tillika är stadens öfverexekutor, utfärdar stämningar, förer ordet vid rådstufvurättens och magistratens sammanträden och utöfvar chefskapet för polisen, en af rådmännen förer domboken och utfärdar derifrån utgående expeditioner, en annan besörjer den expedition, som tillförne ålegat magistratssekreteraren, och den tredje rådmannen har den befattning med de så kallade småprotokollen, som förut tillkommit stadsnotarien.

Den stadsstyrelse i Borgholm, för hvilken Kungl. Maj:t den 30 juli 1875 utfärdat nådigt reglemente, har sedan början af år 1876 varit i verksamhet. Den utgöres af en lagfaren, utaf staden aflönad ordförande och två ledamöter. Ordföranden nämnes af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande inom af stadsfullmäktige uppsatt förslag å tre kompetente personer. Ledamöterna, som ej åtnjuta lön, väljas, hvarje gång för fyra år, af stadsfullmäktige och förses med förordnande af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande. I judicielt hänseende lyder staden fortfarande under ortens landsrätt, och allt hvad till debitering och uppbörd af skatter och utskylder till kronan hör besörjes, såsom förut, af fögderiförvaltningen; men i öfrigt tillkommer stadsstyrelsen att i magistrats ställe lagligen handhafva exekutionsväsendet samt säkerhets-, ordnings-, sundhets- och sedlighetspolisen i staden, handlägga frågor om stadens allmänna hushållsangelägenheter och hafva befattning med andra derstädes förekommande mål och ärenden, hvilka enligt lag eller författning skola i stad, der magistrat finnes, tillhöra sådan myndighets behandling.

Ransakning med för brott häktade personer hålles i allmänhet, likasom förut, å länsfängelset af Norra och Södra Möre

häradsrätter och af Kalmar rådstufvurätt samt å kronohäktet i Vestervik af dervarande rådstufvurätt och af Norra och Södra Tjusts häradsrätt.

Länsstyrelsen får här meddela följande:

Uppgift å hela fångantalet i läns- och kronofängelserna, utan åtskilnad i afseende på kön.

Å r.	Antal personer, häktade för						Summa.
	mord, dråp eller rån.	stöld eller snatteri.	förfalskningsbrott.	våld mot person.	mindre förbrytelser och böters af-sittande.	lösdrifveri och försvarslöshet.	
<i>a) I Kalmar länsfängelset.</i>							
1876	8	28	1	49	338	178	602
1877	12	50	7	62	335	210	676
1878	6	71	11	37	409	277	811
1879	11	51	8	50	485	286	891
1880	11	70	6	42	412	330	871
Tillhoppa	48	270	33	240	1,979	1,281	3,851
Årligt medeltal...	9·6	54	6·6	48	395·8	256·2	770·2
<i>b) I Vesterviks kronohäkte.</i>							
1876	2	31	2	1	52	14	102
1877	1	10	1	9	33	9	63
1878	—	23	2	4	48	20	97
1879	3	18	2	4	86	27	140
1880	1	17	1	2	60	28	109
Tillhoppa	7	99	8	20	279	98	511
Årligt medeltal...	1·4	19·8	1·6	4	55·8	19·6	102·2
Summa för begge fängelserna alla 5 åren	55	369	41	260	2,258	1,379	4,362
Eller i årligt medeltal	11	73·8	8·2	52	451·6	275·8	872·4
Samma medeltal utgjorde under perioden 1871—1875	14·4	87·4	5·6	38	401	174	720·4

Vid jemförelse i ifrågavarande hänseende mellan båda perioderna befinnes således, att antalet mer eller mindre ökats af dem, som varit häktade för förfalskningsbrott, våld mot person, mindre förbrytelser och lösdrifveri, men deremot i någon mån minskats beträffande för mord, rån, dråp och olofligt tillgrepp häktade personer. Här torde dock böra anmärkas, att i uppgiften å fångantalet i Vestervik ingå flera till straffarbete i andra orter dömda fångar, som i anseende till bristande utrymme i dervarande allmänna fängelser blifvit sända till Vesterviks kronohäkte, för att der undergå sitt straff.

Årliga medeltalet af de för olofligt tillgrepp i detta län häktade personer utgjorde under åren 1871—1875 87·4 och har under senaste femårsperioden icke obetydligt minskats, hvilket torde vara att tillskrifva ökade tillfällen för den lösa befolkningen att finna arbetsförtjenst.

Särskild uppgift å de personer, som under nu ifrågavarande år sutit i hvardera fängelset häktade för inom länet begångna tjufnadsbrott, meddelas här, så lydande:

Å r.	Antal personer, häktade för						Summa.
	stöld med eller utan inbrott.					inbrott utan tillgrepp.	
	Första resan.	Andra resan.	Tredje resan.	Fjerde eller femte resan.	snatteri.		
<i>a) I Kalmar länsfängelse.</i>							
1876.....	21	2	1	1	3	—	28
1877.....	32	7	5	1	5	—	50
1878.....	46	8	—	8	9	—	71
1879.....	33	7	5	3	3	—	51
1880.....	45	11	4	3	7	—	70
<i>b) I Vesterviks kronohäkte.</i>							
1876.....	1	—	—	—	—	—	1
1877.....	2	1	1	—	—	—	4
1878.....	5	—	1	2	—	—	8
1879.....	—	2	—	1	—	—	3
1880.....	3	1	1	—	—	—	5
Summa i båda fängelserna alla 5 åren.....	188	30	18	19	27	—	291
Eller i årligt medeltal.....	37.6	7.8	3.6	3.8	5.4	—	58.2

Ordningen inom länsfängelset har varit synnerligen tillfredsställande och äfven i kronohäktet, med undantag deraf, att en der anställd vaktkonstapel måst för vårdslöshet skiljas från sin befattning. Helstollståndet har inom båda fängelserna varit i allmänhet godt. I länsfängelset hafva dock under dessa år två fångar aflidit i följd af dit medförd kronisk sjukdom. Under perioden hafva också två fångar der begått sjelfmord, i hvardera fallet genom hängning. Under alla åren har extra judiciel bestraffning å fånge icke behöft användas mera än 11 gånger.

Å båda fängelserna hafva de flesta fångarne, åtminstone de för längre tid häktade, haft temligen jemnt arbete, som, beträffande länsfängelset, hufvudsakligen bestått i förfärdigandet af tändsticksaskar. *Arbetslönerns* belopp har utgjort:

Vid länsfängelset:

	För arbete af straff- och arbetsfångar.	För arbete af andra fångar.	Summa arbetsförtjenst.	Deraf till fängelsets besparingskassa inlutit.
År 1876.....	3,928.94	1,329.20	5,258.14	1,137.06 kronor
» 1877.....	4,816.33	1,521.65	6,337.98	1,506.77 »
» 1878.....	5,281.36	1,877.10	7,158.46	1,700.55 »
» 1879.....	4,806.50	1,797.10	6,603.60	1,502.75 »
» 1880.....	5,824.30	1,737.10	7,561.40	1,926.71 »
Eller för alla fem åren.....	24,657.43	8,262.15	32,919.58	7,773.84 kronor

Vid kronohäktet:

År 1876.....	762.70	7.34	770.04	453.38 kronor
» 1877.....	668.57	25.67	694.24	335.72 »
» 1878.....	347.04	99.64	446.68	173.52 »
» 1879.....	56.86	42.66	99.52	26.93 »
» 1880.....	264.30	12.50	276.80	132.15 »
Eller för alla fem åren.....	2,099.47	187.81	2,287.28	1,121.70 kronor

Härvid torde dock böra bemärkas, att uppgiften omfattar för länsfängelset arbetsförtjenstens hela bruttobelopp men för kronohäktet endast de delar deraf, som tillfallit fångarne och besparingskassan.

Antalet personer, som för *lösdrifveri*, *bristande försvar* och *yrkesmessigt betlande* blifvit af länsstyrelsen dömda till allmänt arbete för längre eller kortare tid, har utgjort:

	Män.	Qvinnor.	Summa.
under år 1876.....	35	4	39
» 1877.....	32	4	36
» 1878.....	47	9	56
» 1879.....	36	6	42
» 1880.....	70	7	77
Eller under alla 5 åren tillhopa.....	220	30	250

hvilken slutsumma med omkring 43 procent öfverstiger det antal, 175 personer, som under åren 1871—1875 här blifvit till allmänt arbete dömda.

De af länsstyrelsen meddelade beslut om ådömda *böters förvandlande till fängelsebestraffning* hafva uppgått till följande antal:

År 1876.....	795
» 1877.....	739
» 1878.....	759
» 1879.....	964
» 1880.....	858
Eller för alla åren tillhopa.....	4,115

Då antalet af sådana beslut under perioden 1871—1875 utgjorde endast 3,845, har någon, ehuru icke betydlig ökning deraf egt rum.

Statsverkets å härvarande landskontor utanordnade *omkostnader för fångvården* hafva utgjort:

	För fångforsliug.	Fångars underhåll och öfriga utgifter.	Summa.
År 1876...	15,808.17	32,302.50	48,110.67 kronor
» 1877...	18,868.50	35,436.29	54,304.79 »
» 1878...	21,000.41	36,021.64	57,022.05 »
» 1879...	25,224.59	32,637.54	57,862.13 »
» 1880...	26,084.06	32,426.53	58,510.59 »
Eller för alla fem åren.....	106,985.73	168,824.50	275,810.23 kronor

I *ersättning för mistade bötesandelar* hafva till allmänna åklagare i länet utbetalts följande belopp:

År 1876.....	6,523.00 kronor,
» 1877.....	6,491.25 »
» 1878.....	6,815.00 »
» 1879.....	2,944.00 »
» 1880.....	3,608.00 »

Angående *exekutionsväsendet* meddelas här dels summarisk uppgift å de under hvarje år af länsstyrelsen handlagda skuldfordringsmål (Tab. Litt. T) och dels sammandrag af underexekutorernas utmättningsredogörelser (Tab. Litt. U).

Det visar sig således, att skuldfordringsmålen under det senast förflutna qvinqvennet i jämförelse med det näst föregående ökats med ungefär 100 procent, beträffande så väl antalet, som ännu mer de till betalning fastställda fordringsbeloppen. Under senare hälften af år 1880 förekom likväl någon minskning, hvilken sedermera fortläp.

C) **Försäkringsinrättningar.** I afseende på här i länet befintliga *brandförsäkringsbolag* och deras verksamhet under ifrågakommande femårsperiod, åberopas **tabell N:o 4**, hvaraf inhemtas, att utom Kalmar läns och Ölands brandstods-förening, som omfattar hela länets landsbygd och har sin styrelse i Kalmar, samt länets norra brandstodsbolag, som, med styrelse i Vestervik, meddelar försäkring af fast och lös egendom på landet inom Kalmar läns norra landstingsområde, finnas icke mindre än 17, hvartera för en eller två landssocknar inrättade brandstodsbolag. Så väl de två förra som de sistnämnda äro grundade hufvudsakligen på gemensam ansvarighet med skyldighet för delegarne att i mån af det hvar-

deras försäkrade egendom åsatta ansvarighetsvärde deltaga i ersättandet af brandskador och öfriga utgifter. Länsföreningen samlar icke någon kassa, utan utskrifver för hvarje år hvad som erfordras till brandskadeersättningar och förvaltningskostnader; men flera af de öfriga bolagen hafva genom inträdesafgifter eller eljest gjorda besparingar samlat en större eller mindre fond, med hvars afkastning de årliga utskrifningarne kunnat minskas. Sammanräknade värdet af försäkrad egendom utgjorde i

Kalmar läns och Ölands brandstods-förening	kr. 56,172,820
Länets norra brandstodsbolag	» 12,351,570
Samtliga socknebolagen tillhopa	» 17,093,666
Eller i alla bolagen tillsammans kr. 85,618,056	

Den i förra femårsberättelsen omförmälda *Kalmar läns och Blekinge sjöassuransförening*, hvars styrelse hade sitt säte här i staden, har år 1880 blifvit upplöst. Under åren 1876—1880 uppgingo föreningens inkomster tillhopa till kronor 308,219, deraf 287,777 kronor i försäkringspremier.

Under samma tid utbetaltes:

I sjöskadeersättningar	kr. 270,234
I förvaltningskostnader m. m.	» 37,985 308,219.

Utdebiterade afgifter hafva utgjort i antal ören å hvarje 100 kronors försäkringsvärde, år 1876: 60, 1877: 350, 1878: 100, 1879: intet, 1880: 720. Antalet sjöskador under alla fem åren tillsammans har uppgått till 94.

Någon annan försäkringsinrättning med hufvudstyrelse inom Kalmar län har under åren 1876—1880 icke varit i verksamhet.

D) **Pensionsinrättningar och välgörenhetsstiftelser** finnas upptagna i **tabell N:o 5**. Bland sådana stiftelser är främst att märka den här ofvan närmare beskrifna Fröbergiska för uppföstran af vanvårdade barn, tillhörande Kalmar stad och vissa deromkring belägna landssocknar, hvilken stiftelses fond, med inberäkning af fast och lös egendoms värde, vid slutet af 1880 uppgick till det ansevärd beloppet af 768,768 kronor 80 öre. Sammanräknade beloppet af alla de i tabellen upptagna stiftelsefonderna utgör:

Tab. Litt. T. Skuldfordringsmål, handlagda af länsstyrelsen.

Å r.	Antal mål, som		De fastställda krafvens sammanräknade kapitalbelopp i kronor. med utslutande af ören.
	förekommit till handläggning.	afgjorts genom utslag eller resolutioner.	
1876	3,096	1,213	329,958
1877	3,990	1,713	720,539
1878	6,421	2,735	797,230
1879	4,093	1,867	694,252
1880	3,454	1,627	626,971
Summa för alla åren	21,054	9,155	3,168,950
Eller i årligt medeltal närmast	4,211	1,831	633,790
Samma medeltal utgjorde under perioden 1871—1875	2,054	991	229,863

Tab. Litt. U. Sammandrag af de från magistrater och kronofogdar i länet infordrade uppgifter om utmätningssärenden under åren 1876—1880.

Utmätningssärenden, uti hvilka liqid	1876.		1877.		1878.		1879.		1880.	
	Antal mål.	Ådömda fordringsbelopp i kronor.	Antal mål.	Ådömda fordringsbelopp i kronor.	Antal mål.	Ådömda fordringsbelopp i kronor.	Antal mål.	Ådömda fordringsbelopp i kronor.	Antal mål.	Ådömda fordringsbelopp i kronor.
mellankommit utan behof af utmätning	586	131,367	732	162,993	878	212,213	973	296,726	887	327,153
blifvit erlagd först efter utmätning, men före godsets försäljning	434	112,962	704	177,250	956	221,675	936	292,821	737	224,704
uttagits genom försäljning af utmätt lös egendom	76	27,919	140	34,164	224	48,047	176	54,111	95	33,335
uttagits genom försäljning af utmätt fast egendom	3	6,690	6	303,045	8	18,510	32	68,726	12	25,151
ej kunnat utgå i anseende till gäldenärens fattigdom	171	47,264	230	46,837	312	114,327	302	122,109	296	148,707
Summa	1,270	326,202	1,812	724,289	2,378	614,772	2,419	834,493	2,027	759,050
Eller i årligt medeltal närmast					1,981	651,761				
Detta medeltal utgjorde under åren 1871—1875					1,197	332,130				
samt har således under perioden 1876—1880 ökats i procent med ungefär					65%	96				

På landet.....	kronor	152,734 ⁸⁰
I Kalmar.....	»	1,211,121 ⁹⁶
» Vestervik.....	»	449,006 ¹³
» Vimmerby.....	»	7,980 ⁸¹
» Oskarshamn.....	»	81,827 ⁷²
» Borgholm.....	»	4,885 ⁸⁹

Eller tillhopa kronor 1,907,557³¹

i hvilka penningebelopp likväl icke ingår värdet af de till en och annan stiftelse hörande hemman och fräiseräntor.

E) Sparbanker. Då tabellarisk redogörelse för sparbanksväsendet, såsom varande föremål för särskild statistik, numera icke tillhör länens femårsberättelser, meddelas här endast några få uppgifter, hemtade hufvudsakligen från häftet N:o 2 af statistisk tidskrift för innevarande år. 24 sparbanker voro år 1879 inom detta län i verksamhet. Sammanräknade antalet af delegare i dessa sparbanker uppgick vid samma års slut till 19,178, hvilkas af insatta medel och räntor derå uppkomna behållning utgjorde tillhopa 3,238,049 kronor, motsvarande i medeltal 168 kronor 84 öre på hvarje delegare. Antalet delegare år 1875 var 18,900, hvilkas behållning då uppgick till 3,305,722 kronor eller per medium 174 kronor 86 öre på hvarje. Tillökningen under de derpå följande åren var således större hvad delegareantalet än hvad behållningens totalbelopp angår. Under år 1879 uttogos ur alla sparbankerna tillhopa..... kr. 846,153 och insattes ..... kr. 525,961.

Om dertill lägges den delegarne under

året tillgodoförda ränta ..... » 157,049,
så uppkommer en summa af..... » 683,010
som med ..... kr. 163,143

understiger hvad samma år blifvit ur sparbankerna uttaget. Sparbankernas egna fonder utgjorde vid slutet af sistnämnda år tillhopa 483,292 kronor, och sammanräknade beloppet af alla utaf dem förvaltade medel uppgick då till 3,802,737 kronor.

En *lifränteanstalt* finnes inrättad i Kalmar. Antalet af utfärdade försäkringsböcker utgjorde vid 1880 års slut 499, och insättarne hade vid den tiden en sammanräknad behållning af 16,862 kronor 70 öre, hvarjemte anstalten hade en reservfond af 8,624 kronor 30 öre. Med denna inrättning är förenad en sparbank, som vid slutet af år 1880 räkuade 821 delegare, hvilkas behållning utgjorde tillhopa 129,352 kronor 90 öre. Denna sparbank är likväl inberäknad bland dem, för hvilka här ofvan blifvit i korthet redogjort.

År 1879 bildades i Kalmar en *fosterländsk förening*, som har till syftemål att inom hela Kalmar län, till minskande af fattigdomens tillväxt och dess menliga följder, söka företrädesvis hos de många, hvilka för sitt uppehälle och sin utkomst äro hänvisade till sin arbetsförmåga ailena, att genom upplysningar, råd och uppmuntringar framkalla själfverksamhet och bemödanen att medelst sparsamhet, särdeles under yngre åren, förbättra sina lefnadsvilkor samt betrygga sin och de sinas framtid. Denna förening, som blifvit understödd genom anslag af länets södra landsting och hushållningssällskap samt redan vunnit ett stort antal medlemmar, har hittills förnämligast rigtat sin verksamhet åt spridandet af kannedom om fördelarne af insättningar i kapitalförsäkrings- och lifränteanstalterna, hvarjemte föreningens medlemmar böra hvar i sin ort söka att befordra dylika insättningar.

F) Krogväsande samt försäljning af bränvin, vin och malt-drycker. På särskild tillåtelse beroende *försäljning af bränvin* och andra brända eller destillerade spirituösa drycker har under försäljningsåret 1879—1880 inom detta län idkats såsom

mindre partihandel på allenast ett ställe och det på landet nära Kalmar,

minutförsäljning å 12 ställen i städerna och 4 på landet, alla de sistnämnda i köpingar, samt

utskänkning dels under hela försäljningsåret på 23 ställen i städerna och å ett ställe i en köping samt dels för kortare tider å 10 ställen, deraf 8 i stad och 2 på landet. På grund af burskaps- eller gästgifveriprivilegier har bränvinsutskänkning under samma år utöfvats å ett ställe i stad och å två gästgifvaregårdar på landet. Alla de minuthandels- och utskänningsrättigheter, som för hela året beviljats i städerna, hafva varit upplåtna till der bildade bolag mot skyldighet att, jemte försäljnings- och utskänningsafgifters erläggande, afstå till författningens fördelning all af rörelsen uppkommen vinst. Samma vilkor har och varit fästade vid den minutförsäljning och utskänkning, hvardera å ett ställe, som enligt godkändt kontrakt bedrifvits af ett bolag i Mönsterås köping, hvarest, jemlikt särskild nådig föreskrift, i sådant hänseende gäller hvad för stad är stadgad. I försäljningsafgifter och vinstmedel hafva för ifrågavarande försäljningsår influtit:

	Afgifter.	Vinstmedel.	Summa.
I städerna..... kronor	46,556 ⁶⁷	159,253 ¹⁴	205,809 ⁸¹
På landet..... »	14,747 ⁰⁰	11,740 ²³	26,487 ²³
Eller tillhopa kronor	61,303 ⁶⁷	170,993 ³⁷	232,297 ⁰⁴

Dessa medel hafva blifvit så fördelade, att

Länets södra landsting erhållit..... kronor	34,956 ⁶¹
» norra " "	11,409 ⁸⁸
» södra hushållningssällskap erhållit...	34,996 ⁵³
» norra " "	11,369 ⁹⁶
Städerna erhållit.....	123,238 ⁹⁰
Landskommunerna erhållit.....	15,860 ⁵⁵
I uppbördsprovisioner utgått.....	464 ⁶¹

Summa kronor 232,297⁰⁴

År 1875 funnos i länet fem gästgifvaregårdar, hvilkas egare hade personlig rätt till bränvinsutskänkning; men af dessa gästgifveriegare hafva tre sedermera afidit, så att under åren 1879 och 1880 rätt till dylik utskänkning tillkommit egarne af endast två gästgifvaregårdar, nemligen Örsjö i Södra Möre härad och Röhälla i Ölands Södra Mot.

Vin och malt-drycker hafva för afhemtning hållits till salu hos de flesta idkarne af landthandel. Men i åtskilliga fall, der det kunnat visas, att dylik försäljning bedrifvits på sätt, som främjat oloflig utskänkning eller eljest föranledt ordning, har länsstyrelsen, dels genom fastställande af vederbörande kommunalnämnds derom fattade beslut och dels på framställning af kronobetjent, meddelat förbud mot rörelsens fortsättande. Sedan början af 1879, då nya skjutsstadgan trädde i gällande kraft, har å gästgifvaregårdarne i länet, med undantag af de båda här ofvan omförmälda, icke varit tillåten annan utskänkning än af malt-drycker till vägförande. Antalet personer, som på grund af särskildt tillstånd hållit vin och malt-drycker till förtäring på stället till salu, har år från år minskats. Det utgjorde för försäljningsåret 1879—1880 i hela länet 45, deraf på landet 18

och i städerna 27. Af sistnämnda antal personer hade 2 tillstånd att utskänka jemväl vin, hvaremot utskänknigen på landet var inskränkt till endast maltdrycker. Härförutan har utskänkning af maltdrycker och undantagsvis äfven af vin varit medgifven vid landtmärknader, helsobrunnar, militärtrupperns öfningsmöten samt en eller annan större auktion; hvarjemte i länets städer och köpingar åtskilliga värdshus- och spisqvartersidkare innehafva tills vidare beviljad tillåtelse att till hos dem spisande gäster vid dessas måltider utskänka vin och maltdrycker.

G) **Helsovård.** Länets har under nu ifrågavarande, likasom under nästföregående femårsperiod varit fortfarande fördelat i nio *provinsialläkaredistrikt*, deraf sju på fasta landet och två på Öland, hvarjemte särskildt för Stranda härad finnes en genom enskild donation aflönad distriktsläkare, för hvilken, med vilkor att han skall vara bosatt i Mönsterås köping, tjenligt bostadshus nyligen blifvit af köpingskommunen uppbyggt. Beträffande provinsialläkarnes stationer har förändring egt rum endast i afseende på Ölands södra distrikt, der läkaren förut åtnjöt, utom sin lön, nyttjanderätten till fyra på spridda håll och i olika socknar belägna mindre kronohemman, af hvilka likväl icke något var, med hänsigt till läge och beskaffenhet, lämpligt att såsom boställe af honom begagnas, hvarföre provinsialläkaren sedan lång tid tillbaka varit boende i någon hyrd lägenhet, mer och mindre aflägsen från distriktets medelpunkt, under det han haft de anslagna bohemmanen utarrenderade. Men sedan, med riksdagens bifall och på grund af Kungl. Maj:ts nådiga förordnanden, de omförmälda hemmanen blifvit för statsverkets räkning försälda, och distriktets kommuner fått af köpeskillingen sig anslaget ett belopp af 15,000 kronor, mot skyldighet att å tjenlig, centralt belägen plats åt läkaren anskaffa och framgent underhålla lämplig bostad, har sådan bostad uppförts å passande ställe vid allmänna landsvägen vid Bengtstorp i Mörbylånga socken ungefär i midten af distriktet, nära ortens förnämsta handelsplats Mörbylånga köping, och blifvit under innevarande år afsynad. Det förut i Skogsby af Toroslunda socken belägna apoteket, som skall förflyttas till närheten af läkarebostaden, är för närvarande förlagdt helt nära Mörbylånga köping.

I hvarje af städerna Kalmar, Vestervik, Vimmerby och Oskarshamn finnes en stadsläkare.

I afseende på *lasarett- och kurhusanstalterna* utgör hvartdera landstingsområdet ett sjukvårdsdistrikt. I norra distriktet finnes ett lasarett och kurhus i Vestervik och ett mindre sjukhus i Vimmerby. Inom södra landstingsdistriktet underhållas tre lasarett och kurhus, deraf ett i Kalmar, ett i Oskarshamn och ett i Borgholm, hvarjemte mindre sjukhem eller så kallade asyler inrättats i närheten af provinsialläkarebostäderna i Högsby och Söderåkra, äfvensom på senaste tiden i Mönsterås köping. Städerna Kalmar och Vestervik hafva hvardera ett särskildt, mindre sjukhus.

Af de utaf landstingen bekostade sjukhusen hafva två blifvit nybyggda och färdiga under nu ifrågavarande femårsperiod, nemligen det enligt förra femårsberättelsen påbörjade lasarettet och kurhuset i Kalmar och det mindre sjukhuset i Vimmerby. Det förra, som, beräknadt för 80 patienter, utom 3 dårceller, har särskilda flygelbyggnader för ekonomien jemte bostadslägenheter för läkaren och numera äfven för sysslomannen, har kostat omkring 160,000 kronor. Sjukhuset i Vimmerby, innehållande, utom

andra nödiga lokaler, fyra sjukrum med plats för 12 sängar, har uppförts och inredts för en kostnad af 30,000 kronor.

Den af landstingen år 1880 beslutade *sjukvårdsafgiften* af alla, som erläggga mantalspenningar, var i norra distriktet 40 öre för man och 20 öre för qvinna, samt i södra distriktet 50 öre för man och 25 öre för qvinna; hvarjemte i sistnämnda distrikt uttaxerades såsom bidrag till amortering af kostnaden för Kalmar nya lasarett och kurhus en särskild afgift af 15 öre å hvarje kronas bevilning efter 2:dra artikeln i bevilningsförordningen.

Af kommunen aflönade *barnmorskor* funnos år 1880 inom länets 71, af hvilka 16 i städerna.

H) **Länets territorialindelning för val till ledamöter i riksdagens andra kammare** har under perioden icke undergått någon annan förändring, än att, sedan genom kungl. kungörelsen den 2 maj 1873 förordnats, att städerna Vestervik, Oskarshamn och Borgholm skulle gemensamt utgöra en valkrets, i kungl. kungörelsen den 5 maj 1876 blifvit så regleradt, att Vestervik och Oskarshamn bilda en, samt Vimmerby och Borgholm tillsammans med städerna Vexjö och Eksjö en annan valkrets. Vid de år 1878 inom valkretsarne på landet förrättade riksdagsmannavalen röstades medelbart eller genom elektorer i två valkretsar, nemligen Södra Tjusts, der utaf 26 elektorer alla voro tillstädes vid valet och den valde erhöill 20 röster, samt Södra Møre härads östra valkrets, hvarest af 26 elektorer 24 inställt sig till valet och enhälligt röstade på den valde. I de öfriga valkretsarna, inom hvilka riksdagsmannaval år 1878 egde rum och inom detta län afslutades, skedde röstningen omedelbart med följande resultat:

Valkrets.	Antal röstberättigade.	I valet deltagande personer.	Antal röster, som den valde erhöill.
Kalmar stad.....	573	55	29
Vestervik och Oskarshamn.....	611	213	128
Norra Tjusts härad.....	827	209	96
Sevede och Tunaläns.....	1,601	179	105
Aspelands och Handbörds.....	1,682	200	87
Stranda och Norra Møre.....	1,262	197	107
Södra Møre härads vestra.....	1,616	168	124
Ölands.....	2,394	307	204
Summa	10,566	1,528	880

hvaraf således för dessa 8 valkretsar visar sig, att af de valberättigade, i medeltal räknadt, endast 14½ proc. deltagit i valet, och att de röster, som tillfallit de valde, likaledes efter medelberäkning, utgjort endast omkring 8½ proc. af dem, som kunnat afgifvas.

Till ledamöter af riksdagens första kammare hafva efter folkmängdsberäkning varit utsedde af länets norra landsting 3 och af södra landstinget 4 ledamöter. Valbara till sådant uppdrag voro år 1880 följande antal personer på grund af

	Fast egendom till föreskrifvet minimivärde.	Bevilning för kapital eller arbete till stadgådt minimibelopp.	Summa.
i Norra landstingsdistriktet.....	53	54	107
» Södra ».....	44	80	124
eller i hela länets	97	134	231

1) **Länets städer och köpingar.** Slutligen meddelas här angående dessa följande särskilda uppgifter.

Kalmar. Stadens folkmängd, som år 1875 utgjorde 9,947 personer, steg vid slutet af år 1880 till 10,963 och hade således ökats med 1,016 personer, hvilken tillökning motsvarar 10·21 proc. af 1875 års folknúmer. Den fasta egendomens taxeringsvärde utgjorde under hvarterdera af dessa år:

	Jord.	Hus och tomter.	Summa.
År 1875.....	kronor 414,500	4,595,100	5,009,600
» 1880.....	» 409,600	8,772,500	9,182,100

Den obetydliga minskningen af jordvärdet förklaras till någon del deraf, att af den närmast staden belägna högt uppskattade åkerjorden en del blifvit under sistförflutna femårsperiod upplåten och indelad till bostadstomter. Att värdet af stadens hus och tomter nära fördubblats, har sin orsak dels i det förhållande, att så väl inom de gamla tomtområdena, som och hufvudsakligen å dem, hvilka i senare tid planlagts, blifvit under perioden uppförda nya boningshus till ett antal af omkring 100, hvarjemte flera gamla hus blifvit genom tillbyggnad eller reparation betydligt förbättrade, samt dels i den värdeförhöjning, som stadens bebyggda tomter i allmänhet vunnit, sedan efter jernvägens öppnande stadens folkmängd och rörelse börjat ökas. Bland de stadsdelar, som under denna tidrymd undergått den största förändring, må nämnas förstaden Engö, en förut till stadens utmark hörande, af en mängd varfsarbetare och fiskare bebodd holme, dit ingen annan körväg fans, än öfver en ett godt stycke norr om Kalmar utskjutande udde och en der emellan och Engö belägen mindre holme, som medelst utfyllda dammar stod i förbindelse med Engö och fastlandet. Genom kungl. brefvet den 16 december 1864 fastställdes för reglering af Engö en fullständig plan, som först under nu ifrågakvarande tidskifte kommit till verkställighet, sedan staden låtit genom en ändamålsenlig bro förena denna stadsdel med den egentliga staden. Bostadsområdet på Engö har nu blifvit indeladt i reguliera kvarter och tomter med deremellan utlagda raka och breda gator. De förut utan all ordning och äfven utan eganderätt till grunden der uppförda husen hafva, sedan tomterna blifvit af staden sålda, inflyttats inom behöriga tomtlinier, och flera af de försålda tomterna hafva de senare åren blifvit bebyggda med temligen ansevärdiga hus, så att Engö, hvars befolkning uppgår till nära 1,000 personer, numera erbjuder, hvad holmen förr saknade, ett stadslikt utseende. Denna reglering har på ett särdeles omtänksamt och nitiskt sätt blifvit utförd under ledning och inseende af stadsingenjören, kaptenen G. H. Öhnell. Den 7 december 1877 har Kungl. Maj:t i nåder fastställt en uppgjord plan till reglering af förstäderna Gamla staden och Malmen samt till stadens utvidgande så väl i vester genom tillägg af mark, gränsande till nämnda förstäder, som och i norr genom utfyllning i den så kallade Malmfjärden. I enlighet med denna plan har redan i vester och nordvest om Malmen börjat uppstå en af en bred gata genomskuren ny stadsdel med många nya hus. Bland nya allmänna byggnader, som under perioden blifvit färdiga och till sina ändamål upplåtna, må företrädesvis nämnas ett storartadt och prydligt folkskolehus, uppfördt på gamla fästningsområdet midtför cellfängelset och beräknadt för omkring 1,000 skolbarn, samt det nya länslasarettet mellan gamla staden och den till Kalmar slott ledande, med dubbla alléer omgifna vägen. Emellan

nämnda väg och sjöstranden fans ett område, som sedan lång tid tillbaka begagnades till dels trädgård och dels upplag af till export ämnade bjelkar och sparrar. Detta område, med undantag af några kappland, som egdes af enskild person men sedan inköptes af staden, tillhörde den forna så kallade fortifikationsjorden, hvartill staden för omkring 20 år sedan förvärfvade eganderätt; och i den af Kungl. Maj:t år 1862 fastställda planen för sistnämnda jords användande ingick, att nyssberörda område skulle förvandlas till en promenadplats. Detta har under de senare åren blifvit verkställt på hufvudsaklig bekostnad af en enskild för stadens hästa nitisk och uppoffrande medborgare härstädes, grosshandlanden m. m. Johan Jeansson, hvilken låtit planera och genom utfyllning i vattnet betydligt utvidga ofvan omförmälda område samt der verkställa kostsamma planteringar och uppföra restaurationslokal, trädgårdsmästarebostad med flera byggnader, hvarigenom bildats en ända från jernvägsstationens mark till slottet sig sträckande utmärkt vacker stadspark af omkring 10 tunnlands ytvidd. Till denna park har flyttats det år 1850 genom enskild subskription åstadkomna, af gjutjern på Stensö udde, till minne af konung Gustaf Vasas landstigning derstädes, uppförda monument, hvilket på sin förra aflägsna och svårt tillgängliga plats både sällan besöktes och var blottställt för åverkan. Under den period, som nu är i fråga, hafva, på sätt redan i en föregående afdelning af denna berättelse nämnts, utförts ganska betydliga arbeten för reglering af de platser, som omgifva hamnen.

Stadens fonderade skuld utgjorde år 1875 1,000,000 kronor. Den har i så måtto ökats, att staden år 1877 iklädde sig ansvarighet för annuiteten af ett utaf härvarande jernvägsbolag upptaget nytt amorteringslån å 250,000 kronor.

Stadskassan hade

	Inkomster.	Utgifter.
År 1876.....	kronor 314,548·55	450,676·51
» 1877.....	» 330,111·97	354,186·38
» 1878.....	» 409,746·30	405,306·85
» 1879.....	» 284,316·73	303,242·17
» 1880.....	» 177,019·77	146,673·13

Stadsfullmäktiges antal har under perioden ökats från 27 till 31, och i staden utses, efter det folkmängden öfverstigit 10,000, numera 5, i stället för förut 4, ledamöter af länets södra landsting.

I städernas allmänna brandstodsbolag voro hus och byggnader i Kalmar år 1880 försäkrade för ett sammanräknadt värde af 5,975,212 kronor 50 öre. Vid samma tid hade i städernas bolag för försäkring af lös egendom stadens invånare sådan egendom mot eldfara försäkrad till ett värde af tillhoppa 2,523,800 kronor. Flera hus och en betydlig del lösören voro brandförsäkrade i andra bolag, såsom Skandia, Sverige med flera.

Stadens polispersonal utgöres af en stadsfiskal, som tillika är poliskommissarie, 3 öfverkonstaplar samt 15 ordinarie och 17 extra konstaplar, hvilka sistnämnda tjänstgöra såsom nattvaktare. Vintertiden ökas dessas antal till 20.

Kalmar slott, som utgör stadens märkligaste historiska minne, har de senare åren njutit i flera afseenden bättre omvårdnad än förut. Vallar och yttermurar hafva blifvit putsade och erforderligen förstärkta, derutanför belägna platser uppsnygade och planterade samt slottstornens tak reparerade. I några af slottets rum förvaras nu Kalmar fornminnesförenings under

landskamereraren J. A. Södermarks nitiska ledning bildade museum af fornsaker och etnografiska föremål, hvilket museum, som haft understöd af länets båda landsting och för öfrigt omfattats med välvilja inom orten, redan nu innehåller en jernförelsevis talrik samling och erbjuder mycket af intresse.

Vestervik. Folkmängden, som år 1875 utgjorde 5,708, hade år 1880 stigit till 6,189 och således ökats med 481 personer eller omkring 8½ procent. Stadens bevillningstaxerade fastighetsvärde var:

	Å jord.	Å hus och tomter.	Summa.
År 1875..... kronor	614,740	1,792,860	2,407,600
» 1880..... »	712,200	3,069,800	3,782,000

Den betydliga tillökningen af taxeringsvärdet å hus och tomter har samma orsaker, som här ofvan uppgifvits beträffande Kalmar.

Till följande sammanräknade värden hade stadens invånare år 1880 egendom försäkrad, nemligen:

I städernas allmänna brandstodsbolag, hus och byggnader.....	för kronor	2,028,375
I städernas bolag för försäkring af lös egendom	» »	235,480

hvarjemte en stor del lös egendom var brandförsäkrad i Skandia och andra försäkringsbolag.

En uppgjord plan till reglering af nya stadsdelar och utvidgning af stadens tomtlagda område har blifvit af Kungl. Maj:t faststald den 21 mars 1879.

Den för staden viktigaste tilldragelsen under nu ifrågasvarande femårsperiod har varit öppnandet för allmän trafik af de båda jernvägarne Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo och Hultsfred—Vestervik, af hvilka jernvägar den förra har sin ena ändpunkt i Vestervik, och begge förenas vid Jenny station, 4 kilometer vester om staden. Ett prydligt stationshus är uppfördt invid hamnen söder om och nära Vesterviks gamla stadsområde i samma trakt, som hufvudsakligen är afsedd för stadens utvidgning.

Under åren 1877, 1878 och 1879 har staden för tecknade aktier utbetalt till Hultsfred—Vesterviks jernväg 250,000 kronor och till Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo jernväg 190,000 kronor. För fullgörande af dessa utbetalningar har staden upptagit amorteringslån till belopp af 350,000 kronor, som utfallit med 200,000 kronor år 1877, 100,000 kronor år 1878 och 50,000 kronor år 1879. Med inberäkning af aktiebetalningen och de influtna lånebeloppen, har stadskassans ställning varit följande:

	Inkomster.	Utgifter.
År 1876..... kronor	72,277·11	57,605·02
» 1877..... »	283,547·38	270,855·58
» 1878..... »	191,557·53	265,340·17
» 1879..... »	148,677·58	118,800·30
» 1880..... »	86,045·03	95,430·27

Vimmerby. Efter år 1875 och till slutet af år 1880 har stadens folkmängd ökats från 1,908 till 2,033 eller med 125 personer, motsvarande något mer än 6½ procent af förstnämnda års folknummer. Under flera qvinvenner och äfven under det sistförflutna har i Vimmerby skilnaden mellan de olika könen

personantal varit större än, som i allmänhet egt rum. Då, för hela länet räknadt, folkmängden af qvinnokön år 1880 stod till den af manliga könet i förhållandet af 51 till 49, var samtidigt denna proportion 55·5 mot 44·5 i Vimmerby, som då hade en befolkning af 1,128 qvin- mot 905 manköu.

Fastighetsvärdet var:

	Af jord.	Af hus och tomter.	Summa.
År 1875..... kronor	494,900	480,800	975,700
» 1880..... »	555,100	706,700	1,261,800

Till den jernförelsevis betydliga ökningen af taxeringsvärdet å hus och tomter torde hafva väsentligen bidragit dels hvarjehanda nybyggnader och reparationsarbeten samt dels den stegring af fastighetsvärdet i allmänhet, som jernvägsförbindelserna framkallat.

I de allmänna bolagen för brandförsäkring i rikets städer hade stadens invånare år 1880 försäkrade husbyggnader för 554,280 kronor och lösören för 267,700 kronor.

I Vimmerby—Hultsfreds jernväg har staden tecknat aktier för ett belopp af 150,000 kronor, till hvars betäckande upptagits ett amorteringslån, deraf vid 1880 års slut 83,100 kronor voro oguldna. Å ett äldre, för uppbyggande af stadshotellet upptaget amorteringslån återstod vid nyssnämnda tid ett obetaldt belopp af 21,621 kronor. Deremot egde staden i utlånta medel 77,500 kronor, hvaraf 75,000 kronor influtit genom försäljning af timmer å stadens vidsträckt skogsmark. Genom skogsafkastningen, jordarrenden och inkomster af brännvinsförsäljningen har staden kunnat bestrida sina utgifter utan synnerligt behof af stadsutskylders utskrifvande.

		Stadskassans	
		Inkomster.	Utgifter.
År 1876..... kronor	29,554·11	28,736·78	
» 1877..... »	36,078·83	35,786·23	
» 1878..... »	42,482·82	33,303·83	
» 1879..... »	37,120·15	35,583·56	
» 1880..... »	35,331·83	32,708·34	

Oskarshamn. Stadens folkmängd, som år 1875 utgjorde 4,529, steg år 1880 till 5,382 och hade således ökat sig med 853 personer, hvilken tillväxt, motsvarande nära 19 procent af förstnämnda års befolkning, är den relativt största, som förekommit i någon af länets städer. Taxeringsvärdet af i staden belägna hus och tomter uppgick år 1875 till 1,849,965 kronor, men år 1880 till 3,441,905 kronor och hade alltså ökats med öfver 85 procent. Till sjelfva staden hörer icke något annat utmål af jord, än det, som ursprungligen indelats till byggnads- kvarter, torg och gator. Deromkring begränsas staden af mark, som tillhör vissa under Fredriksbergs gods lydande hemman. Detta förhållande kan ej undgå att för Oskarshamn medföra hvarjehanda olägenheter, hvilka försvåras i den mån den ovanligt snabba tillväxten af stadens folkmängd och rörelse vidare fortgår, hvaraf måste följa, att det redan nu till största delen upptagna bostadsutrymmet i staden blifver mer och mer otillräckligt. Egaren af nämnda gods har till tomter och gator indelat två af sina intill stadsquarteren gränsande fält samt der upplåtit bostäder åt flera hundra personer, hvilka, ehuru i till-

fälle att begagna många af stadsinvånarnes förmåner, likväl hvarken deltaga i stadens allmänna utgifter eller äro underkastade der gällande byggnads- och brandordningar med mera. Vål förevar mot slutet af nästlidna femårsperiod fråga om inköp för stadens räkning af Fredriksbergs gods i syfte att staden måtte dels befria sig från sin nuvarande skyldighet att med nära 3,000 kronor om året erlægga tomtören för det från samma gods afsöndrade stadsområdet, samt dels kunna vid återförsäljning af hufvudegendomen derifrån undantaga sådan mark, jemte vatten och holmar, som staden ansågs nu eller framdeles för sin utvidgning behöfva; men då skillnaden mellan de köpeskillingsbelopp, som å ena sida fordrades och å den andra erbjöds, befans vara alltför stor, och ingendera parten visade benägenhet till eftergift, ledde underhandlingarne icke till något resultat. Emellertid hade staden redan förut från Fredriksberg tillöst sig en del söder om stadsområdet belägen jord, hvaraf det mesta användts till en vacker stadspark. Å denna jord har staden ock uppfört en rymlig och ganska pryddlig kyrka, som invigdes år 1876. Nedanför den höjd, hvarå kyrkan är belägen, har jemväl med stor kostnad inrättats en ändamålsenlig begravningsplats.

År 1880 voro i Oskarshamn belägna hus och byggnader i städernas allmänna bolag försäkrade till ett sammanräknadt värde af 2,197,255 kronor.

Oskarshamns enskilda bank, som började sin verksamhet år 1877, har i denna stad sitt hufvudkontor och sin styrelse. Der finnas äfven filialafdelningar af Smålands och Kalmar enskilda banker.

Stadskassan har haft:

	Inkomster.	Utgifter.
År 1876..... kronor	88,822·96	41,794·72
» 1877..... »	57,870·13	53,925·23
» 1878..... »	52,103·85	50,409·01
» 1879..... »	50,643·68	52,359·61
» 1880..... »	48,124·57	51,159·81

Borgholm. Folkmängden, som år 1875 utgjorde 799, uppgick år 1880 till 906 personer, hvilket utvisar en ökning af cirka $13\frac{1}{3}$ procent. Det bevillningstaxerade fastighetsvärdet har under samma tidskifte ökat sig från 294,260 till 509,500 kronor. I staden befintliga hus och byggnader voro år 1880 i städernas allmänna bolag brandförsäkrade för ett sammanlagt värde af 294,350 kronor.

Staden har under nedannämnda år haft följande:

	Inkomster.	Utgifter.
År 1876..... kronor	15,618·87	13,228·12
» 1877..... »	15,265·07	17,903·15
» 1878..... »	11,906·55	14,050·01
» 1879..... »	17,575·98	28,355·76
» 1880..... »	16,408·38	23,194·14

Uppköp och återförsäljning af den kringliggande landsortens öfverskott af spannmål utgöra fortfarande föremål för den hufvudsakligaste handelsrörelsen härstädes. Myckenheten af den spannmål, som från Borgholm årligen utskeppas till andra inrikes orter, har i årligt medeltal uppgått till 140,000 kubikfot.

K. Majts Befallningshafvandes femårsberättelser 1876—1880. Kalmar län.

Stadens i förra femårsberättelsen omförmälda kyrkobyggnad har under nu ifrågavarande period blifvit fullbordad. Från och med den 1 maj 1879 utgör Borgholm ett eget pastorat. Till boställe för kyrkoherden har staden inköpt och ändamålsenligt bebyggt en nära kyrkan belägen rymlig tomt.

Köpingen Gamleby har vunnit betydlig förkofran genom öppnandet af Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo jernväg, som har en af sina stationer invid Gamleby. Enligt kungl. brefvet den 24 november 1876 har ordningsstadgan för rikets städer blifvit inom denna köping i tillämpliga delar gällande, hvarefter länsstyrelsen utfärdat för köpingen byggnads- och brandordningar jemte särskilda ordningsföreskrifter. Här finnes anställd en af köpingen aflönad polistjensteman, hvilken såsom extra kronolänsman har länsstyrelsens bemyndigande att öfvervaka ordningen inom köpingen och närmaste trakten deromkring. Köpingens folkmängd, som år 1875 uppgick till 251, hade år 1880 ökat till 264 personer.

Figeholms köping. Till följd af nådiga brefvet den 12 april 1878 har äfven här städernas ordningsstadga gjorts i tillämpliga delar gällande, hvarjemte, enligt kungl. brefvet den 19 oktober 1877, denna köping, som förut tillhört Misterhults kommun, från och med 1878 års början utgör en egen kommun. Ehuru köpingens folkmängd under tiden mellan åren 1875 och 1880 ökats från 360 till 437 personer, hafva handeln och rörelsen derstädes likväl icke förkofrats, hvartill såsom orsak uppgifvits, att en betydlig del af de skogsprodukter, som tillförne utskoppats i Figeholm, nu på jernvägar forslas till andra hamnar.

Påskallaviks köping. Folkmängden, som år 1875 utgjorde 200 personer, hade år 1880 nedgått till 157. Köpingens utmål innehafves uteslutande af en enda handelsfirma, hvars rörelse likväl ej är obetydlig.

Mönsterås köpings befolkning har från år 1875, då den utgjorde 1,107, år 1880 minskats till 1,086 personer. Köpingens handel och rörelse synas likväl icke hafva aftagit. Betydliga arbeten hafva blifvit gjorda så väl till förbättring af hamnen som ock för reglering af köpingens tomter och öppna platser.

Pataholms köping. Folkmängden har efter år 1875 till slutet af 1880 ökat från 139 till 181 personer.

Nybro köping. Enligt nådiga brefvet den 25 april 1879 har denna köping, som förut tillhörde Makesjö kommun, sedan 1880 års början utgjort en egen kommun. Redan förut hade köpingen fått ordnad styrelse och kungl. ordningsstadgan för rikets städer blifvit i tillämpliga delar der gällande. Efter öppnandet af Kalmar—Emmaboda och Nybro—Säfsjöströms jernvägar, hvilka förenas vid Nybro station, har köpingens rörelse betydligen tilltagit. Folkmängden vid slutet af år 1880 utgjorde 544 personer.

Bergvara köping. Folkmängden uppgick år 1880 till 140 personer och hade således föga förändrats sedan år 1875, då den utgjorde 139 personer. Köpingens handels- och sjöfartsrörelse uppgifves vara i tilltagande. Hamnen, god och lätt tillgänglig, besökes ofta af fartyg, som söka skydd mot storm och svår sjögång.

Mörbylånga köping, den enda på Öland. Sedan enligt nådiga brefvet den 15 november 1878 ordningsstadgan för rikets städer blifvit i tillämpliga delar gällande i denna köping, som i

sammanhang dermed fått ordnad styrelse, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 14 maj 1880 förordnat, att köpingen, som förut tillhört Mörbylånga kommun, skulle från och med 1881 års början utgöra egen kommun. Handeln, sjöfarten och andra

näringsar synas vara i framåtskridande. Folkmängden år 1880 uppgick till 273 personer, i stället för 231, som den utgjorde år 1875.

Kalmar i landskansliet den 31 december 1881.

G. J. EDELSTAM.

C. A. Palme.

N. Larsson.

Tab. No 1.

FOLKMÄNGDEN I KALMAR LÄN ÅREN 1876—1880.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
		Den 31 december enligt presternas uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.						Bevärings- manskap af alla 5 klass. enligt form. II. i nåd. förrord. d. 9 febr. 1861.	Enligt årets mönster- rullor ap- proberade bevärings- pligtige.
					Hela folkmängden af			Deraf frie från mantals- penningar.				
		Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.		
Å landsbygden	år 1876.....	106,995	110,436	217,431	106,038	110,314	216,352	55,680	59,808	115,488	7,438	1,252
	" 1877.....	107,428	110,532	217,960	106,575	110,713	217,288	54,885	58,914	113,799	7,519	1,257
	" 1878.....	108,046	110,847	218,893	107,307	110,971	218,278	55,158	59,252	114,410	7,818	1,289
	" 1879.....	108,942	111,500	220,442	107,777	111,629	219,406	55,493	59,714	115,207	8,174	1,429
	" 1880.....	108,090	111,542	219,632	108,098	111,581	219,679	56,483	60,422	116,905	8,275	1,321
I Kalmar stad	år 1876.....	4,556	5,453	10,009	4,254	5,313	9,567	2,159	2,612	4,771	345	59
	" 1877.....	4,680	5,543	10,223	4,212	5,238	9,450	2,090	2,512	4,602	348	63
	" 1878.....	4,805	5,664	10,469	4,444	5,445	9,889	2,168	2,611	4,779	352	47
	" 1879.....	4,931	5,809	10,740	4,611	5,555	10,166	2,210	2,575	4,785	438	57
	" 1880.....	5,058	5,905	10,963	4,751	5,710	10,461	2,312	2,640	4,952	417	52
I Vesterviks stad	år 1876.....	2,620	3,136	5,756	2,613	3,121	5,734	1,213	1,448	2,661	85	8
	" 1877.....	2,669	3,200	5,869	2,655	3,197	5,852	1,227	1,489	2,716	88	9
	" 1878.....	2,741	3,266	6,007	2,744	3,259	6,003	1,270	1,524	2,794	101	21
	" 1879.....	2,823	3,306	6,129	2,825	3,312	6,137	1,331	1,597	2,928	109	25
	" 1880.....	2,839	3,350	6,189	2,840	3,353	6,193	1,349	1,625	2,974	125	29
I Vimmerby stad	år 1876.....	827	1,092	1,919	839	1,092	1,931	419	481	900	55	12
	" 1877.....	850	1,090	1,940	844	1,095	1,939	414	490	904	59	9
	" 1878.....	875	1,111	1,986	862	1,094	1,956	411	482	893	69	10
	" 1879.....	897	1,147	2,044	889	1,112	2,001	406	490	896	76	16
	" 1880.....	905	1,128	2,033	914	1,150	2,064	413	518	931	85	15
I Oskarshamns stad	år 1876.....	2,351	2,454	4,805	2,327	2,487	4,814	1,076	1,125	2,201	156	25
	" 1877.....	2,476	2,585	5,061	2,469	2,642	5,111	1,141	1,166	2,307	179	23
	" 1878.....	2,597	2,751	5,348	2,601	2,791	5,392	1,211	1,239	2,450	199	27
	" 1879.....	2,631	2,792	5,423	2,631	2,836	5,467	1,256	1,295	2,551	198	26
	" 1880.....	2,614	2,768	5,382	2,639	2,801	5,440	1,280	1,307	2,587	205	25
I Borgholms stad	år 1876.....	376	471	847	381	463	844	164	196	360	24	5
	" 1877.....	403	483	886	385	479	864	163	207	370	27	3
	" 1878.....	398	499	897	387	477	864	163	205	368	30	5
	" 1879.....	411	532	943	373	492	865	152	202	354	25	6
	" 1880.....	385	521	906	387	520	907	167	228	395	24	3
I hela länet	år 1876.....	117,725	123,042	240,767	116,452	122,790	239,242	60,711	65,670	126,381	8,103	1,361
	" 1877.....	118,506	123,433	241,939	117,140	123,364	240,504	59,920	64,778	124,698	8,320	1,361
	" 1878.....	119,462	124,138	243,600	118,345	124,037	242,382	60,381	65,313	125,694	8,569	1,399
	" 1879.....	120,635	125,086	245,721	119,106	124,936	244,042	60,848	65,873	126,721	9,020	1,559
	" 1880.....	119,891	125,214	245,105	119,629	125,115	244,744	62,004	66,740	128,744	9,131	1,445

Tab. No 3.

HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I KALMAR LÄN ÅR 1880.

1. Hemman och jordlägenheter af alla slag, efter olika natur.	2. Hemman.			3. A n t a l					10. Taxerings- värdet. Kronor.
	4. Mantal		5. Bruk- nings- delar.	6. ny- byggen.	7. jord- torp.	8. ryt- tare- och båtsmans- torp.	9. back- stugor.	10. andra lägen- heter.	
	11. oför- medlade.	12. nuvarande.							
I. Landsbygden.									
A. Kronoegendomar.									
1) Under allmän disposition.									
a) Kungs- och kungsladugårdar samt säterier	19½	19½	5	—	1	—	1	—	411,000
b) Boställen	185½	136½	169	—	191	1	207	—	3,079,200
c) Hemman	127½	84½	130	—	218	2	163	—	2,808,980
d) Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Jordlägenheter	—	—	—	—	—	—	—	41	32,700
f) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	1	—
g) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	15	18,600
2) Under enskild disposition.									
a) Säterier	1	1	1	—	—	—	—	—	9,000
b) Hemman	7½	6½	49	—	—	—	15	—	108,950
c) Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Jordlägenheter	—	—	—	—	—	—	—	503½	75,000
e) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	3	2,500
f) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	5	7,800
B. Skatteegendomar.									
a) Boställen	2½	2½	7	—	8	—	20	—	133,000
b) Säterier	47½	29½	41	—	80	14	134	—	1,299,900
c) Hemman	3,388½	2,165½	10,021	—	1,887	920	3,984	—	67,861,400
d) Jordlägenheter	—	—	—	—	—	—	—	1,040½	1,140,200
Boningshus taxerade som annan fastighet	—	—	—	—	—	—	—	57	41,500
e) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Skog, särskildt taxerad som annan fastighet	—	—	—	—	—	—	—	—	6,000
f) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	504	2,483,300
C. Frälseegendomar.									
a) Boställen	3½	2½	5	—	—	—	2	—	57,700
b) Säterier och ladugårdar	187½	173½	162	—	462	1	215	—	7,704,648
c) Rå- och rörs (insockne) hemman	59½	53½	113	—	5	2	8	—	1,816,307
d) Hemman (utsockne)	934½	695½	2,106	—	1,086	220	1,640	—	28,182,100
Frälseräntor	—	—	—	—	—	—	—	—	25,800
e) Jordlägenheter	—	—	—	—	—	—	—	258	286,500
Boningshus, taxerade som annan fastighet	—	—	—	—	—	—	—	6	8,000
f) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	4	—
Hus i Figeholms köping	—	—	—	—	—	—	—	66	72,600
g) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	260	1,580,520
Summa	4,963½	3,368½	12,812	—	3,935	1,160	6,359	2,771	118,786,750
I Södra Möre härads fögderi är annan fastighet be- villingstaxerad till	—	—	—	—	—	—	—	—	710,200
I Ölands Norra Mots dö äro öfriga statens egendomar, skogsskola och posthusbyggnader samt fyra taxe- rade till	—	—	—	—	—	—	—	—	108,800
samt landtkommunernas fastigheter till	—	—	—	—	—	—	—	—	357,400
Summa kronor	—	—	—	—	—	—	—	—	119,963,150
II. Städerna.									
Hela antalet nybyggda boningshus 1876—1880.									
Tomter									
Lägenheter. 2)									
Taxeringsvärdet									
af hus och tomter.									
af jordar.									
Kalmar stad	116	—	—	602	21	49	8,772,500	—	409,600
Vesterviks "	34	—	—	542	21	114	3,069,800	—	712,200
Vimmerby "	7	—	—	117	2	133	706,700	—	555,100
Oskarshamns "	38	—	—	362	73	—	3,441,905	—	—
Borgholms "	10	—	—	95	32	—	509,000	—	500
Summa	205	—	—	1,718	149	296	16,499,905	—	1,677,400

1) Afsöndrade från lägenheter och sålda. — 2) Häri äro inräknade vedgårdar.

Tab. No 4.

BRANDFÖRSÄKRINGS-INRÄTTNINGARNES VERKSAMHET I KALMAR LÄN ÅREN 1876—1880.

46

Kalmar län.

1. Inrättningens namn och verksamhetsområde.	2. År då verksamheten börjat.	3. Influtna försäkringsavgifter (eller utdebiterade belopp). 1876—1880.	4. Öfriga inkomster. 1876—1880.	5. Utbetalda brandskadeersättningar. 1876—1880.	6. Öfriga utgifter. 1876—1880.	7. Befintliga fonder eller tillgångar. 31/12 1880.	8. Försäkringsbelopp. 31/12 1880.	9. Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					10. Eldsvådor för hvilka under 1876—1880 utbetalts ersättning		11. Anmärkningar.
								1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	Antal.	Antal.	
1. Kalmar läns och Ölands brandstodsörening.	1842	Kr. 320,595	Kr. 1,360	Kr. 327,450	Kr. 63,240	—	Kr. 56,172,820	Öre. 17	Öre. 9	Öre. 7	Öre. 20	Öre. 12	{ 49 50 }	{ 90 }	1)
2. Kalmar läns norra brandstodsbolag.	1871	{ 42,229 26,251 }	1,410	{ 22,387 11,911 }	11,481	40,635	{ 7,913,050 4,438,520 }	10	24 ⁵ 30	10	10	10	{ 11 4 }	{ 42 }	
3. Hvenasockens brandstodsbolag.	1869	{ 14,075 1,500 }	—	{ 14,075 1,500 }	—	—	398,000	—	—	—	—	—	—	2	2)
4. Södra Vi sockens d.o.	1869	629	616	20	19	3,010	249,440	5	5	5	5	5	—	—	
5. Rumskulla och Pelarne socknars d.o.	1871	1,029	210	—	153	1,467	221,200	10	10	10	10	10	—	—	3)
6. Kristdala sockens d.o.	1872	2,891	606	399	13	3,954	666,240	10	10	10	10	10	—	3	
7. Misterhults sockens d.o.	1876	{ 3,892 1,063 }	894	584	62	5,204	{ 836,768 227,802 }	10	10	10	10	10	{ 3 — }	{ 3 }	
8. Virserums sockens d.o.	1868	{ 3,196 1,302 }	787	{ 3,196 1,302 }	86	744	271,272	40	20	—	84	—	—	4	
9. Mörlunda och Tveta socknars brandstodsbolag.	1875	8,028	—	7,725	508	—	595,410	10	10	10	10	40	—	5	3)
10. Högsby sockens d.o.	1870	{ 221 23 }	1,391	{ 18 — }	17	8,875	{ 935,800 36,620 }	—	—	—	—	—	1	—	4)
11. Kristvalla och Förlösa socknars d.o.	1873	3,350	—	3,828	725	—	858,620	10	—	10	10	10	—	6	
12. Bäckebo sockens d.o.	1868	2,909	—	—	150	6,158	287,520	25	25	25	20	20	—	—	3)
13. Ålems sockens d.o.	1869	7,986	27	4,889	500	11,099	1,722,694	10	10	10	10	10	—	4	
14. Ryssby sockens d.o.	1871	3,722	703	2,361	349	3,461	725,460	10	10	10	10	10	1	—	5)
15. Döderhults sockens d.o.	1875	5,227	—	—	—	2,211	647,040	20	20	10	10	10	{ 5 — }	—	
16. Madesjö sockens d.o.	1841	13,800	1,684	12,665	1,145	1,674	4,338,115	25	5	—	5	5	—	15	
17. Torsås sockens d.o.	1867	5,875	5,149	6,228	1,190	3,515	2,700,000	5	5	5	5	5	—	10	3)
18. Söderåkra sockens d.o.	1868	3,267	494	—	437	4,728	1,031,265	10	10	10	10	10	—	—	
19. Böda sockens d.o.	1871	10,463	62	9,953	326	219	404,600	15	15	15	15	32	—	1	

Anmärkningar.

1) Vid försäkring i detta bolag göres ej skillnad mellan fast och lös egendom. — 2) Ej upp- 4) Ingen utdebitering under dessa år behöflig. De i kol. 3 upptagna inkomster utgöra inträdes-
gifven utdebiteringsgrund. — 3) Försäkringarne äro gemensamma för fast och lös egendom. — afgifter. — 5) Afser endast lös egendom.

Tab. No 4.

Tab. N:o 5.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR I KALMAR LÄN ÅR 1880.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
A. Å landsbygden:								
<i>Norra och Södra Tjusts härad:</i>								
Hjorteds socken:								
1. Betanien, institut för döfstamma.	Att uppfostra och undervisa döfstamma ynglingar och flickor.	Kyrkoherden J. Östberg.	1858 $\frac{7}{6}$	30	12,458	16,500	En styrelse bestående af fem personer.	
2. Tillbergiska donationen.	Understöd till fattiga skolbarn.	Brukspatron J. Tillberg med fru.	1875 $\frac{1}{7}$	128	405	9,000	Kommunalstyrelsen.	
3. Hjorteds begravningskassa.	Begravningshjelps lemnan.	Flere handverkare och näringsidkare.	1877	1	93	164	En särskild styrelse.	
Gladhammars socken:								
4. Blavierska fonden.	Fattigunderstöd.	—	1826 $\frac{22}{11}$	—	—	927	Fattigvårdsstyrelsen.	1)
5. Rehuborgska fonden.	D:o	—	1849 $\frac{2}{2}$	—	—	3,874	D:o	2)
6. Gladhammars begravningskassa.	Begravningshjelp.	Diverse delegare.	1879 $\frac{1}{6}$	1	100	600	En särskild styrelse.	
7. Gladhammars barnhem.	Vård åt föräldralösa flickbarn.	Fru Sofie Key m. fl.	1864 $\frac{3}{8}$	7	1,076	2,000	D:o d:o	
Locknevi socken:								
8. Fiedlersköldska skolfonden.	Premier åt flitiga skolbarn från Lidhems egendom.	Kammarrådet E. Elers.	1846 $\frac{23}{11}$	27	54	1,281	Pastor och kyrkovårdarne.	
9. Sederströmska fonden.	Utdelning till fattighjon.	Inspektor Z. Sederström.	1838 $\frac{1}{5}$	21	24	375	Fattigvårdsstyrelsen.	
Blackstads socken:								
10. Blackstads folkskolas belövningskassa.	Premier åt flitiga skolbarn.	Kyrkoherden P. J. Åberg.	1849 $\frac{1}{5}$	34	13	236	Skolrådet.	
11. Blackstads barnbokskassa.	Utdelning af biblar åt nattvardsungdom.	Genom sammanskott.	—	40	32	473	Pastor och kyrkovårdar.	
Odensvi socken:								
12. Lindblomska fonden.	Utdelning åt 3 fattiga personer.	Kyrkoherden A. J. Lindblom.	1790 $\frac{6}{7}$	3	15	250	D:o d:o	
Hallingebergs socken:								
13. Hallingebergs barnbokskassa.	Utdelning af biblar åt nattvardsungdom.	Genom frivilliga gåfvor.	—	—	—	2,618	D:o d:o	
14. Hjertströmska understödsfonden.	Understöd åt troget tjenstefolk i Törnsfalls socken.	Inspektor J. E. Hjertström.	1876 $\frac{21}{1}$	—	—	10,000	Pastor i Törnsfall, disponenten vid Blekhem och ordföranden i kommunalnämnden.	3)
Gamleby socken:								
15. Wulfska donationen.	Utdelning åt sjuka och fattiga.	Enk. Anna Wulf.	1826 $\frac{16}{5}$	16	28	500	Kyrkorådet.	
16. Gamleby bibelkassa.	Utdelning af andaktsböcker åt nattvardsungdom.	Gamleby församling.	1841 $\frac{26}{5}$	50	50	938	D:o	
17. Gamleby begravningskassa.	Begravningshjelp.	Diverse delegare.	1872 $\frac{30}{5}$	1	40	204	En särskild styrelse.	
18. Askergrönska fonden.	Insättning i lifränteanstalt.	Kyrkoherden O. A. Askergren.	1873 $\frac{29}{5}$	2	10	200	Fattigvårdsstyrelsen.	
Loftahammars socken:								
19. Rydström-Havtomska fonden.	Inrättande af en sockenskola i Loftahammars socken.	Lars Rydström, häradsskrifvare.	1826 $\frac{22}{6}$	—	—	3,171	Pastor och kyrkovårdarne.	

Tab. N:o 5.

Kalmar län.

47

Tab. N:o 5. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
<i>Eds kapells socken:</i>								
20. Erik Gethes premiefond.	Premier åt fittiga skolbarn.	Öfverstelöjtn. S. E. Gethe.	1849 ²³ / ₁	—	—	574	Kyrko- och skolrådet.	4)
21. Flygelholmska fonden.	Understöd åt fattiga skolbarn.	Jungfru C. Flygelholm.	1857 ¹ / ₃	61	60	1,067	D:o d:o	
22. Bibelkassan.	Biblar åt nattvardsungdom.	Komminister A. Carlsson.	1828 ²⁶ / ₃	30	74	3,458	D:o d:o	
23. Hallströmska donationen.	Undervisningsmateriel eller understöd åt fattiga skolbarn i Eds kapells socken.	Biskop C. E. Hallström.	1846 ⁹ / ₈	—	—	300	Pastor och kyrkovårdarne.	5)
<i>Tryserums socken:</i>								
24. Atterbomska fouden.	Understöd åt en fattig prestdotter eller andra ärliga fattiga i Tryserum.	Mamsell Margareta Atterbom.	1829 ¹ / ₁₁	16	50	1,415	Kyrkorådet.	
25. Grefvinnan Wilh. Posses barnhemsfond.	Understöd åt ett barnhem i Tryserum.	Grefve C. M. Lewenhaupt med fru.	1879 ¹ / ₁₁	—	—	500	D:o	6)
26. Trysénska fonden.	Belöning åt trogna ladugårdspigor.	Sekret. P. Trysén.	1863 ¹⁸ / ₇	10	184	3,826	Kyrkorådet i Tryserum.	
<i>Tunaläns och Sevede härad:</i>								
<i>Misterhults socken:</i>								
1. Slåthultsfonden.	Folkundervisningens befrämjande.	Rusthållaren P. Bengtsson.	1835 ⁸ / ₉	150	1,029	13,781 ³⁶	Församlingens skolråd.	
2. Robachskadonationsfonden.	Pensioner till behöfvande inom socknen.	Rektor S. J. Robach.	1870 ¹⁰ / ₉	33	2,100	5,932 ⁴² jemte hemmanen ¹ / ₂ mtl Tjustgöt och ³³ / ₂₅₀ mtl Höckhult.	Oråföranden i kommunalnämnden samt två af kommunen valde hemmansegare.	
<i>Tuna socken:</i>								
3. Rehnborgska fonden.	Halfva räntan användes till fattigunderstöd, andra hälften lägges till kapitalet för bildande af fond till ett arbetshem.	F. d. färgaren S. Rehnborg.	1849 ² / ₂	28	100	3,632 ⁰²	Kommunalnämnden.	
4. Bergströmska fonden.	Fattiga skolbarns beklädnad.	Komministern Bergström.	1878 ¹ / ₆	20	60	1,000	Församlingens skolråd.	
<i>Pelarne socken:</i>								
5. Grumstorps barnhem.	Fattiga barns vård och underhåll.	Landshöfdingen m. m. grefve G. F. Liljencrantz.	1860 ²⁹ / ₃	7	—	En hemmansdel.	Särskildt tillsatt styrelse.	
<i>Aspelands och Handbörds härad:</i>								
1. Harmenska donationsfonden.	Understöd åt orkeslösa fattiga å Berga och Ruda egendom i Högsby socken.	Enkefru U. Harmens å Ruda.	1838 ¹⁶ / ₈	13	230	2,000	Kammarherre H. af Harmens.	
2. Danielssonska fonden.	Underhåll åt barn i Virserums socken.	Kommerseråd. Z. Danielsson.	1845 ⁶ / ₆	3	150	3,000	Pastor i Virserum och två församlingsmedlemmar.	
<i>Norra Möre och Stranda härad:</i>								
1. Linnerhjemska och Engenfeldtska fonderna.	Understöd åt fattiga skolbarn och medellösa qvinnor i Kläckeberga socken.	Fröken H. M. Linnerhjelm o. Mamsellerna Engenfeldt.	1858 ²¹ / ₄ och 1871 ¹⁹ / ₁₀	47	1,075	18,340	Socknens kommunalnämnd.	
2. Linnerhjemska fonden.	Underhåll till fattiga barn i Dörby socken.	Fröken Linnerhjelm.	1858 ²¹ / ₄	10	300	5,000	D:o d:o	
3. Elfströmska donationsfonden.	Fattiga barns i Mönsterås socken och köping vård och uppfostran.	Teol. dn m. m. A. G. Elfström.	1870 ²⁹ / ₄	9	934	16,668	En bestyrelse af sex ledamöter och en kassör.	
<i>Södra Möre härad.</i>								
1. Halltorps barnhem.	Uppfostran af fattiga barn.	Doktor Carl Flyth.	1848 ¹⁴ / ₁₂	32	962 ⁷⁵	16,600	Kaptenen och kommandören C. A. Mannerskantz.	
2. Lovers fattiggård, ¹ / ₂ mtl N:o 8 Broby.	Understöd åt arbetare vid f. d. Lovers alunbruk.	Enkefru E. B. M. Backerström.	1816 ⁴ / ₃	16	281	¹ / ₂ mtl N:o 8 Broby.	Hagby sockens skolråd.	

K. Miss Befälningshöfdandes Femårsberättelsen 1876—1880. Kalmar län.

1. Beyerska pensionsfonden.	Att till orkeslösa och fattiga tjänare vid Ottenby lemna understöd.	J. W. Beyer, hofstallmästare.	$\frac{1}{11\frac{1}{3}}$ och 1864	4	48 ³⁰	2,330	7	Chefen för Ottenby stuteri.
-----------------------------	---	-------------------------------	------------------------------------	---	------------------	-------	---	-----------------------------

B. I Kalmar stad:

1. Kalmar allmänna sjuk- och begravningshjelpskassa.	Att lemna sjuk- och begravningshjelp.	Upplösta arbetareföreningen i Kalmar.	1870 $\frac{19}{12}$	13	395	6,443	7)	En styrelse af 9 personer.
2. Fröbergiska stiftelsen i Kalmar.	Vanvårdade och vanartiga barns försörjning och uppfostran.	M. G. Fröberg, ekonomidirektör.	1841 $\frac{30\frac{1}{2}}{8}$	vård åt 69 barn.	—	768,768 ⁵⁰	8)	Testamentsexekutorer (numera särskild styrelse). Kalmar domkapitel.
3. Lambrechtska stipendiefonden.	Skolstipendium.	Ch. Lambrecht, prost.	1806 $\frac{18\frac{1}{2}}{6}$	1	9	150	9)	D:o d:o
4. Sandbergiska d:o.	Att utdela 3 akademiska stipendier à 75 kr. 50 öre och 6 skolstipendier à 6 kronor.	N. G. Sandberg, lektor.	1789 $\frac{10}{9}$	9	262	4,375	10)	D:o d:o
5. Björkmanska d:o.	Akademiska stipendier.	Elise Björkman, fru.	1788 $\frac{28\frac{1}{2}}{10}$	2	70	1,175	11)	D:o d:o
6. Ekmanska fonden.	Lönehidrag till en lärare.	Exekutorerna af tullförvaltaren And. Ekmans testamente.	1787 $\frac{10\frac{1}{2}}{3}$	1	8	150	12)	D:o d:o
7. Cronhjortska stipendiefonden.	Skolstipendium.	H. Charl. Cronhjort, fru.	1770 $\frac{20\frac{1}{2}}{5}$	1	9	150	13)	D:o d:o
8. Orreforsiskt-Barehreiska fonden.	D:o	G. W. Fleetwood m. fl.	1805 $\frac{26\frac{1}{4}}{4}$	2	25	—	14)	D:o d:o
9. Flerohoppiska stipendiefonden.	D:o	G. W. Fleetwood m. fl.	1727 $\frac{17\frac{1}{2}}{2}$	2	12	—	15)	D:o d:o
10. Senare Flerohoppiska fonden.	D:o	H. Hildebrandsson, bruksförvaltare.	1798 $\frac{10\frac{1}{2}}{2}$	1	6	100	16)	D:o d:o
11. Nya Flerohoppiska stipendiefonden.	D:o	Se ann.	1774 $\frac{26\frac{1}{4}}{4}$	1	3	58 ³³	17)	D:o d:o
12. De Mornayska d:o.	Akademiskt stipendium.	Anna Trolle till Helgerum och Charles de Mornay, envoyé.	1610 $\frac{28\frac{1}{2}}{1}$ och 1814	1	144	2,400	18)	D:o d:o
13. Bergströmska d:o.	Skolstipendium.	Bergström, P. E. magister.	1821 $\frac{31\frac{1}{2}}{1}$	2	120	2,000	19)	D:o d:o
14. Rothliebska d:o.	D:o	Rothlieb, A., kapten.	1839 $\frac{2\frac{1}{2}}{8}$	1	36	600	20)	D:o d:o
15. Högstedtska d:o.	D:o	Högstedt, Fredrika, enka.	1868 $\frac{31\frac{1}{2}}{7}$	—	—	500	21)	D:o d:o
16. Wijkska fonden.	Gratifikationer till prestenkor och stipendier till studeraude.	Wijk, P., kansliråd.	1823 $\frac{24\frac{1}{2}}{2}$	44	3,390	83,874	22)	D:o d:o
17. Lindbäckska d:o.	Pensioner till prestenkor och stipendier.	Lindbäck, prost.	1828 $\frac{11\frac{1}{2}}{6}$	4	300	6,210	23)	D:o d:o
18. Grotteska d:o.	Till förmån för stadens fattiga.	Grotte, A. C., mamsell.	1838 $\frac{9\frac{1}{2}}{6}$	—	30	538	24)	D:o d:o
19. Linnerhjelmiska frälserrätt af $\frac{3}{4}$ utl Ödningstorp.	Stipendier.	Linnerhjelm, H. M., fröken.	1863 $\frac{26\frac{1}{2}}{2}$	—	210	Frälserrätt.	25)	D:o d:o
20. Linnerhjelmiska stipendiefonden.	Skolstipendium.	D:o	1858 $\frac{21\frac{1}{4}}{4}$	29	900	16,672	26)	D:o d:o
21. Linnerhjelmiska pensionsfonden.	Pensioner till ogifta, ofrälse fruntimmer.	D:o	D:o	6	180	3,000	27)	D:o d:o
22. Lovisa Franséns pensionsmedel.	Pensioner åt prestenkor.	Fransén, J., prost.	1864 $\frac{11\frac{1}{3}}{3}$	2	120	2,050	28)	D:o d:o
23. Runkrantziska fonden.	Skolstipendium.	Runkrantz, Hilda, fru.	1867 $\frac{2\frac{1}{2}}{6}$	3	434	5,850	29)	D:o d:o
24. Anders Sandbergiska släkt- och stipendiefonden.	Akademiskt stipendium.	Sandberg, A., prost.	1868 $\frac{1\frac{1}{2}}{5}$	1	530	9,410	30)	D:o d:o
25. Wibergska stipendiefonden.	Skolstipendium.	Wiberg, G. P., studerande.	1871 $\frac{18\frac{1}{2}}{24}$	5	300	5,000	31)	D:o d:o
26. Grandinska premiefonden.	Pecunier åt skolynglingar.	Joh. Grandin, enka.	1867 $\frac{28\frac{1}{2}}{6}$	6	120	2,000	32)	D:o d:o
27. Fröbergiska fonden.	Skolstipendium.	Fröberg, M. G., direktör.	1841 $\frac{30\frac{1}{2}}{8}$	1	180	3,270	33)	D:o d:o
28. Törnbladiska premiefonden.	Premium åt en skolyngling.	Subskribenter.	1879 $\frac{9\frac{1}{2}}{9}$	1	30	517	34)	D:o d:o
29. Elfströmska stipendiefonden.	Akademiska stipendier.	Elfström, A. G., prost.	1868 $\frac{24\frac{1}{2}}{3}$	—	—	12,000	35)	D:o d:o
30. Karl Peter Bergqvists stipendiefond.	D:o d:o	Engström, Anna, enkefru, o. Bergqvist, Eva, Mamsell.	1872 $\frac{15\frac{1}{2}}{1}$	—	—	10,000	36)	D:o d:o
31. Ekmanska fonden.	Pensioner åt fattiga enkor.	Anders Ekman, tullförvaltare.	1785 $\frac{5\frac{1}{2}}{5}$	9	135	2,602 ¹⁵	37)	Domkyrkorådet.
32. Bjeurkmanska d:o.	Understöd och hjälp åt fattiga.	Bjeurkman, A. J., skeppsklarerare.	1785 $\frac{5\frac{1}{2}}{5}$	3	42	824	38)	D:o
33. Hanellska fonden.	D:o d:o	Hanell, C. G., kronobokhåll.	1798 $\frac{20\frac{1}{2}}{2}$	7	104	2,001 ⁴⁶	39)	D:o
34. Scheveska d:o.	D:o d:o	Scheve, J., handlande.	—	2	63	1,067 ⁵⁹	40)	D:o
35. Grandinska d:o.	Understöd åt gamla och orkeslösa tjänare.	Grandin, J. P., handlande.	1855 $\frac{6\frac{1}{2}}{12}$	10	250	5,207 ⁵⁰	41)	D:o
36. Fiedlerka d:o.	Understöd åt fattiga fruntimmer af bättre härkomst.	Fiedler, Elise, mamsell.	1860 $\frac{21\frac{1}{2}}{1}$	3	180	3,225	42)	D:o
37. F. d. soppkokningsfonden.	D:o åt fattiga af arbetsklassen.	F. d. soppkokningsbolagets delegare.	1865 $\frac{16\frac{1}{2}}{2}$	16	360	6,752 ²⁵	43)	D:o
38. Fonden för paupes hontoux.	D:o åt qvinnliga paupes hontoux.	F. d. utskänkningsbolaget.	1866 $\frac{25\frac{1}{2}}{3}$	4	120	2,150	44)	D:o
39. Enkefru Grandins fond.	D:o åt barnhemmet i Kalmar.	Grandin, Johanna, enka.	1864 $\frac{21\frac{1}{2}}{1}$	—	120	2,071	45)	D:o
40. Grandinska välgörenhetsfonden.	D:o åt orkeslösa, fattiga församlingensmedlemmar.	D:o	1861 $\frac{25\frac{1}{2}}{2}$	29	725	12,666 ⁴³	46)	D:o och stadsfullmäktige.
41. Presterskapets enskilda enke- och pupillkassa i Kalmar stift.	Utdelning af pensioner åt presters enkor och barn.	Ecklesiastike tjänstemän i stiftet.	1845	66	3,546	55,658	47)	En i Kalmar bosatt delegare.

Tab. No 5. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		7.	8.	9.
				Utdelning år 1880 till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880 till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
42. Borgerskapets begravningskassa.	Begravningshjelp.	Okända.	1839 7/3	9	450	—	En styrelse enligt reglemente den 15 nov. 1872.	19)
43. Kalmar sjökapteners enke- och pupillkassa.	Pensioner åt sjökapteners enkör och barn.	Sjökaptener i Kalmar.	1840 20/7	51	2,263	38,249.75	En direktion af 5 ledamöter.	20)
44. Nobelschöldska fonden.	Bidrag till 2 medellösa barns uppfostran.	Nobelschöld, J., Enka.	1821 25/10	2	150	3,154.70	En ledamot af konsistorium, en af magistraten och en af stadsfullmäktige.	
45. Kalmar handlande borgares enke- och pupillkassa.	Understöd till allidne delegares hustrur och barn.	Åtskilliga handlande.	1829	35	4,338	78,373.25	Grosshandl. Joh. Jeansson.	
46. Ahlbergiska testamentsfonden.	Understöd till enka eller ogift dotter efter tjänsteman vid landsstaten eller magistraten.	Ahlberg, Christina, mamsell.	1857 11/11	1	90	1,500	Magistraten.	
47. Svederska d:o.	Allmän välgörenhet.	Sveder, Helena, enka.	Okänd.	—	—	624.56	Stadskassör E. Collin.	21)
48. Fröbergiska fonden.	Fattigunderstöd.	Fröberg, M. G., direktör.	—	—	270	4,500	Drätselkammaren.	22)
49. Theodor Roséns understödsfond.	Understöd åt gamla nödställda personer, som varit handlande eller åt deras enkör och barn.	Rosén, Charlotta, enka.	1875 31/10	3	180	10,745.29	D:o	
50. Mariefonden.	Understöd åt enkör efter borgare.	Sandius, Maria, enka.	1867 16/12	3	606	9,300	D:o	
51. Wetterlindska fonden.	D:o åt enkör efter handverkare.	Wetterlind, P. A., sodelmakare.	1867 3/3	4	240	4,000	D:o	
52. Bjeurkmanska d:o.	D:o åt de fattige.	Bjeurkman, A. J., skeppsklarare.	1785 5/5	3	108	1,877.30	D:o	
53. Föreningsstipendiefonden.	D:o åt studerande Kalmarboar vid universitetet.	Invånare i Kalmar och sällskapet Å. M.	1864 4/11	2	200	7,747.89	D:o	
54. Barnhemmet.	D:o åt barnhemmet i Kalmar.	Kalmar spritförsäljningsbolag.	1875 11/12	—	120	2,000	D:o	23)
55. Hedda Jegerhjelm's fond.	D:o åt fattiga fruntimmer.	Frykman, S. A., doktor.	1878 18/9	3	120	2,000	D:o	
56. Karl Peter Bergqvists understödsfond.	D:o åt två enkör af arbetsklassen.	Engström, enka, och Bergqvist, mamsell.	1873 15/1	—	—	2,000	D:o	
57. Sofia Engströms och Desideria Bergqvists understödsfond.	D:o åt fattiga fruntimmer.	D:o d:o	1877 24/11	—	—	2,000	D:o	24)
58. Ahlbergiska fonden.	D:o d:o	Ahlberg, Christina, mamsell.	1857 11/11	—	90	1,500	D:o	25)
C. I Vesterviks stad:								
1. Cederflychtska stiftelsens fond.	Fattigunderstöd i Vestervik och vissa landsförsamlingar.	Enkefru Anna Hansdotter Cederflycht.	1748 8/1	—	800	35,690.25	Handl. Albert Tenger.	
2. Ahlgrenska fonden.	Pensioner till fattiga enkör.	Enkefru Elisabeth Ahlgren, född Gefke.	1798 27/5	7	100	1,671.30	Magistraten i Vestervik.	
3. Pihlska fonden.	Understöd till behöfvande i Vestervik.	Guld- och silfverarbetaren Per Pihl.	1808 21/11	10	103.50	1,757.53	D:o d:o	
4. Mobergska fonden.	Pension till ogift dotter af ståndsperson.	Handlanden J. M. Moberg.	1819 12/5	1	45	750	D:o d:o	
5. Fährreiska fonden.	Pensioner till enkör och oförsörjda döttrar inom vissa ståndsklasser.	Abr. Fährrens, kaptän, och hans fru C. M. Fährrens, född Pulchau.	1828 5/5	8	300	6,090.94	Magistraten och presterskapet i Vestervik.	
6. Bäckmanska donationsfonden.	Att lemna understöd åt fattiga sjömansenkör.	Apotekaren Erik Bäckman.	1854 15/10	5	125	2,765.39	Särskild direktion.	
7. Enkefru Gustafva Sandbergs testamentsfond.	Understöd för bildande af byggmästare.	Gustafva Sandberg, bryggare-enka.	1860 2/10	2	120	2,272.92	Stadens kyrkoherde, borgmästare och lärarne vid allmänna läroverket i Vestervik.	
8. Carl G. Mæchels gåfvofond.	Pensioner åt pauvres honteux.	Allidne handlanden Carl G. Mæchels arvingar.	I maj 1874	1	60	1,000	Drätselkammaren i Vestervik.	
9. Mamsell Leocadie de Marés donationsfond.	Uppfostran åt någon medellös flicka af ståndspersonsklassen.	Leocadie de Maré, mamsell.	1873	1	240	4,030.99	D:o d:o	
10. J. J. Westerståhls donationsfond.	Uppfostringsbidrag.	Johan Jacob Westerståhl, telegrafkommissarie.	1866 20/10	2	360	6,000	D:o d:o	
11. Enkefru Gustafva Sandbergs pensionsfond.	2 pensioner åt pauvres honteux.	H. maj: enkedrotning Josefina, arfurstarne Oskar Fredrik och Nikolaus August.	1864 3/3	2	180	3,000	D:o d:o	
12. Laugeska donationen.	Understöd till behöfvande qvinna af borgareklassen.	Diedrik Lang, direktör.	1839 10/7	1	25	432.25	Fattigvårdsstyrelsen.	
13. Dickmanska fonden.	D:o åt 4 behöfvande qvinnor af ståndspersonsklassen.	Christian Dickman, grossh.	1767 11/8	4	90	1,500	D:o	
14. Rehnbergiska fonden.	Halfva afkastningen till behöfvande; andra halfven kapitaliseras tills vidare.	Fabrikören Svante Rehnberg.	1849 2/2	—	90	4,103.40	D:o	

15. Lönnbergiska fonden.	Halvta arkastningen till behöfvande; andra hälften kapitaliseras tills vidare.	Mansell Sofie Lönnberg.	1862 $\frac{10}{1}$	2	100	2,571.41	D:o
16. J. M. Olssons fond.	Till understöd åt två af samhällets fattiga fruntimmer.	J. M. Olsson, skeppsredare.	1853 $\frac{3}{3}$	2	90	1,500	D:o
17. Fru Beat Rudins, född Engström, fond.	Understöd åt behöfvande fruntimmer.	Enkefru Beat Rudin.	1858 $\frac{16}{1}$	1	339	5,889.35	D:o
18. Biskop Hallströms sjukvårdsfond.	Till fattiga sjukas lasarettsvård.	Biskop Hallström.	1860 $\frac{7}{7}$	19	253.22	6,927.93	D:o
19. Kyrkoherden Möllstedts stiftelse.	Understöd åt fattige sjuke.	Enkefru Maria Möllstedt.	1879 $\frac{20}{7}$	7	600	10,000	D:o
20. Slöjdskolefonden.	Slöjdskola i Vestervik.	H. majst enkedrottning Josefina, arffurstarne Oskar Fredrik och Nikolaus August.	1864 $\frac{3}{3}$	—	—	62,645	Drätselkammaren i Vestervik.
21. Liceniska fonden.	Stipendium åt lärjungar vid högre allmänna läroverket.	Djdr. Licenius, rådman.	1724 $\frac{21}{10}$	1	6	128.74	Läroverkskollegium.
22. F. d. minuteringsbolagets i Vestervik fond.	Akademiastipendier.	Ett bolag.	1858 $\frac{14}{1}$	—	—	1,762.80	D:o
23. Gåfvomedels stipendiefond eller Vetterholmiska fonden.	D:o	Okände välgörare.	1868 $\frac{2}{2}$	—	—	2,145.48	D:o
24. Hallströmska fonden.	Stipendier och premier vid elementarläroverket.	C. E. Hallström, biskop.	1860 $\frac{7}{7}$	100	2,100	36,679.58	D:o
25. Ulrika Lönnbergs pensionsfond.	Till pensioner åt behöfvande qvinnor af ständspersonsklassen.	Mansell Ulrika Christina Lönnberg.	1871 $\frac{13}{10}$	6	300	17,830.93	Pastor och kyrkoråd i Vestervik.
26. Handlandes i Vestervik pensionsinrättning.	Pensioner åt aflidne delegares enkor och barn.	Vesterviks handlande borgare.	1847 $\frac{14}{6}$	5	2,500	77,993.60	26) Direktion.
27. Begravningsällskapet N:o 1.	Att lemna begravningshjelp.	—	1843 $\frac{7}{10}$	10	950	3,677.82	Styrelse.
28. D:o » 2.	D:o d:o	Urnakaren Norstedt.	1851 $\frac{10}{3}$	7	600	3,990.83	F. G. Widninghoff.
29. D:o » 3.	D:o d:o	Handverkare.	1866 $\frac{1}{6}$	7	700	1,249	Styrelse.
30. D:o » 4.	D:o d:o	—	1869 $\frac{4}{7}$	5	500	2,649	Ordföranden och 5 ledamöter.
31. D:o » 5.	D:o d:o	Kassör C. A. Björkrot, Lot- sen J. A. Lindbäck.	1877 $\frac{26}{3}$	10	1,000	2,363.02	27) 28) Carl A. Björkrot, kassör.
32. Hallströmska donationsfonden.	Till byggande af en ny kyrka eller reparation af den gamla.	Biskop C. E. Hallström.	1860 $\frac{7}{7}$	—	—	130,008.74	Kyrkorådet.
33. Biskop Hallströms sjukvårdsfond.	Att af räkta lemna sjukvård åt fattige sjuke.	D:o	1860 $\frac{7}{7}$	—	253.22	6,927.93	Fattigvårdsstyrelsen.
34. F. d. utminuteringsbolagets donationsfond.	Understöd till slöjdskolan för gossar och till en flickskola.	F. d. utminuteringsbolaget i Vestervik.	1856 $\frac{17}{9}$	—	60	1,000	Skolrådet.

D. I Vimmerby stad.

1. Linckska testamentsfonden.	Pensionering af infödda stadsboar, företrädesvis af borgerligt stånd.	Sjökaptenen N. Linck.	1862 $\frac{29}{11}$	1	60	1,803.16	Stadens drätselkammare.
2. Borgerskapets pensionskassa.	Pensionering af borgare och borgarenskor.	Vimmerby borgerskap.	1869 $\frac{6}{12}$	10	135	2,081.07	Delegare af borgerskapet.
3. Borgerskapets magasin-fond.	Meddelande af understöd åt behöfvande borgare, deras enkor och barn.	D:o	1819	15	95	3,096.58	{ jentespanmål. } D:o d:o
4. Victoria Nybergs testamentsfond.	Understöd åt något medellöst fruntimmer i staden.	Prestenka.	1877 $\frac{5}{8}$	1	60	1,000	Stadens drätselkammare.

E. I Oskarshamns stad.

1. Oskarshamns barnhem.	Fattiga barns vård och underhåll.	Fruntimmersföreningar.	1874 $\frac{27}{4}$	7	935.16	4,776.87	En direktion som väljes för hvarje år.
2. Oskarshamns allmänna läroverks stipendiefond.	Utdelande af stipendier vid Oskarshamns elementarläroverk.	Subskribenter.	—	15	155	3,335.11	Läroverkskollegium vid elementarläroverket.
3. Oskarshamns allmänna läroverks läroboksfond.	Utdelande af läroböcker till lärjungar vid Oskarshamns läroverk.	D:o	—	8	17.75	1,798.03	D:o d:o
4. Oskarshamns allm. sjuk- och begravningskassa.	Utdelande af sjukvårdsunderstöd och begravningshjelp.	—	1863 $\frac{30}{4}$	48	1,341	—	30) En styrelse bestående af tre personer.
5. Oskarshamns stads enke- och pupillkassa.	Utbetalande af pensioner åt delegares enkor och barn.	Prosten J. Carlstedt och provincialläkaren dr Th. Darin m. fl.	1858 $\frac{23}{2}$	15	2,450.80	41,416.12	31) En direktion bestående af fem personer.
6. Fartygsbefälhafvares och skeppares enke- och pupillkassa.	Utbetalande af pension åt enkor och barn efter delegare i kassan.	Sjökaptenen Sven Lagerhamn.	—	16	843.75	30,501.59	32) En direktion bestående af sex personer.

F. I Borgholms stad.

1. Borgholms barnhem.	Fattiga barns uppfostran.	Fruntimmersföreningen i Borgholm.	1867 $\frac{24}{10}$	5	379.17	3,769.48	33) En särskild styrelse.
2. J. F. Casperssons donationsfond.	Att för fattiga barn göra insättningar i rinförsäkringsanstalt.	Häradshöfd. J. F. Caspersson.	1877 $\frac{3}{2}$	11	55	1,000	Drätselkammaren i Borgholm.
3. Borgholms sjuk- och begravningshjelpkassa.	Att lemna sjukvårdsunderstöd och begravningshjelp.	Medlemmar af Borgholms samhälle.	1880 $\frac{7}{3}$	—	—	116.41	34) En direktion af 5 delegare.

Anmärkingar:

¹⁾ Årliga räntan tillfaller fattigvården i Gladhammars socken. — ²⁾ Halfva årliga räntan tillfaller fattigvården i Gladhammar och andra hälften lägges till kapitalet. — ³⁾ Utdelning sker hvar 5:te år. — ⁴⁾ Ingen utdelning år 1880. — ⁵⁾ För året inköpt skolmateriel. — ⁶⁾ Barnhemmet har ännu icke trädt i verksamhet. — ⁷⁾ Inträdesafgift 2 kr.; månadsafgift 50 öre. — ⁸⁾ Ingen fond. Årsbeloppet utgår från Orrefors bruk. — ⁹⁾ Från Flerohopps jernbruk utgå årligen 12 kr. 50 öre. — ¹⁰⁾ Stiftelsen grundar sig på Kungl. Kanslikollegii bref angående inrättandet af ett nytt stipendium af de från Flerohopps bruk utsökta restantier. — ¹¹⁾ Utdelning har ännu ej skett. — ¹²⁾ Utdelningen besörjes af fattigvårdsstyrelsen. — ¹³⁾ Prälserräntan utgjorde 163 kr. 97 öre. — ¹⁴⁾ Fondens afkastning uppbäres ännu af stiftarinnan. — ¹⁵⁾ Fonden är bildad genom insamling. — ¹⁶⁾ Utdelning har ännu ej skett. — ¹⁷⁾ Donationsbref finnes ej. — ¹⁸⁾ Delegare lemna årliga bidrag. — ¹⁹⁾ 4 kr. per år insättas af hvarje delegare. — ²⁰⁾ Årlig afgift för delegare är 12 kronor. — ²¹⁾ Stiftelsebrevet okänt. Ingen utdelning skett sedan år 1846, då fonden utgjorde 180 kronor. — ²²⁾ Utdelningen har öfverlemnats åt fattigvårdsstyrelsen. — ²³⁾ Ut-

delningen lemnad till barnhemmet. — ²⁴⁾ Utdelning har ännu ej skett. — ²⁵⁾ Utdelningen lemnad till fattigvårdsstyrelsen. — ²⁶⁾ Inträdesafgiften är 500 kronor i skuldförbindelse, hvarå som årsafgift erlägges 30 kronor halfårsvis. — ²⁷⁾ Vid inträdet betalas 3 kr. som inträdesafgift. Vid hvarje timadt dödsfall betalar hvarje mansperson 50 öre samt gift qvinna 25 öre. — ²⁸⁾ Vid hvarje ledamots frånfälle erläggas af hvarje delegare 50 öre. — ²⁹⁾ Fonden består äfven af spanmål, hvaraf fonden vid 1880 års slut utgjorde 121 kubikfot 4 kannor 26 kubiktum råg och utdelning skedde samma år af 34 kubikfot 6½ kannor. — ³⁰⁾ Delegare betalar inträdesafgift 4 kr. 25 öre, vid delegares död 75 öre samt vid behof extra tillskott af 75 öre. — ³¹⁾ Delaktighet i kassan vinnes genom insättning af 400 kr. — ³²⁾ Delaktighet i kassan vinnes genom aflemnande vid inträdet af en förbindelse å 200 kr., som årligen förräntas med 6 proc. — ³³⁾ Bidrag lemnas vid föreningens månadliga sammanträden, hvarjemte testamente framdeles åtnjutes dels af härads-höfding Casperssons och dels af handl. C. Linds och hans enkas qvarlåtenskap. — ³⁴⁾ Delegare skall erlägga årligt bidrag.